

GLAS

Glavni urednik: Igor Slavec

Odgovorni urednik: v. d. Jože Košnjek

GLASILO
SOCIALISTIČNE
ZVEZE
DELOVNEGA
LJUDSTVA
ZA GORENJSKO

ZA VSAKDANJO RABO...

V SREDIŠČU POZORNOSTI

Sad organiziranega dela partije in OF

V nedeljo je bila v Poljanah osrednja proslava v počastitev 40-letnice decembrske vstaje v Poljanski dolini – Slavnostni govornik je bil dr. Marijan Brečelj, organizator vstaje Maks Krmelj-Matija pa je spregovoril o organizaciji priprav – Urejen nov spominski park z veliko fresko Iveta Šubica z motivi iz vstaje, Jovanovičevim kipom in spomenikom NOB – V kulturnem programu sodelovala partizanski pevski zbor iz Ljubljane in Rudi Kosmač

Poljane – »Vsi prebivalci škofjeloške občine in Gorenjske lahko s posebnim ponosom praznujajo ta praznik, saj z njim objajajo spomin na tista svetla in pomembna dejanja, ki so se dogodila leta 1941 na njihovih tleh in ki so omogočila hiter in uspešen razvoj narodnoosvobodilne borbe na Gorenjskem.« je na proslavi razvil narodnoosvobodilne borbe na Gorenjskem, je na proslavi 40-letnici poljanske vstaje poudaril član predsedstva SRS dr. Marijan Brečelj. Na slovesnosti, ki so jo pripravili v novem spominskem parku NOB sredi Poljan so se zbrali udeleženci te vstaje, med njimi pobudnik in organizator, narodni heroj Maks Krmelj ter številni gosti: Miha Marinko, dr. Marijan Brečelj, Rudolf Hribnik-Svarun in predstavniki medobčinskih in občinskih družbenopolitičnih organizacij, občine, borci, člani domicilnih enot Gorenjske in drugi.

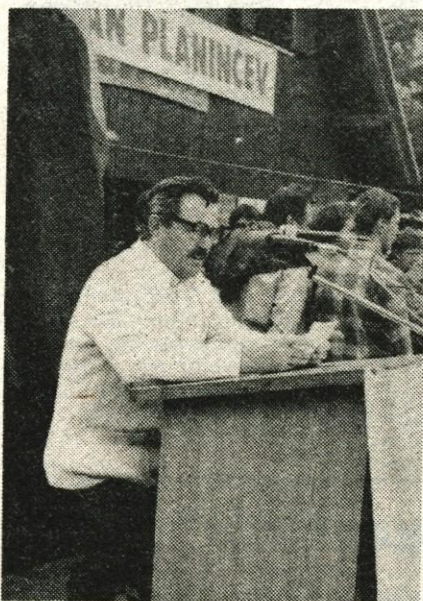
Slavnostni govornik dr. Marijan Brečelj je opozoril na pomen poljanske vstaje za razvoj narodnoosvobodilnega gibanja na Gorenjskem in pri tem poudaril velik vpliv organiziranega dela komunistične partije in osvobodilne fronte. Poljanska vstaja, ki se je odvijala hkrati z vstajo v zgornjesavski in bohinjski dolini, je bila velik dogodek. Bila je prepričljiv dokaz o tem, da je bil na teh tleh leta 1941 zelo uspešen razvoj narodnoosvobodilnega gibanja, da je bila osvobodilna fronta slovenskega naroda pod vodstvom komunistične partije Slovenije sprejeta med širokimi ljudskimi množicami z resničnim zaupanjem, da njeno delo vodi k vstaji. Ker se ta vstaja neposredno povezuje z dražgoško bitko – prvo veliko partizansko vojsko in v zgodovini razvoja slovenske partizanske vojske in narodnoosvobodilnega boja na Gorenjskem njen pomen še toliko večji.

Na proslavi so Poljanci in drugi zelo prisrčno pozdravili vodjo poljanske vstaje, narodnega heroja Maksa Krmelja-Matija, ki je v svojem govoru opisal predvsem organizirano delo partijske celice v Poljanah, njeno povezavo s političnim vodstvom Gorenjske in velike napore, ki so bili potrebni, da se je po vseh vaseh organizirala mreža odborov Osvobodilne fronte, da se je ustvarilo zaupanje med ljudmi in katere delo je bilo najbolj vidno v množičnem odhodu v partizane, saj je decembra 1941 odšlo iz Poljanske doline v gozdove kar 320 moških fantov, od tega 260 samo iz območja tedanjih občin Poljane in Javorje. Tudi v kasnejših letih vojne je bil odziv za partizansko vojsko velik, saj je na spomeniku v Poljanah vklesanih kar 300 imen.

Zatem so odkrili fresko, ki jo je v novem spominskem parku ustvaril domačin, udeleženec poljanske vstaje, akademski slikar Ivo Šubic, na kateri je upodobil prizore iz Poljanske vstaje. V spominskem parku stoji tudi lesen kip, ki je prav tako delo domačine Petra Jovanoviča iz Žetine, in tudi na njem so upodobljene slike iz vstaje.

L. Bogataj

Slavnostni govornik na proslavi dneva planincev Martin Košir, republiški sekretar za ljudsko obrambo je poudaril pomen planinstva tudi za obrambno pripravljenost domovine. – Foto: D. Žlebir

40-letnica izgnanstva

Jubilej vlaka bratstva in enotnosti

Letos bo slovenske izgnance in njihove sorce k pobratimom v Srbijo popeljal najlepši in najdaljši vlak bratstva

Zalec – Pretekli četrtek so se v Zalcu srečali slovenski organizatorji letošnjega vlaka bratstva in enotnosti, ki bo šel na pot 11. oktobra zvečer. Vlak bratstva pelje iz Slovenije v Srbijo in obratno vsaki dve leti. Letos, ko pa mineva 40 let, odkar je okupator izgnal prve naše družine v Srbijo, in 20 let, odkar je po poti bratstva in enotnosti zapeljal prvi vlak, gre na pot iz Slovenije

vlak, ki bi sicer moral popeljati naslednje leto. Izreden poudarek so dale temu vlaku ne le odbori za pripravo vlaka v Sloveniji in Srbiji, temveč tudi predsedstvo Jugoslavije in republiška konferenca SZDL Srbije. Prvič se bo v vlak bratstva in enotnost vključilo tudi mesto Beograd. Potnikom vlaka bratstva bodo omogočili tudi ogled Beograda in v program bo najverjetneje vključen tudi ogled Titovega spominskega centra. Tako v Beogradu kot v vseh srbskih mestih, kjer se bo ustavljal vlak bratstva, pripravljajo srbski gostitelji slovenskim gostom številna prirčna srečanja, sprejeme in kulturne prireditve.

Za letošnji vlak bratstva je ogromno zanimanje. Tolikšno, da je organizatorje spravilo v težave, kako organizirati prevoz za tolikšno število potnikov – vse kaže tako, da jih bo na vlaku okrog 1400 – kajti težko je odredi slehernemu izgnancu, pa tudi sorodniku, da se tega jubileja bratstva ne bi udeležil. Rešitev so našli v dveh vlakovnih kompozicijah, ki bosta odpeljali ena iz Maribora, ki bo krenila proti Kraljevu, druga pa z Jesenic in bopeljala proti Titovim Užicam, obe pa bosta vlekli lokomotivi Titovega modrega vlaka. Z Gorenjske se bo manifestacije bratstva in enotnosti udeležilo okrog 200 nekdanjih izgnancev in njihovih sorcev, nekaj jih bo iz Ljubljane, večina pa iz okolice Celja, Maribora, Ptujja in slovenske Koroške, kjer je nemški okupator prebivalstvo najbolj množično izseljeval. Na vlaku bratstva pa bosta tokrat tudi delegaciji avstrijskih in italijanskih Slovencev.

Ob tem jubilejnem vlaku bratstva bodo organizatorji iz 28 pobratenih slovenskih občin velikemu številu srbskih družin, ki so v času narodnoosvobodilne borbe nudile zavetje slovenskim izgnancem in njihovim družinam, podelili posebna priznanja.

D. Dolenc

Odkritje spominskih plošč

Pododbor partizanskih kurirjev Gorenjske, bo v sodelovanju z Zvezo združenj borcev NOV in družbenopolitičnimi organizacijami Železnikov v nedeljo, 20. septembra, ob 10. uri, odkril spominsko obeležje v Megušarju pri kmetu Nastranu – Megušarju v spomin na reledno kurirsko postajo G-9. Proslava bo združena s srečanjem borcev krajevne skupnosti Železniki.

Popoldne istega dne bodo ob 14. uri odkrili spominsko ploščo pri Stanoniku – Brdarju v Vinbarjih. Odkrili jo bodo v spomin na reledno kurirsko postajo G-7. Proslava sodi v okvir praznovanja ob 40. obletnici poljanske vstaje. Po kulturnem programu bo tovariško srečanje.

L. B.

od gorenjskih brigadirjev

Šobec – V kampu Šobec pri se bodo v soboto, 19. septembra, zbrali gorenjski mladinci, člani letošnjih mladinskih delovnih akcij. V kulturnem programu se bo začel ob 10. uri, bodo sodelovali brigadirji vseh letošnjih delovnih brigad – več kot 450 jih bodo prisrčno pozdravili. Sprejeto je organizirana z namenom poudariti pomen mladinskega delovnega dela, hkrati pa naj bi pripravili, ki bo v prihodnjih tradicionalno organizirana ob delovnih akcijah, tudi prirčna akcija za pridobivanje brigadirjev v prihodnje brigade.

D. Ž.

KRANJ – PRISRČEN SPREJEM ZA BORUTA IN DARJANA PETRIČA – Občani Kranja, več kot tisoč se jih je zbralo pred skupščino, so prisrčno pozdravili evropskega prvaka na 400 m, srebrnega na 1500 m kralj Boruta Petriča, Darjana Petriča, ki je bil na 400 m tretji in na 1500 m kralj peti ter trenerja Draga Petriča. V imenu kranjske telesnokulturne skupnosti jih je pozdravil in jim ob uspehu čestital predsednik IO TKS Kranj Vili Planinšek, ki je ob prisotnosti družbenopolitičnih delavcev v občini dejal, da sta njuna uspeha resnična in izjemna. Po tem veličastnem sprejemu v Kranju pa so jim v gostišču Jernej na Kokrici k uspehom čestitali tudi družbenopolitične organizacije na Kokrici in športniki ŠD Kokrica. (-dh)

PO JUGOSLAVIJI

Proslava na Ostrožnem brdu

Osrednja primorska proslava ob 40-letnici ustanovitve Osvobodilne fronte...

Mozirski občinski praznik

V mozirski občini so v soboto sklenili letošnje prireditve v počastitev občinskega praznika...

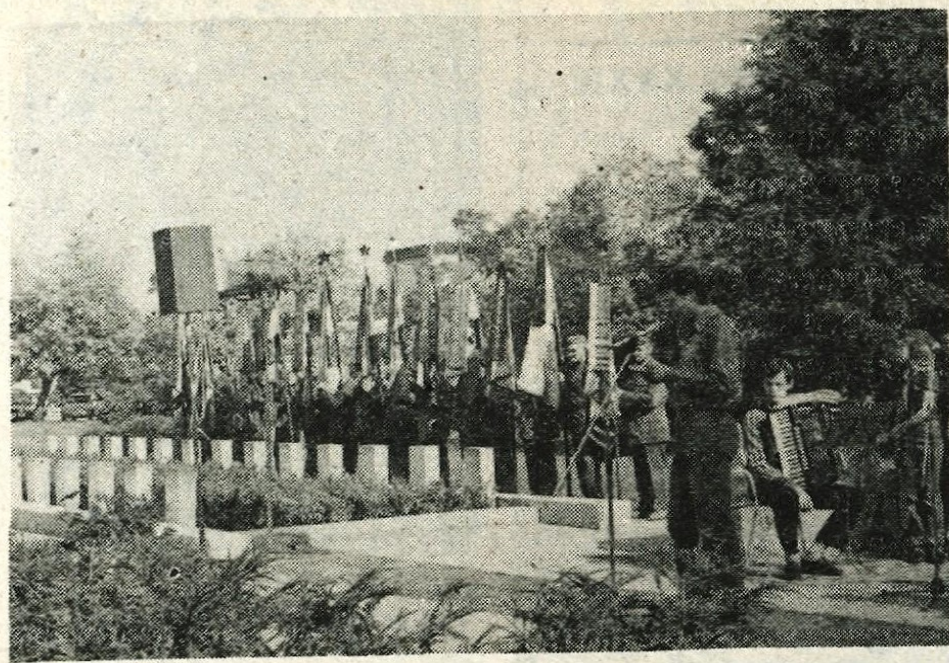
Obletnica kobariške republike

V Kobaridu so se v nedeljo povorke občanov in gostov ves dan po okrašenih ulicah...

Vsi ti zbori, pa tudi današnji, seveda niso organizirani zaradi nekakega romantičnega spominjanja...

Nova pošta in vrtec v Routhah

S slavnostno sejo občinske skupščine Logatec, ki je bila v Routhah, so slovesno predali namenu novo stavbo...

Spominska svečanost v Radovljici - V soboto, 12. septembra, je bila ob grobnici narodnega heroja Jožeta Gregorčiča-Gorenjca...

Vreden velikega vzornika

V Škofji Loki so v soboto predali namenu Center Borisa Zihlerla - novo šolo usmerjenega izobraževanja z dijaškim domom

Škofja Loka - V soboto so slovesno predali namenu novo šolo usmerjenega izobraževanja z dijaškim domom dr. Borisa Zihlerla...

Pred novim šolskim centrom usmerjenega izobraževanja v Škofji Loki so odkrili doprni kip dr. Borisa Zihlerla...

Danes se bolj kot kdajkoli doslej govori in piše o nujnosti preusmeritve našega gospodarstva k tržno atraktivnejšim in akumulativnejšim programom...

Kadrovska politika, tako na nacionalnem nivoju kot v posameznih družbenopolitičnih skupnostih in organizacijah združenega dela, pomeni dominantno funkcijo politike sploh.

Akcija 88 dreves za Tita

Vsaka park naj ima trajno vrednost

Kranj - Svet za varstvo okolja pri Občinski konferenci SZDL Kranj se je zavzel, da bi akcija »88 dreves za tovariša Tita«...

krajevne skupnosti, ki se še niso odzvale, da dajo svoje predloge za posaditev dreves. Vsekakor pa naj bi bili tu upoštevani funkcionalnost, načrtnost in pa seveda tudi estetski videz.

Tretje izmene ni

Kamniške osnovne šole letos obiskuje 3.243 otrok, v celoti usmerjenega izobraževanja pa imajo 575 učencev - Tretje izmene v osnovnih šolah ni, v Komendi so morali zrtvovalni oddelki podaljšanega bivanja - Kamniška občina je tudi redkih, ki še nima nobene celodnevne šole

Kamnik - Učilnice so se spet napolnile in kamniške osnovne šole letos obiskuje 3.243 otrok. Največji šoli sta seveda v kamniškem mestu. Saj ima osnovna šola Frana Albrehta kar 1.410 učencev.

Tretji izmeni so se na šolah izognili s tem, da so štiri razrede osnovne šole s prilagojenim programom preselili v dijaški dom. Osnovnošolskemu pouku pa daje prostorske možnosti tudi novi center usmerjenega izobraževanja...

Podaljšano bivanje seveda va tudi ustrezno prehrano osnovni šoli Frana Albrehta...

V novem centru usmerjenega izobraževanja je letos vpisanih učencev, okrog trideset več kot v prvi letnik, ki seveda deluje v novem programu...

Pri novem kamniškem srednjem centru končujejo z gradnjo lovadnice, ki bo čez mesec dni skupaj s stanovanjem za hišne veljala 22 milijonov dinarjev.

Usposabljanje komunistov

Radovljica - Tudi letos so pri občinski konferenci ZKS Radovljica pripravili obširen program idejno-političnega izobraževanja članov Zveze komunistov.

Tako bodo v vseh osnovnih organizacijah Zveze komunistov usmerili temeljni program idejno-političnega izobraževanja s štirimi aktualnimi družbenopolitičnimi temami. Vse leto potekajo uvajalni seminarji za kandidate za sprejem v Zvezo komunistov.

Novembra in decembra bo vsaka politična šola Zveze komunistov po planu medobčinskega študijskega središča za Gorenjsko pa se seminar o samoupravljanju v ženskem delu.

Pri organizaciji oblik družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja članov Zveze komunistov sodelovala Delavska univerza Radovljica, nekatere oblike pa potekale v organizaciji Medobčinskega študijskega središča v Kranju.

Jezikovno razsodišče (37)

Zakaj proti dogovorjenemu?

V roke mi je prišel Leksikon Cankarjeve založbe. Literaturni jezik nju naglasi in kar je z njim v zvezi. Namesto običajnih treh slovenskih znamenj, ostrivca, strešice in krativca, zapisanih nad samoglasnikom...

Zal je. Zapis akcent, t'ermin, alfab'et nam namreč razsvetljuje samo mesto naglase, ne pa tudi kakovosti in količinskih naglasov samoglasnika. Zato je akcent mogoče brati na tri načine: kot akcent ali akcent. Da bi bralec zvedel, kako se naglasni samoglasnik res izgovarja, mora poseči po drugem priročniku, pravopisu ali pravorečju...

Na to pomanjkljivost zapisovanja v slovenščino prevzetih besed lexikonalnih delih Cankarjeve založbe je bilo uredništvo menda opozorjeno; vendar mu je očitno več do navidezne preprostosti kot do vsega tistega, kar je pri nas že zdavnaj usklajeno in dogovorjeno.

Razsodišče vabi vse, ki jim ni vseeno, kako Slovenci govorimo in pišemo, naj predloge in pobude za boljše jezikovno izražanje pošljejo na naslov: Sekcija za slovenščino v javnosti, Jezikovno razsodišče, RK SZD Slovenije, 61000 Ljubljana, Komenskega 7. Dober slovenski jezik naj bo naša skupna skrb!

GLAS

Ustanovitelji Glasa občinske konference SZDL Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Trzin - Izdaja Časopisno podjetje Glas Kranj - Glavni urednik Igor Slavac - V. d. odgovorni urednik Jože Košnjek - Novinarji: Leopoldina Bogataj, Danica Dolenc, Dušan Humer, Helena Jelovčan, Lea Mencinger, Stojan Saje, Darinka Sedej, Marija Volčjak, Cveto Zaplotnik, Andrej Zalar in Danica Zlobin - Fotoreporter Franc Perdan - Tehnični urednik Marjan Ajdovec - Oblikovalec: Lojze Erjavec, Tomaž Gruden, Slavko Hain in Igor Kokalj - List izhaja od oktobra 1947 kot tednik - Oblikovalec: Lojze Erjavec, Tomaž Gruden, Slavko Hain in Igor Kokalj - List izhaja od oktobra 1947 kot tednik - Oblikovalec: Lojze Erjavec, Tomaž Gruden, Slavko Hain in Igor Kokalj - List izhaja od oktobra 1947 kot tednik...

Pravna pomoč za vse

Ker vsi tržiški delavci in občani nimajo enakega varstva, ko uveljavljajo svoje pravice, se izvršni svet zavzema za ustanovitve ene ali dveh samostojnih odvetniških pisarn

Tržič - Leto in polna analiza o zagotavljanju pravne pomoči v tržiški občini kaže, da vsi občani nimajo enakega varstva, ko uveljavljajo svoje pravice. Le v nekaj več kot polovici organizacij združenega dela v področju gospodarstva se lahko pohvalijo s službami pravne pomoči. Če slabše je v organizacijah družbenih dejavnosti. V njih, razen v eni, pravne pomoči sploh ni, čeprav povsod ugotavljajo, da bi bila potrebna. Kljub temu je v svojih planiranih dokumentih ne načrtujejo. K izboljšanju stanja na področju zagotavljanja pravne pomoči v tržiški občini sta zadnji dve leti

veliko pripomogli služba pravne pomoči pri občinskem svetu zveze sindikatov ter samostojna služba družbenega pravobranila samoupravljanja. Pretežni del njune dejavnosti sestavljajo pravni nasveti delavcem, ki uveljavljajo na osnovi dela pridobljene pravice. Kam pa naj se zatečejo po pomoč drugi občani? V občini s skoraj 14.000 prebivalci ni niti enega odvetnika, ne samostojnega, kaj šele delovne skupnosti odvetnikov. Zakon o pravni pomoči pravi, da je treba pravno pomoč čim bolj približati delovnim ljudem in občanom. Občina kot temeljna druž-

benopolitična skupnost mora dati pobude za ustanavljanje služb pravne pomoči in samostojne odvetniške dejavnosti ter skrbeti za tako kadrovske politiko, da bo pravna pomoč zadostna in tudi strokovna. Izvršni svet skupščine občine Tržič je posredoval analizo o zagotavljanju pravne pomoči odvetniški zbornici Slovenije. Ta meni, naj bi služba pri občinskem svetu zveze sindikatov pokrila potrebe delavcev v njihovih delovnih in drugih sprih, za dajanje pravne pomoči pravnim osebam družbenega sektorja in drugim občanom pa bo potrebno ustanoviti delovno skupnost odvetnikov ali eno oziroma dve samostojni odvetniški pisarni. Priporočila drugo rešitev, ki bi bila boljše glede na velikost občine, glede na to, da v njej ni sodišča, pa tudi zato, ker odvetniki iste delovne skupnosti ne morejo zastopati tudi nasprotne stranke v istem sporu. Za tako rešitev se je ogled tudi izvršni svet, ki bo zagotovil primerne prostore za eno ali dve samostojni odvetniški pisarni ter skupaj z odvetniškim zborom v Kranju vzpostavil stik med bodočimi tržiškimi odvetniki in organizacijami združenega dela, samoupravnimi ter drugimi skupnostmi v občini.

H. Jelovčan

NAŠ SOGOVORNIK

Stanka Teržan

Šola ni začetek in konec prometne vzgoje

Na gorenjskih osnovnih šolah je doslej opravila kolesarske izpite nekako tretjina šolarjev. Seveda pa kolesarski izpit ni edino prometno znanje, ki ga osnovnošolec dobi na osemletki, kljub temu da prometne vzgoje ni na osnovnoškolskem urniku. Prometna vzgoja tudi ni izključno naloga mentorja za prometno vzgojo, pač pa je vsebina porazdeljena tudi med druge predmete. Novi šolski predmetnik pa bo še razširil prometno vzgojo na druge dodatne predmete, kot so na primer fizika, gospodinjstvo ipd. Brez prometne vzgoje se je sicer z mentorjevih ramen porazdelilo tudi na komisijo za prometno varnost na šoli, še premalo pa pri tej vzgoji otroke sodelujejo starši. To je le ena od ugotovitev s seminarja mentorjev z vseh gorenjskih osnovnih šol, ki ga je v začetku septembra organiziral kranjski svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. »Žal je bilo premalo odziva iz srednjih šol,« je povedala Stanka Teržan, pedagoška svetovalka za prometno vzgojo na OŠ pri Zavodu za šolstvo, enota Kranj, »čeprav bi bilo prav na srednji stopnji potrebno narediti nekaj več. Prometna varnost otrok do 14. leta se je namreč v Sloveniji že izboljšala, medtem ko pa nezgode mladostnikov tja do 18. leta še vedno naraščajo.«

Varnost šolarja v prometu je najbrž dosti širša naloga, ne le šol in staršev? »Prav gotovo. Novi zakon o varnosti prometa razširja to odgovornost. Zato lahko upamo, da bo poslej treba manj časa čakati na odpravno nekaterih črnih točk na cestah, kjer se pogosteje dogajajo prometne nezgode, da bodo talne oznake pred šolami in ostali znaki dobro vidni vse leto, da se ne bo ustavljalo pri denarju, če bo treba kje postaviti varovalno ograjo ipd.« Nekateri nove šole imajo kabinete za prometno vzgojo, kako pa je z učili? »Kabinete imajo sicer le nove šole, druge pa imajo vsaj prometni kotiček. Na letošnji razstavi učil v Ljubljani je bilo sicer dosti novega za to področje, toda na žalost je čakalna doba za učila dolga. Tudi filmov o prometu za šolske potrebe je premalo, posebno takih, ki bi bili usklajeni z učnim programom.« Rumena rutica še ni zagotovila, da bo šolar varnejši na cesti, je le eden od načinov za olajšanje samostojnejše poti skozi gost promet. Ali je v novem šolskem letu predvidena kakšna novost, kakšna spodbuda za pridobivanje prometnega znanja? »Da, na pobudo republiškega sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu bodo odslej šolarji, ki bodo znali prometno znanje praktično uporabljati tako na tekmovalnih kot v redni šolski dejavnosti in seveda na javnih prometnih površinah, prejeli priznanje - prometno značko.«

L. M.

Uspešen začetek

Po organizacijski plati je uspešen začetek srednjega usmerjenega izobraževanja na Gorenjskem zagotovljen - Razkorak med potrebami in zanimanjem učencev za »deficitarne« skrajšane programe kovinarstva, gradbeništva, gumarstva, gostinstva in tekstilništva

Po večletnih pripravah in lanski preložitvi začetka smo v Sloveniji uspeli uvedli usmerjeno izobraževanje. S tem smo presežli dvojnost oziroma trojnost izobraževanja, opravili velike kakovostne razlike med posameznimi vrstami srednjih šol ter ustvarili pogoje za pridobitev višje splošne ravni znanja, ki bo zlasti kvalificiranim delavcem odprla možnosti za hitrejši prilagajanje tehnološkim novostim in za uspešno samoupravljanje. Kljub nekaterim napakam, ki nastopajo vsako uvajanje nečesa novega, smo se na Gorenjskem pramo in dovolj temeljito lotili priprav na preobrazbo srednjega šolskega izobraževanja. Koordinacijski odbor je izdelal temeljni programov z opredelitvijo vsebinskih in organizacijskih pogojev vpisnih mest. V skladu s posameznimi in razvojnimi cilji gorenjskega gospodarstva so proizvodnodinamični programi dobili krepko podporo pred družboslovnimi usmerjenimi. Prav pri tej razdelitvi pa je nastala nekotorna zatajila. Če med drugim preusmerjanjem učencev se je pokazalo, da bodo nekateri kljub vsemu bolj prazni od drugih. Poglejmo: v sto petih učiteljskih prvega leta srednjega usmerjenega izobraževanja na Gorenjskem je prostora za 3150 učencev. Po drugi strani pa smo že vedeli, da bo osnovnošolsko izobraževanje junija sklenilo okrog 2800 in da je priliv iz drugih krajev v šole širšega slovenskega oziraj približno enak odlivu naših učencev drugam. Po najvažnejših podatkih se je v leto usmerjenega izobraževanja na Gorenjskem vpisalo 2736 učencev. Torej nekateri oddelki niso popolnoma izpolnjeni, praznina najbolj prizadela skrajšane programe kovinarstva, gradbeništva, gostinstva in tekstilništva, torej poklice, za katere med učenci obstaja osnovna potreba. Če bi bilo posebnega navdušenja, če jih združeno delo potrebuje. Še pa so dani vsi organizacijski pogoji za uspešen začetek srednjega usmerjenega izobraževanja. V prvem letu se bodo učitelji in učenci morali izseliti, da bi bil prostor uporaben za razne prireditve. Toda njihova priprava je zavrlo omejevanje investicij, saj je kamniška izobraževalna ustanova morala sredstva za naložbe zmanjšati za 8,36 milijonov na milijonov dinarjev. Vse torej kaže, da bo moč poslopje le obnoviti.

specializirane učilnice za pouk naravoslovnih predmetov ter osnovne tehnike in proizvodnje, pri čemer so se šolski centri povežali in opremljanje bistveno pocenili.

H. Jelovčan

DOGOVORILI SMO SE

Še več v izvoz

Kranjsko gospodarstvo ni slabo gospodarilo v prvi polovici leta pa tudi izvozni plani so bili preseženi - Vendar pa se nekatere OZD še ne vključujejo dovolj, ali pa sploh ne, v prodajo na tuje, zato je sprejeta vrsta pobud za še živahnjejšo izvozno dejavnost

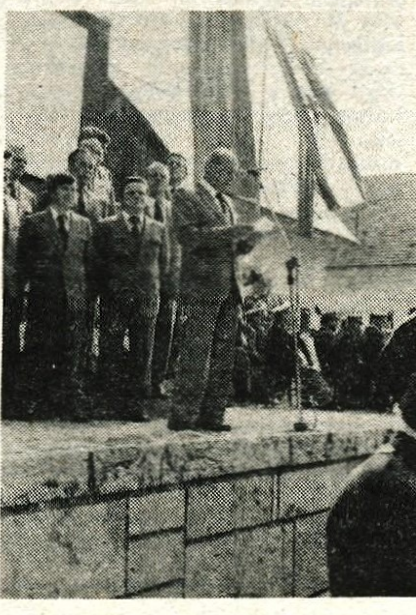
Delegati zborov skupščine občine Kranj so na zadnji seji prejšnjega teden namenili največ pozornosti rezultatom letnega gospodarjenja. Številke o gospodarjenju so sicer relativno ugodne: povečal se je obseg industrijske proizvodnje, porasel je prihodek in dohodek, prav tako družbeni proizvod. Po drugi strani pa je zaradi hitrega naraščanja materialnih stroškov padala tudi ekonomičnost poslovanja. Vendar pa se je razprava manj sukala okoli teh pokazateljev gospodarjenja, pač pa več o izvozno-uvoznih menjavi.

ki doslej niso znali na drugo tržišče kot na domače. Družbenopolitične organizacije v občini od sindikata do zveze komunistov so že dale pobudo, da v vseh samoupravnih organih in združenem delu zavzeto poiščejo možnosti za povečanje izvoza, medtem ko kranjski izvršni svet načrtuje razgovore o tem vprašanju z vsemi organizacijami združenega dela. Skupščina občine je zato poleg informacije o polletnem gospodarjenju sprejela še vrsto spodbud za urednicevanje izvozno-uvoznih nalog.

Kranjsko gospodarstvo je sicer v prvi polovici leta izvozilo za skoraj 48 odstotkov več kot v lanskem enakem obdobju; republiško gospodarstvo je bilo v izvozu manj uspešno, saj se je letno povečal le za dobrih 10 odstotkov. Vendar pa izvozni uspehi kranjskega gospodarstva še ne pomenijo, da si lahko ob teh številkah za letošnje oddahnemo. Še posebej zato ne, ker se izvoz na zahodno tržišče zmanjšuje, močnejše pa se je povečal na vzhodno tržišče. Ob tem pa seveda ni najmanj pomembno, da je še prenizek delež celotnega prihodka, ki ga ustvarjamo z izvozom. Za kranjsko gospodarstvo je sicer značilno, da izvažajo le nekaj večjih delovnih organizacij, medtem ko v manjših doslej še ni bilo čutiti kakšnih posebnih prizadevanj, da bi se vključile v zunanjetrgovinsko menjavo. V sedanjem položaju, ko je za zmanjševanje negativne zunanjetrgovinske bilance potrebno napeti vse sile, bi bilo treba poiskati tudi možnosti za dodatni izvoz ter poiskati tuje tržišče tudi za izdelke.

Izvozna tema je bila tudi naslednja točka na seji kranjske občinske skupščine. Delegati so sicer sprejeli predlog družbenega dogovora o načinu zagotavljanja in usmerjanja dela družbenih sredstev za pospeševanje izvoza z nekaterimi spremembami. V prvotnem predlogu dogovora je bila med podpisniki tudi Služba družbenega knjigovodstva, ki pa je zadolžena za spremljanje izvajanja takšnega dogovora že po republiškem dogovoru. Kranjska lista podpisnikov družbenega dogovora je nekoliko daljša, kar seveda pomeni, da lahko več družbenih dejavnosti z manjšimi zneski zbere dogovorjena sredstva za pospeševanje izvoza. Uporabniki družbenih sredstev, ki po tem dogovoru prispevajo za pospeševanje izvoza, na ta način odvajajo 1 odstotek sredstev za svoje dejavnosti, ob tem pa velja pripomniti, da občinska zdravstvena skupnost in pa samoupravna komunalna interesna skupnost prispevata iz svojih sredstev za investicije. Podpisniki družbenega dogovora v kranjski občini bodo zbrali na ta način 37.764 din.

Delegati so med drugim poslušali tudi informacijo komiteja za gospodarstvo o potrošniški mrzlici sredi avgusta. Zaradi napovedi o nepravilnih podražitvah olja, sladkorja in mleka so že v naslednjih treh urah po objavi na radiu potrošniki v kranjskih trgovinah in diskontih nakupili toliko, kot sicer prodajo trgovine v enem tednu: 28 ton olja in 55 ton sladkorja. Prodaja teh dveh živil je bila seveda nato omejena (za olje zdaj že ni več omejitve pri prodaji), kranjske občinske zaloge pa so se povečale s 50 tonami olja in 120 tonami sladkorja iz republiških tržnih rezerv. Iz občinskih blagovnih rezerv pa so trgovine dobile v prodajo k svojim zalogam še 30 ton olja in 60 ton sladkorja. Zato so lahko potrošniki v petih dneh, toliko je namreč bilo povečanega povpraševanja, nakupili za domala enomesečno prodajo teh živil v kranjskih trgovinah ali 83 ton olja in 147 ton sladkorja. Povečano povpraševanje po teh živilih je trgovina dobro obvladala in z dobro organizacijo tudi bistveno pripomogla k umirjanju potrošniške mrzlice. Občinske blagovne rezerve pa so zdaj tudi že tolikšne, da lahko učinkovito izravnajo takšna nihanja v povpraševanju, kot je bilo nedavna potrošniška mrzlica.

Poudarki iz govora dr. Marijana Breclja

Ti kraji so doživeli velik razvoj

• Kot povsod, so bile tudi na območju škofjeloške občine posledice štiriletnih vojne težke. Človeške žrtve so bile velike, mnogi so izkravali kot borci in aktivisti v osvobodilnem boju, številne so bile žrtve okupatorjevega nasilja tu na domačih tleh in v njihovih smrtonosnih taboriščih. Tudi grotne posledice so bile težke. Ti kraji, ki so danes v mejah škofjeloške občine, pred vojno niso bili kaj prida razviti. Če pa preletimo ves čas od prvih povojnih let do današnjih dni in se vprašamo, do kam je prišla v svojem razvoju škofjeloška občina, kako danes živi njeno prebivalstvo, potem moramo reči, da so ti kraji doživeli velik razvoj. Danes živi na tem območju 35 tisoč ljudi. Narodni dohodek na prebivalca je bil po osvoboditvi nekaj čez 5.000 din, danes pa znaša že 152.000 din. Samo v zadnjih desetih letih se je število zaposlenih podvojilo, sedaj jih je 14 tisoč, tako da je dobrih 41 odstotkov vsega prebivalstva zaposlenih v združenem delu, od tega znaša delež žena kar 47 odstotkov. Od kmetijstva pa živi le še 9 odstotkov prebivalstva. Po stopnji razvitosti sodi škofjeloška občina na 13. mesto v Sloveniji.

• Predsedstvo SFRJ je julija v okviru svojih ustavnih pristojnosti poseglo v razreševanje nastalih problemov stabilizacijske politike. Opredelilo je cilje, ki jih moramo doseči in to predvsem v proizvodnji, izvozu in uvozu, v investicijski potrošnji, glede skupne in splošne porabe in za umiritev cen. Zvezni izvršni svet in skupščina SFRJ sta s konkretnimi ukrepi in priporočili lotila realizacije teh nalog. Pri nas je to naredila konec julija republiška skupščina. Tudi vsi drugi dejavniki so odločno krenili v akcijo. Vendar je potrebno poudariti, da je velikega pomena za uspehe v stabilizacijski politiki, v kakšni meri in s kakšno prizadevanostjo so vključene v to borbo občine. Predvsem gre za to, da občinske skupščine s svojimi izvršnimi sveti prevzamejo odgovornost za akcijo. V občini pa je potrebno zagotoviti, da bodo resnično prav vse delovne organizacije in vse samoupravne organizacije in skupnosti vključene v to borbo.

• V zadnjem času se v gospodarskih gibanjih že kažejo premiki na boljše. Toda pri gospodarskih odnosih s tujino, vključno s problemom naše likvidnosti še ni zadovoljivih rezultatov.

Šola v Mostah kliče po obnovi - Poslopje osnovne šole v Mostah Komendi so zgradili udarniško po vojni. Kaže, da gradnja tedaj ni najboljša, saj poslopje že kliče po temeljiti obnovi. Posebej pomanjkljiv strop v telovadnici, nad katerim so stanovanja. Zaradi nevarnosti, da se strop podre, so telovadnico zaprli, stanovalci pa se morali izseliti. Krajanje Most so se naprej zavzemali, da bi imela skupnost prevzela investicijo: zgradili bi novo telovadnico, v kateri pa bi učenci uporabljali kot jedilnico, v njej pa bi ostal tudi prostor, da bi bil prostor uporaben za razne prireditve. Toda njihova priprava je zavrlo omejevanje investicij, saj je kamniška izobraževalna ustanova morala sredstva za naložbe zmanjšati za 8,36 milijonov na milijonov dinarjev. Vse torej kaže, da bo moč poslopje le obnoviti.

Pozeba in toča opravili svoje

Manj sadja za ozimnico

V največjem gorenjskem sadovnjaku Resje pri Podvinu je spomladanska pozeba zmanjšala pridelek sadja za dobro desetino. Le bujnemu cvetenju se lahko zahvalijo sadjarji, da »izpad« ni še večji. — V Potočah nad Preddvorom je pozeba prizadela zlahkne hruške viljamovke. Tej je 17. junija sledila še toča. Od ledenih kroglic obtočeni sadeži bodo končali po znatno nižji ceni v predelavi za sadne sokove.

Podvin — Sadni nasad Resje pri Podvinu, ki ga upravlja KŽK temeljna organizacija Kooperacija Radovljica, letošnja spomladanska pozeba le ni tako prizadela, kot je

sprva kazalo. Sadjarji so menili, da bo zaradi nje pridelek jeseni manjši za več kot tretjino. Toda sadje si je hitro opomoglo in predvsem zaradi bujnega cvetenja je tudi letošnji

pridelek zadovoljiv. Računajo, da bo zaradi pozebe manjši le za dobro desetino. Od 30 hektarov sadovnjaka je letos obrodil nasad le na 22 hektarih, medtem ko ostali del »počiva« zaradi zamenjave sorte ali pa so drevesca še premlada. Po prvih izračunih predvidevajo, da bodo letos obrali približno 450 ton sadja. Z rednim jesenskim obiranjem in prodajo za ozimnico so pričeli v ponedeljek. Za kilogram prvovrstnih jabolok bo treba odšteti do 13 dinarjev, tako kot so se okvirno dogovorili v poslovni skupnosti za sadje. Pri organiziranem nakupu (za sindikalne organizacije) pa je cena domala dva dinarja nižja. Sadje je letos kljub spomladanskim nevšečnostim kakovostno. Povpraševanje po njem bo zagotovo veliko, saj je tudi v zasebnih sadovnjakih letos pridelek občutno manjši.

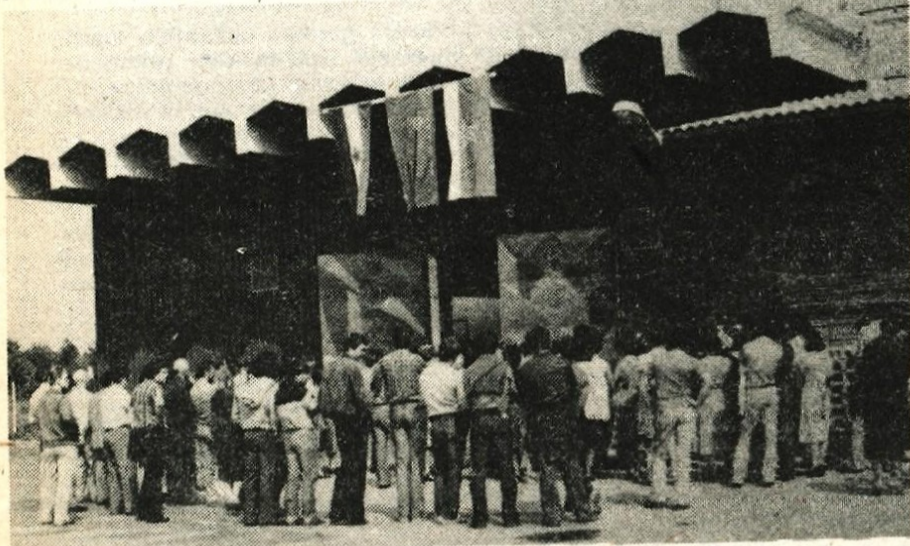
Potoče nad Preddvorom —

»Petindvajset let že obstaja sadovnjak v Potočah nad Preddvorom, toda v tem četrtstoletnem obdobju nismo vpisali v koledar niti ene pozebe. Letos nam jo je vreme zagodilo v prvih dneh maja, ko so nočne temperature padle izjemno nizko in prizadele cvetenje hruške, predvsem zlahkne viljamovke. Pozeba je zmanjšala pridelek najmanj za 30 odstotkov,« pravi Jože Kaštrun, vodja KŽK sadovnjaka v Potočah, pa hkrati tudi skrben sadjar, spreten traktorist, skladiščnik in še kaj.

»No, ko smo se že sprijaznili s tretjino manjšim pridelkom viljamovke, so nam črni oblaki nad Storžičem 17. junija popoldne vzeli še zadnje upanje v obilno letošnjo letino. Toča, ki se je vsula ta dan, je močno oklestila nasad. Povzročila je veliko škodo, ki jo je Zavarovalna skupnost Triglav pred nedavnim ocenila za 80-odstotno. Res škoda, saj je sadje pred tem dobro kazalo. Bilo je povsem zdravo in potihem smo računali na eno rekordnih letin. Po toči smo nasad ponovno gnojili in dvakrat škropili, ker sadna drevesa pri obnavljanju potrebujejo več energije kot pri normalni rasti. Rezultati naših prizadevanj so zdaj jasni: 30 odstotkov vsega sadja je odlične kakovosti in primerne za prodajo sindikalnim organizacijam in posameznikom za ozimnico ter za oskrbo vrtcev, šol in drugih ustanov. Večina jabolok z mlajših in bolj občutljivih nasadov, ki so vsa pikčasta od udarcev ledenih kroglic, bo končala v predelavi za sadne sokove. In približna razlika v ceni: za kilogram industrijskega sadja bo KŽK dobil 3,50 dinarja, medtem ko se bo cena prvovrstnih jabolok za tržno prodajo sukala blizu 13 dinarjev, hruške pa bodo še za štiri ali pet dinarjev dražje. Lahko je ob vsem tem izračunati izpad dohodka,« pravi Jože Kaštrun.

Toča je v zadnjih štirih letih kar trikrat upustošila 20 hektarov velik preddvorski sadovnjak. V kmetijsko živilskem kombinatu Kranj zato povsem resno razmišljajo, da bi nad mladim nasadom za hotelom Bor, če se bo toča ponavljala iz leta v leto, potegnili gosto žičnato mrežo. Podobno so storili tudi italijanski sadjarji v Padski nižini.

C. Zaplotnik

Nova pridobitev Embalažno grafičnega podjetja iz Škofje Loke — 1200 kvadratnih metrov proizvodno skladišnih prostorov — Foto: C. Z.

Uvozne omejitve preusmerile denar

V Embalažno grafičnem podjetju v Škofji Loki so v petek slovesno predali namenu nov prizidek, v katerem je zaklonišče, prostor za odpremo izdelkov, pakirnica, lepilnica, prostor za vzdrževalce in za stiskanje odpadnega materiala — Pridobitev je stala 20 milijonov dinarjev — Pred delovnim kolektivom so v tem srednjeročnem obdobju še pomembne naloge: izgradnja industrijskega tira, usmeritev proizvodnega programa in nabava strojne opreme

Škofja Loka — Embalažno grafično podjetje se je v trindvajsetih letih iz delavnic za rehabilitacijo invalidnih oseb razvilo v pomembnega izdelovalca transportne in komercialne embalaže, ki opravlja tudi knjigoveške storitve in dela na področju knjigo- in sitotiska. 190 delavcev predela letno v izdelke okoli pet tisoč ton materiala. S tem ustvarijo 250 milijonov prometa, 90 milijonov dohodka in 20 milijonov akumulacije. Povprečni osebni dohodek na zaposlenega je 12 tisoč dinarjev.

Vse do 1974. leta so dela s področja kartonaže, knjigoveštva, tiskarstva in plastike opravljali v prostorih starega puštalskega gradu. Potem so se preselili v nove proizvodne prostore v industrijski coni na Trati. V naslednjih petih letih so obnovili skladiščne in proizvodne prostore. Uvozne omejitve in ustaljeni ukrepi pa so lani preusmerili sredstva, namenjena za nabavo nove in sodobne strojne opreme, v izgradnjo prizidka k dosedanjim skladiščno-proizvodnim prostorom. Želje o razširitvi segajo še v leta, ko je bila zgrajena nova tovarna, končno pa so se pričele uresničevati lani, ko so

delavci SGP Tehnik iz Škofje Loke izkopal prve kubične metre za prizidek.

Nova hala pomeni prvi korak k uresničevanju srednjeročnega plana delovnega kolektiva. Na 1200 kvadratnih metrih površine bo prostor za odpremo gotovih izdelkov, za stiskanje odpadnega materiala, prostor za vzdrževalce ter pakirnica in lepilnica. Proizvodno skladišni prostori bodo odpravili prenekateri ozka grla v organizaciji dela in izboljšali delovne pogoje v nekaterih oddelkih. Denar za gradnjo sta poleg delovnega kolektiva prispevala še sovlagatelj Iskra Elektromehanika iz Kranja in LIP iz Bleda.

Pred delavci Embalažno grafičnega podjetja so v tem srednjeročnem obdobju še pomembne naloge. Zgradili bodo industrijski tir do tovarne, ki bo pomenil prelomnico v prevozu izdelkov in reprodukcijskega materiala. V zidove ne nameravajo več vlagati, zdaj je na vrsti tudi nakup sodobne strojne opreme. Težave so v tem, da je podjetje povsem neizvozno značaja in nima svojih deviz. Rešitev bo zato treba poiskati v povezavi s celotno reprodukcijsko verigo.

C. Zaplotnik

Izhod je v novi svetovni gospodarski ureditvi

Na sedetu medobčinske gospodarske zbornice v Kranju so gorenjski gospodarstveniki pretekli teden poslušali izredno zanimivo predavanje Marka Vrhunca, ki je veleposlanik — šef misije SFRJ pri OZN v Ženevi — Globoko svetovno krizo bo moč rešiti le z novo mednarodno gospodarsko ureditvijo — Povzemamo nekaj zanimivih ugotovitev

Svet je zašel v globoko gospodarsko krizo, iz katere ni videti izhoda, posledice pa so na eni strani vse večje razlike v razvoju med bogatimi in revnimi ter v splošnem padcu gospodarske rasti. Bogati postajajo še bolj bogati in revni še bolj revni in med njimi je tudi že 150 kratna razlika v višini doseženega narodnega dohodka na prebivalca. Kriza kaže v padanju rasti proizvodnje, ki se je po vsem svetu od leta 1978 do lani zmanjšala za polovico, letos pa bo proizvodnja v najbolj razviti deželah že enaka lanske, medtem ko dežele v razvoju še lahko računajo na 3,7 odstotno, vzhodne dežele pa na 3 odstotno rast proizvodnje.

Manjša rast proizvodnje poraja armade nezaposlenih, saj je na Zahodu letos že 26 milijonov nezaposlenih, kar predstavlja velika socialno in tudi politično breme teh dežel. V deželah v razvoju pa ni bi iskalo delo med 250 in 300 milijoni ljudi. Konstantni problem postaja tudi inflacija, saj morajo tudi najtrdnejše ekonomije priznavati padec rasti vrednosti svoje valute. Ob vsem je stalno prisotna grožnja pomanjkanja energije.

Kriza je prinesla še en fenomen: padec produktivnosti. V desetih letih se je v zahodnih državah zmanjšala rast kar za polovico in sicer za 3,1 odstotka letne rasti na 1,5, v vzhodnih deželah pa je padla s 5,3 na 3,3 odstotka. Padajo investicije in to po obsegu in kvaliteti, čeprav s dnevno srečujemo z novimi dosežki v znanosti, ki ponujajo prave revolucionarne spremembe.

Pada obseg rasti svetovne trgovine in sicer je rast od leta 1977 do lani padla s 6 na 3 odstotke. Vrednost svetovne menjave bi bila še precej manjša, če ne bi skokovito porasle cene nafte.

Vzrok za manjši obseg prodaje je protekcionizem: v kriznih obdobjih se začne vsako nacionalno gospodarstvo zapirati in omejevati svoje posle z drugimi državami. Analize raznih organizacij pri OZN so pokazale, da se protekcionizem hitro spreverže v nasprotje in »svači udarce«. Kaj hitro se zaradi omejevanja uvoza začne zmanjševati izvoz. Skupna ocena večine članic OZN je, da je protekcionizem ena najhujših bolezni našega razvoja.

Po mnenju Marka Vrhunca, je lahko omejena ugotovitev velika nauk za našo ekonomsko politiko, ki se vse pre pogosto poslužuje protekcionističnih ukrepov, ki že imajo posledice. Naša dežela mora sodelovati v svetovni trgovini, to je osnova naše prihodnosti.

Druga stran krize so dolgovi in devizni primanjkljaji ter medsebojna zadolženost. Skoraj je ni dežele na svetu, ki ne bi imela velikih dolgov, celo najbolj razvite se ne morejo izogniti plačilnim primanjkljajem. Tako računajo letos ZDA na 40 milijonov dolarjev deviznega primanjkljaja, ZRN na nekaj manj in vrsta držav je tudi v razvitem svetu, ki ne more v redu plačevati svojih obveznosti.

Zaradi medsebojne povezanosti sodobnega sveta, ko posamezni problemi kot so energetika, ekologija, hrana, zaposlenost, inflacija, dolgovi, postajajo svetovni problemi, je izhod iz krize le v skupnih globalnih rešitvah. To je lahko le koncept nove svetovne gospodarske ureditve, ki so jo pripravile neuvrščene dežele in dežele v razvoju. Njegov cilj je takšen razvoj in takšna ureditev, ki bo odprla pot napredku tako razvitim kot nerazvitim.

L. Bogataj

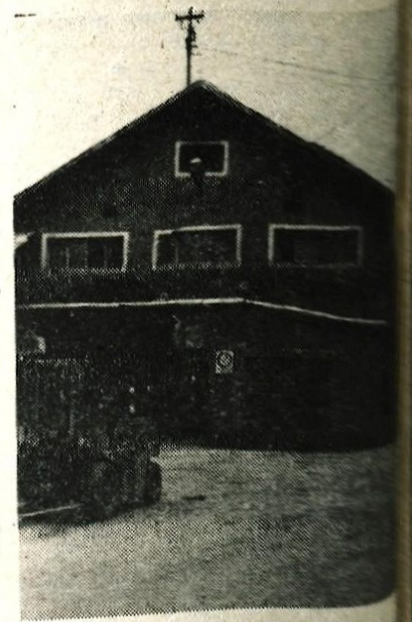
Gospodarska korist lovstva na Gorenjskem

Lovstvo spada med važnejše družbene dejavnosti, zato je njegova organizacija posebnega družbenega pomena. Tudi v gospodarskem smislu je organizirano lovstvo nepogrešljiva dejavnost, ki pripomore predvsem k varstvu narave in ohranitvi njenega življenja.

Na Gorenjskem deluje na 4000 hektarih 28 lovskih družin, ki se ukvarjajo pretežno z ohranitvijo in trajno zagotovitvijo določene števila divjadi v naravnem okolju. Posebno intenzivno se lovstvo ukvarja z gamsi, srnjadjo in jelenjadjo, v to skrb pa so vključeni tudi ostali prebivalci gozda in gora. Lovske organizacije imajo svojo dejavnost načrtno razdeljeno po programih, ki jih izdelujejo letno in srednjeročno — slednje potrjuje občinska skupščina. Zaokroženo območje, v katerem smotno gospodarijo z divjadjo in v njem izvajajo svoje gospodarske naloge, zajema tri večja lovišča: triglavsko območje, karavanško in loško. V njih lovске družine za uresničitev svojih nalog sodelujejo z drugimi gospodarskimi dejavniki, ki gospodarijo v prostoru — gozdarji in kmetijci. Kar imajo trenutno v skupnem načrtu glede varstva narave, je bolj stvar zamisli, v praksi pa je ta dialog še vedno le preizkusni kamen. Lovci kot temeljni nosilci ohranitve živalskih vrst so namreč še vedno deležni grenkih občutkov o gospodarski škodi, ki jo v gozdu in po poljih povzroča divjad.

Cilj ohranitve divjadi, kar je osnovna naloga lovstva, sicer zajema tudi odstrel odvečne divjadi, vendar pa ne množičnega pomora. Za zdaj številčnost divjadi na Gorenjskem ni ogrožena, kar pa se tiče dodatnega odstrela, bi bilo treba razmišljati, ne pa ukrepati samovoljno. Odstrel se namreč po pravilih odreja le glede na površino lovišč in grozeče bolezni — na Gorenjskem sta namreč precej razširjeni steklina pri lisicah in garjavost pri gamsih — o škodljivosti divjadi pa je treba reči skupno besedo z vsemi prizadetimi dejavniki, kmeti, gozdarji, delovnimi organizacijami, kmetijskimi združenji, delovnimi organizacijami; saj odstrel »škodljivcev« ne more biti le domena lovcev.

Lovci pa so sicer glede gospodarjenja v okvirih svoje organizacije precej samostojni in neodvisni drugih virov. Sredstva za svoje delovanje črpa pretežno iz lovskega večinoma iz izkupička, ki ga prinese ustreljena divjad. Nesporno strokovna raven lovcev, katerih jamči za obstoj divjadi in ohranitev naravnih lepot, nedvomno zagotavlja precejšnjo gospodarsko vrednost.

Gradnja proizvodne hale nekdanjih prostorih kranjske karne je sedaj obrat kmetijske organizacije Alpetoura. Za delajo še v obstoječih prostorih prav le-ti niso najbolj primerni proizvodnja ni dovolj tekoča, kar dar pa nameravajo do pomladne hodnjega leta popolnoma uporabiti za novo proizvodno dvorano, nekdanje peči, ki prostorsko ne ustreza obsegu pričakovane proizvodnje, so ohranili le zunanjost. Do prihodnjega leta pa bodo sodobno uredili in vnanj mostovno drugalo, ki bo omogočilo mostovno transportu in ne bo v to tekočemu proizvodnemu procesu. — Foto: D. Zlebir

SKUPNOST ZA ZAPOSLOVANJE KRANJ

Podatki kažejo, da se zaposlenost ne giblje v skladu z občinskimi planskimi dokumenti za leto 1981. Še bolj pa rast zaposlenosti zaostaja za visoko rastjo, ki so jo organizacije združenega dela planirale na začetku leta v svojih letnih planih kadrov. Zaposlenost na Gorenjskem je v primerjavi z enakim lanskim obdobjem porasla le za 0,2 odstotka. Upad zaposlenosti pod nivo v enakem razdobju lani smo zabeležili v gospodarstvu, medtem ko pa je zaposlenost v negospodarstvu in zasebnem sektorju porasla. Med dejavnostmi, v katerih je zaposlenost upadla so: industrija — za 0,3 odstotka, gozdarstvo, vodno gospodarstvo, gradbeništvo, trgovina in obrt ter osebne storitve.

Vzroki za tako ugodna gibanja so v težjih pogojih gospodarjenja, slabši preskrbi z repromaterialom, omejevanju novih investicij, pa tudi v restriktivnem odnosu do zaposlovanja v negospodarstvu. Eden glavnih omejitvenih dejavnikov zaposlovanja pa je odvisnost osebnih dohodkov od rasti dohodka. Drugi prav tako pomemben dejavnik pa so strukturna neskladja med potrebami združenega dela in poklicno ter izobrazbeno strukturo razpoložljivega delovnega potenciala.

Na Gorenjskem je bilo konec julija letos 729 iskalcev zaposlitve, po občinah pa naslednje: Jesenice 155, Kranj 257, Radovljica 183, Škofja Loka 104 in Tržič 30. Med nezaposlenimi je bilo 57 odstotkov žensk. Stopnja brezposelnosti v regiji je bila v juniju 0,8 odstotkov, v Sloveniji pa 1,5 odstotka. Čeprav je brezposelnost v rahlem porastu, pa odstotek glede na zaposlene še ni problematičen. Nezaposlenost se je povečala pri iskalcih zaposlitve s poklicno, srednjo, višjo in visoko šolo. Med iskalci zaposlitve je polovica ozkega profila, 20 odstotkov široki profil, 22 odstotkov tehnikov, nekaj manj kot 4 odstotke profila inženir, prav toliko tudi profila dipl. ing.

Mimi Pintar

Le rahel dvig zaposlenosti

V preteklih letih smo se na Gorenjskem in tudi v Sloveniji srečevali s problemi ekstenzivnega zaposlovanja, zdaj pa se je zaposlenost močno zmanjšala. V razdobju januar-junij 1981 je bilo v gorenjskih občinah zaposlenih po statističnih podatkih naslednje število delavcev.

Občina	Š. zaposleni		Indeks	Resolucija
	— VI./80	% žensk		
Jesenice	14748	38,1	99,1	1,0
Kranj	32549	49,5	101,1	1,6
Rad.	12490	53,0	98,9	1,5
Šk. L.	14853	47,5	100,5	1,6
Tržič	5961	53,5	99,4	1,5
Regija	80621	47,8	100,2	

Odločna Pepelka

Mladi Kranjčan Uroš Trefalt, dijak drugega letnika kranjske gimnazije, je sam naredil animirani film, s katerim je pravljici o Pepelki vdahnil sodobno življenje — želimo le, da bo odlični film našel pot do otrok

Le kdo se pozna pravljice o Pepelki? Lepa, stara pravljica, pri kateri pa me je vselej motila ostrga ločnica med dobrim in zlim, ločnica, ki kroji usodo, ki vse vnaprej odmeri in doleži.

Zivljenje se danes suka drugače. Uroš ga je vdahnil tudi Pepelki. Njegova Pepelka je odločna deklica, ki ve kaj hoče in to tudi naredi. Takna je pač danes pot do sreče.

Toda začnimo pri Uroševi ljubezni do lutk. Tri leta mu je bilo, ko mu je mamica Boža za rojstni dan pripravila pravo lutkovno predstavo. Mali Uroš je bil tako navdušen, da je odletel v vsaki krpi blaga, kosu lesa videl lutko. Hodil je gledat lutkovne predstave in pred sedmimi leti ga je znani kranjski lutkar Saša Kump povabil v gledališče. Vključil se je v skupino mladih gledališčnikov, najprej pod vodstvom režiserja Vladimira Rossa, kasneje Lojzeta Do-

manjka. Odtlej nastopa na odrskih deskah in prav zdaj pripravljajo Sen kresne noči.

Toda ostanimo pri Uroševih lutkah. Pred leti se je na svojo roko odločil in med počitnicami štirinajst dni delal pri Anji Dolenc v ljubljanskem lutkovnem gledališču. Delal je v delavnici, naredil nekaj lutk, veliko so se pogovarjali in pravi, da ga je Anja Dolenc veliko naučila.

Ko je pred tremi leti s prihranki kupil kamero in projektor, se mu je porodila misel o filmu. Ideja je zorela. Lansko poletje je na morju začel pisati scenarij. Brez predloge, po spominu na Pepelko. Ko je prišel

Mladi UROŠ TREFALT iz Kranja je sam naredil animirani film. Predloga zanj mu je bila pravljica o Pepelki. Toda Uroševa Pepelka je odločna deklica, ki ve kaj hoče in to tudi naredi.

V ranih otroških letih rojena ljubezen do lutk je Uroša pripeljala do prvega animiranega filma. Lutke zanj je naredil sam, tudi snemal je sam, kar je terjalo ogromno dela. Pri opremi filma z govorom in glasbo so mu pomagali prijatelji.

domov, je začel delati lutke. Ves dan ga ni bilo na spregled. Od osmih zjutraj do osmih zvečer je delal. Vse je naredil sam. Rezal, šival, lepil, barval.

Zrasle so drobne, lične lutke. Čedna Pepelka, postavni princ, pristrčni kralj, domišljivi in nevoščljivi sestri pa seveda kopicca lutk, ki so v filmu »igrale stranske vloge« kot paž, poštar, vila ...

Tudi s sceno je imel dosti dela. Domislil je dobro tehniko oblikovanja. Uporabil je stiropor, ga zgledil, pobarval, kar je filmu navdahnilo prijetno, domače razpoloženje.

Nato je marca začel snemati. Da si boste lahko predstavljali, koliko dela zahteva animirani film, vam povemo, da ima vsaka sekunda filma 18 sličic, vsak premik za milimeter pa zahteva dve sličici. Urošev film je dolg 25 minut. Posneti je moral torej kar 27.000 sličic. Fotografirati tako rekoč.

Najprej je napravil sceno, postavil lutke na začetek, naravnal kamero, luči in začelo se je skakanje od kamere do lutk. Vsak gib, premik je moral posneti posebej. Včasih mi je pomagal brat Samo, včasih bratranec Miha. Često je snemal sam.

Pri nas literature o tovrstnem delu ni in Uroš se je moral zanesti na svoje občutke in iznajdljivost. Gibe, poze je često naštudiral pred zrcalom. Kako je vžela luna in so se na nebu prižgale zvezde, je pogruntal sam. Težave je imel z lučmi, saj je imel v reflektorju navadne žarnice. Za zahtevnejše prizore so mu jih za nekaj časa dali na posodo v ljubljanskem lutkovnem gledališču.

Petnajst filmov je porabil. Med snemanjem je scenarij tudi spreminjal, popravljaj, sproti delal nove scene. Ko je posnel vse kadre, je

prišla na vrsto oprema filma z govorom in glasbo.

Bratov prijatelj Beno Štagar ga je »oskrbel z aparaturami«. Spozna se na glasbo, pravi Uroš, pomagal mi jo je izbrati, ko sem mu povedal, kaj želim. Povabil je prijatelje iz gledališča in skupaj z njimi so posneli govor. Filma niso videli, vloge so tolmačili le na podlagi teksta. Toda dobro so to naredili, pravi Uroš, tako kot sem želel. Kondi Pižorn je bil kralj Miloš Ross paž in poštar, izredni sta bili Polona Sosič in Irena Konkut, Urošev ded Franc, ki je bil nekdanji igralec, je bil govornik.

Pri glasbi sta se z Benom odločila za sodobno izvedbo kasične glasbe. Učinkovita, nevsiljiva podlaga posnetkov je. Dinamičnim prizorom sta ustrezno izbrala tudi glasbene učinke. Nasnela sta jo tudi čez govor in doseгла na trenutke odlično zvočno prelihanje.

Uroševa Pepelka je nared. Pokazal jo je prijateljem. Z Anjo Dolenc sta se dogovorila, da bo film predvajal v ljubljanskem lutkovnem gledališču. Toda kopije nima in Uroš se boji, da se bo film hitro obrabil. Filmski trak je draga reč, če bi imel denar za kopije, bi film z veseljem predvajal po vrhocih, pravi Uroš.

Res, škoda bi bilo, da otroci Uroševe Pepelke ne bi videli.

Mene je navdušila. Zato, ker jo je Uroš povedal po svoje, ker jo je naredil za današnje čase, za današnjega otroka. Zato, ker je svoj prvi film napolnil z zvrhano mero mladostne navdušenosti in zavzetosti ter seveda z resnim delom in iskanjem lastnega izraza.

Morda se bo le našel kdo, ki bo filmu utrl pot do otrok.

M. Volčjak

Prva razstava Staneta Kolmana

Radovljica — Minuli petek zvečer so v Šivčevi hiši v Radovljici s krajšim kulturnim programom odprli zanimivo prvo razstavo blejskega akademskega kiparja Staneta Kolmana. Stane Kolman je lani diplomiral na Akademiji likovnih umetnosti v Ljubljani, kjer obiskuje specialko za kiparstvo pri profesorju Slavku Tihcu. Do zdaj je razstavljal na skupinskih razstavah v ljubljanski Mestni galeriji, v Šivčevi hiši in v Bežigraski galeriji.

Stane Kolman je mlad kipar, ki predvsem upodablja človeško figuro, moški, ženski akt ali dvojni akt moškega in ženske, ki mu predstavljajo podobo življenjske energije. Pri izbiri materialov se najbolj ogreva za glino, mavec, vosek, še posebej in najraje pa za les. Njegova prva samostojna radovljiška razstava je

zato pritegnila vso pozornost ljubiteljev kiparstva, mladi kipar pa je prejel ob začetku svoje ustvarjalno obetajoče poti precejšnjo priznanja.

Kiparsko razstavo so pripravili v treh prostorih Šivčeve hiše in razstavili njegove risbe, skice in monumentalne oblike različnih materialov. Kipar sam je o svoji umetniški poti, o navdihih in svojem kiparskem ustvarjanju dejal, da hoče povedati pač tisto, kar se v besedah ne da opisati ali izreči. Tisto, kar čuti, kar podoživlja izpoveduje na način, ki mu je najbližji. Pravi, da njegova dela izražajo likovno napetost, vrenje pred eksplozijo in prav po sledi notranje napetosti in likovne energije gre njegova pot.

Razstava v Šivčevi hiši bo odprta do 27. septembra.

D.S.

Umetnostna razpotja

Predstavitve del akademskega slikarja Vinka Tuška v Festivalni dvorani na Bledu pomeni zaključek letošnje bogate likovne sezone. Organizacija razstav je bila tako kot prejšnja leta na skrbi Likovne sekcije KUD Bled pod strokovnim vodstvom prof. Janeza Ravnika. Razstavišče v Festivalni dvorani namenja posebno pozornost ustvarjalcem s področja Gorenjske, kar kaže tudi izbor imen: skupina Alpalik, Dušan Premrl, Pavle Florjančič, Jaka Torkar in Vinko Tušek.

Likovna skupina Alpalik združuje likovne ustvarjalce s področja radovljiške občine. Letos so se na Bledu predstavili: Metka Vovk, Tone Plemelj, Albin Polajnar, Janez Ravnik in Jaka Torkar. Skupina je sestavljena iz likovno različno usmerjenih oblikovalcev in jih zato ne povezuje neka globlja notranja vez, vendar so člani doslej organizirali številne skupinske in samostojne razstave in druge prireditve. Član skupine akademski slikar Jaka Torkar je letos na Bledu pripravil tudi samostojno razstavo.

V družini gorenjskih slikarjev realistične smeri je Jaka Torkar eden redkih, ki nam je v svojih številnih krajih ohranil ta stilni pojem v vsej njegovi pristnosti. Svet gorskih vrhov, gozdov ob njihovih vznožjih, vode, ki otekaajo v dolino se nam v Torkarjevih oljih kaže v neponovljivi oprijemljivosti. Kar slišimo, kako hresti kamenje pod čevlji samotnega planinca, kako pljuska reka v skalnati strugi, kako šumi v globokih sencah gozdov.

Za spoznanje drugačno podobo narave nam kaže Torkarjeva slika Triglav iz Lesc. Drobne potankosti prejšnjih upodobitev so se tu zile v večje ploskve, obrisi so se zrahljali. Se je slikar morda našel na začetku nove poti ali drugačnega pristopa k krajinski predmetnosti? Se morebiti tudi v Zelencih umetnik ne poslavlja od ustaljenega gledanja na naravo in njene pojavnosti? Sneg, ki izginja, močvirna trava, orumena in položana od zime, vzbujajo v nas drugačna občutja kot iskristov slikarjevih prejšnjih motivov. Kar smo prej glasno občudovali, zdaj tiho doživljamo. Spremenljivosti so del umetnikove narave, nekdanja zastrte menjave postajajo del slikarjeve vsakdanjosti.

Na razstavi del Pavleta Florjančiča smo se srečali s slikarjevimi zgodnejšimi razpoloženskimi prikazi krajinskih pojavnosti in še posebej z njegovimi kar kaligrafsko izdelanimi tihozitji z motivi teloha, ki sodijo med izstopajoče primere novega realizma pri nas. Posebne pozornosti je bil na razstavi deležen ciklus akvarelov, ki prikazuje malo znan planinski svet slovenske Koroške pod Strojno z ohranjeno arhitekturo kmečkih domačij. Ker je slikarja privlačila predvsem preprosta jasnost stavbnih oblik in barvna intenzivnost lesenih konstrukcij, je z osamitvijo oziroma z izluščanjem arhitekture iz motečega okolja prikazal izbrane objekte v vsej njihovi likovni čistosti. Natačnost slikarske izdelave, ki se kaže v perspektivi, koloritu in v poudarjeni plastičnosti upodobljenega predmeta, zbližuje zdajšnjega slikarjeva prizadevanja z njegovim nekdanjim realistično poudarjenim upodabljanjem. Naštete lastnosti dajejo razstavljenim akvarelom tudi dokumentarni značaj, kar je spričo nenehnega izginjanja te enkratne arhitekturne dediščine pomembna ugotovitev.

Cene Avguštin

»Ex tempore« v Piranu

Prva nagrada Novincu

Piran je v zadnjih avgustovskih dneh spet zaživel v slikarskem vzdušju. Mednarodni Ex tempore za slikarstvo, ki so ga Obalne galerije iz Pirana priredile že šestnajstič, je zbral 144 likovnih ustvarjalcev iz vseh koncev Slovenije in Jugoslavije ter iz sosednje Italije in Avstrije. Pokazali so več kot 200 del, izmed katerih je mednarodna žirija izbrala 61 najboljših. Do konca meseca bodo na ogled v piranski mestni galeriji.

Letošnjega piranskega Ex tempore se je udeležilo tudi več likovnih ustvarjalcev z Gorenjske, ki so svoje sodelovanje potrdili z uspehom. Mednarodna žirija je podelila prvo nagrado akademskemu slikarju Francu Novincu iz Godešiča pri Skofji Loki. Nagrada je odkupna in znaša 12.000 dinarjev. Franc Novinc

se je piranskega Ex tempore udeležil že petič in njegova dela so bila že štirikrat nagrajena: dvakrat je prejel prvo nagrado, enkrat drugo in enkrat tretjo.

Poleg treh nagrad Ex tempore žirija vsako leto podeli tudi več drugih nagrad in priznanj, ki jih podeljujejo za dela na razpisano temo (Istra, Piran, soline, morje, tihožitje z ribami in vinom). Nagrado skupščine občine Piran za delo na temo »Piran« je letos prejel slikar Nežič Slačar iz Kranja. Odkupna nagrada znaša 7.000 dinarjev. Slikar Karel Kuhar iz Kranja pa je prejel nagrado hotela Piran, dva tedna brezplačnega dopusta. Žirija je podelila tudi deset diplom in med drugimi jo je prejel tudi slikar Zdenko Huzjan iz Skofje Loke.

Pisateljica Berta Golob je v knjigi »Sovražim vas« zbrala prgišče pretresljivih črtic, s katerimi razkriva stisko mladih fantov in deklet, ki jih je življenje pahnilo pod streho vzgajališča v Pred-dvoru.

Spočela ga je v travi in rodila v gozdu kot žival. Nato so jo slaboumno zaprli med štiri stene.

Dete je raslo.

Otrok se je zaljublil v živali.

Našel je krušno mater. To je bilo v hribovitem bovškem svetu, kjer se stikajo sončne in senčne rebri. Tam mu je bilo dobro ...

... dokler ni umrla hraniteljica, drobna razorana žena.

Potem se je odprla cesta. Kam?

V srcu se je prebujal klic po materi. Rekli so mu, da je umrla. Brez nje je živel nemirno, nepotešeno življenje.

Nekoč so mu obzirno povedali, kam naj gre.

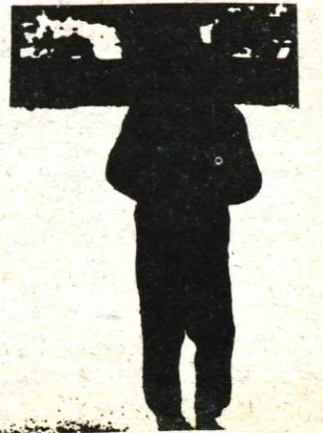
Šel je in se vrnil.

Od takrat ima motne oči, kadar kdo govori o materi. Resnično ljubi samo naravo. Trave in bilke v vetru so njegov svet. V živalih išče dušo. Njegova dota je navezanost na šume in komaj opazne trepete. Ne sprašujte ga, kje je njegov dom. On doma nima. Živi kar takó. Vprašajte ga kaj o — močeradu. Uročil vas bo, tako nežno bo govoril o laznihi zemlje. Ne sprašujte ga o materi. Ne ranite mu srca.

Kolmanova razstava — Akademski kipar Stane Kolman se z moškimi in ženskimi akti v lesu predstavlja v Šivčevi hiši. — Foto: D. Sedej

Ne morem vam povedati imena

nk

DOGOVORIMO SE

Izvoz na konvertibilno tržišče

V radovljiški občini se je celotni izvoz povečal za 5 odstotkov, uvoz pa zmanjšal za 2 odstotka – Na konvertibilno področje je bil izvoz manjši, zato naj bi delovne in temeljne organizacije več izvažale na zahod

Radovljica – Izvršni svet skupščine občine Radovljica je na sejah obravnaval analizo gospodarjenja v prvem polletju, informacijo o uresničevanju dogovora o družbeni usmeritvi razporejanja dohodka in povzetke analiz trgovine in gostinstva v občini. Ob tem so člani izvršnega sveta sprejeli več sklepov.

Ob analizi gospodarjenja v občini v prvem polletju so ugotovili, da so visoki indeksi rasti ključnih ekonomskih kategorij v pretežni meri rezultat inflacijskih gibanj. Fizični obseg proizvodnje je manjši od planirane 2,5-odstotne rasti, povečal se je za 1,6 odstotka. Manjša rast celotnega prihodka in porabljenih sredstev od rasti cen ter rasti v slovenskem in v gorenjskem gospodarstvu je delno posledica specifičnosti radovljiškega gospodarstva,

zmanjšanje neplačane realizacije ter gibanja zalog.

Celotni izvoz se je povečal za 5 odstotkov, uvoz pa zmanjšal za 2 odstotka. Na konvertibilno področje je bil izvoz manjši za 3,5 odstotka, uvoz pa 5 odstotkov. Večji izvozniki ocenjujejo kot glavne vzroke za zmanjšanje konvertibilnega izvoza sezonski značaj ter neugodna konjunkturna gibanja na izvoznih področjih. Povečani konvertibilni izvoz mora še naprej ostati prednostna naloga gospodarstva ter aktivnost celotne družbenopolitične skupnosti tako v letošnjem kot v vseh prihodnjih letih.

Delitvena razmerja so bila v skladu z resolucijskimi določili in dogovor o družbeni usmeritvi razporejanja dohodka. Sorazmerno ugodna rast dohodka je delno tudi rezultat neugodnih gibanj sredstev amortizacije. Taka minimalna rast sredstev amortizacije kot pospešene amortizacije je nižja od inflacijske rasti, kar pomeni zmanjšanje substance za enostavno reprodukcijo.

Izgube v gospodarstvu so nižje kot lani v enakem obdobju. V temeljni organizaciji združenega dela sidrne verige, v delovni organizaciji Veriga Lesce so sprejeli sanacijski program, ki ga že uresničujejo. Sezonske izgube v gostinstvu so manjše od lanskih, razen v Mladinskem domu v Bohinju in temeljni organizaciji Hotel Pokljuka. V Mladinskem domu so učinki sprejetih sanacijskih ukrepov manjši od pričakovanih, v hotelu Pokljuka pa še ni izdelanega ustreznega sanacijskega programa.

Razen komunalno stanovanjske investicijske dejavnosti so investicije v gospodarstvu minimalno povečane le za 4 odstotke. Negospodarske naložbe so nominalno zmanjšane za 11 odstotkov.

Zmanjšana investicijska dejavnost je v pretežni meri posledica kreditno monetarne politike. Kot izrazito izvozno usmerjene investicije in investicijsko-prednostne dejavnosti so pripravljene za usklajevanje po sprejetem republiškem predpisu. To so: galvanika, vrtni podboji Lipa, prenočitveni objekt na Golfu – Zavoda za pospeševanje turizma Bled, rekonstrukcija posestva Blata KZK Kranj in programi naložb delovnih organizacij za izboljšanje opreme.

Na področju skupne in splošne porabe so gibanja v skladu z resolucijskimi določili, zlasti za obseg sredstev porabnikov v občini. Nominalna rast sredstev občutno zaostaja za inflacijskimi gibanji.

Naložbe

Po podatkih polletnih obračunov je gospodarstvo ustvarilo 573.008 tisoč dinarjev sredstev za investicije, kar je za 54 odstotkov več kot v enakem lanskem obdobju.

Čeprav podatki, ki jih bodo dobili delegati, ne predstavljajo v celoti vseh naložb, lahko ob dinamiki ocenjujejo splošno stanje oziroma smer razvoja. Izplačila za investicije v gospodarstvu so se v prvem polletju povečala za 29 odstotkov, toda, če od celotnih investicij odštejemo investicije v stanovanjsko-komunalno dejavnost, je doseženo povečanje nominalno le za 4,2 odstotka. V enakem lanskem obdobju so bile

investicije nižje od vlaganj v 1979, zato ugotavljajo občutni padec.

Investicije v negospodarstvo so zmanjšale za 11 odstotkov in predstavljajo le manjši delež, poleg pa večina izplačil za te investicije predstavlja zaključevanje dejavnosti iz preteklega leta.

V strukturi virov financiranja so doseženi pozitivni premiki, kar v globalu zmanjšal delež lastnih sredstev od 40 odstotkov na 38 odstotkov in ustrezno povečal lastnih sredstev od 60 odstotkov na 64 odstotkov.

DNEVNI RED:

- potrditev zapisnikov zadnje skupne seje in ločenih sej z dne 15. julija
- analiza in ocena uresničevanja resolucijskih gibanj v letu 1981
- analiza gospodarjenja
- uresničevanje družbene usmeritve razporejanja dohodka
- analiza trgovine, gostinstva in turizma
- predlog odloka o obveznem radiofotografiranju prebivalcev v občini Radovljica
- delegatska vprašanja

Kršitelji dogovora

Izvršni svet skupščine občine Radovljica je temeljito spregovoril o kršiteljih družbenega dogovora o razporejanju dohodka – Utemeljilne in pojasnila

Organizacije Kreda Bled, Almira Radovljica, Grad Bled in Vezanine Bled bodo morale po sklepu izvršnega sveta skupščine občine Radovljica pismeno utemeljiti preseganje rasti osebnih dohodkov. Pri tem naj bi delovni organizaciji Kreda Bled in Grad Bled utemeljili preseganje s kazalci fizičnega obsega, akumulacije in z ostalimi kazalci. Organizacija Almira naj bi prikazala delež prenosov osebnih dohodkov iz zalog in primerjala rast osebnih dohodkov brez upoštevanja prenosov.

Delovna organizacija GG Bled je preseganje rasti osebnih dohodkov utemeljila, prav tako skupne službe SOZD GLG Bled, katerih predlog za povečanje rasti osebnih dohodkov nad dogovorjeno je izvršni svet že obravnaval.

Organizacijo FILBO iz Bohinjske Bistrice, Kmetijsko zadrugo Srednja vas, Zavod za gojitev divjadi Bled, Specerijo Bled in frizerski salon Nada iz Radovljice, ki presegajo možno rast po dogovoru, naj bi le opozorili, da bi se uskladili z dogovorom.

Organizacije Klavnica in mesarija Bohinjska Bistrica, UKO Kropa, PTT Radovljica in Književnica Radovljica so opredeljene kot kršitelji dogovora. Preseganje rasti osebnih dohodkov naj bi utemeljile in zagotovile uskladitev po dogovoru. Če bo takšno gibanje osebnih dohodkov ostalo, bo skupščina občine sprejela določene ukrepe za odpravo motenj pri pridobivanju in razporejanju dohodka.

V dejavnosti izven gospodarstva so kršitelji dogovora Muzeji radovljiške občine in Psihiatrična bolnica Begunje, ki naj bi obrazložili preseganje ter zagotovile uskladitev po dogovoru.

Utemeljitev preseganja mora poslati tudi delovna skupnost izobraževalne skupnosti Radovljica in otroškega varstva. Šolski center Radovljica, kjer osebni dohodki na zaposlenega naraščajo hitreje kot v gospodarstvu, število zaposlenih pa se je zmanjšalo, je treba opozoriti na preseganje po teh kriterijih dogovora.

Dobre rezultate je zabeležila ob polletju tudi tekstilna industrija ...

Gostinstvo se mora povezati

V gostinskih in turističnih organizacijah radovljiške občine zaposlenih 10 odstotkov prebivalstva – Kvalifikacijska kultura je iz leta v leto slabša – Premalo novih naložb

O razvoju in možnostih gostinstva in turizma v radovljiški občini so izdelali že več obširnih analiz. Vse so si bile enotne v oceni, da ta dejavnost v občini kljub mnogim prirodnim danostim, ki so pogoj za intenzivni razvoj, zaostaja za razvojem te panoge v republiki.

Na območju radovljiške občine so koncentrirane prenočitvene zmogljivosti v treh krajih: Bohinju, Bledu in v Radovljici. Ko primerjajo podatke, lahko ugotovijo, da se je bistveno povečal delež hotelskih zmogljivosti A in B kategorije, zlasti na Bledu. Precej pa se je zmanjšal delež ostalih kategorij in zasebnih sob.

V ponudbi prenočitvenih zmogljivosti radovljiška občina zaostaja za slovenskim povprečjem, tako v strukturi kot v količini. Prenočitvene zmogljivosti so se v zadnjih letih v Sloveniji povečevale letno za 2 odstotka, v občini Radovljica pa komaj za odstotek v povprečju.

V radovljiški občini je v gostinskih obratih 15.000 sedežev in tudi v ponudbi sedežnih zmogljivosti občina zaostaja za republiškim povprečjem.

Število nočitev pa narašča. Vse hitreje naraščajo prenočitve domačih gostov, zato stalno pada delež tujih nočitev. Stopnja rasti prenočitev je na primer v Portorožu 7 odstotkov, na Bledu le 2 odstotka, v Bohinju pa 5 odstotkov.

Rast prometa v gostinstvu radovljiške občine je nižja od povprečne panožne rasti v Sloveniji. Izkoriščenost prenočitvenih zmogljivosti narašča, povprečna doba bivanja turistov upada, zlasti tujih.

Gostinstvo in turizem dosejata slabše gospodarske rezultate kot ostalo gospodarstvo. Razen tega je za minulo srednjeročno obdobje značilno, da so na Bledu in v drugih turističnih središčih investirali veliko le v rekonstrukcije in modernizacije hotelskih objektov, izjema je bila le izgradnja hotela Park. Družbeni načrt je predvideval precej

večja vlaganja, vendar je precejšnje zaostajanje. V srednjeročnem obdobju niso novega hotela A kategorije, novega hotela B kategorije in novega hotela C kategorije. Na Pokljuki niso uresničeni načrti o izgradnji dependance, tudi hotel Grad Podvin in novega hotelskega objekta ležišči. Vendar pa so na Bledu doli halo, dogradili smučarsko dišče Zatrnik, delno preuredili šče za golf in nadaljevali z izgradnjo žičnic na Kobli.

Gostinstvo in turizem zaposluje približno 10 odstotkov vseh prebivalstva občine. Kvalifikacijska struktura je iz leta v leto slabša, tudi osebni dohodki precej zaostajajo. Turistično gospodarstvo ne more vedno preveč razdrobljeno, so člani izvršnega sveta sprejeli sklepe, ki jih predlagajo za navo vsem trem zborom skupščine občine Radovljica.

Člani izvršnega sveta menijo, da je treba gradivo predložiti na občinski organ, da bi ugotovili potrebe organizacijske in spremembe v širšem območju. Naj bi spremembe izvedli v obdobju, ko bodo delavci v samoupravni delavci v turizmu naj bi se s sporazumevanjem dosegla ustrezna porazdelitev sredstev in dela na področju ustvarjanja deviznega prihodka. Sporazumevanja naj bo vzpostavljena s pripravami na samoupravni sporazumov o združevanju in sredstev na področju ustvarjanja deviznega prihodka naj od delavci pripravijo investicijske programe. Če bo treba, naj bi sprejete razvojne naložbe naslednje srednjeročno obdobje začne ustrezno postopek, pri čemer naj bi upoštevali načela strategijskega planiranja.

Gostinstvo radovljiške občine beleži v prvem polletju izgubo, vendar je izrazito sezonskega značaja. Ze ob devetmesečnih obračunih bo poslovanje izkazalo boljši rezultat

DOGOVORIMO SE

Organiziranost trgovine

V večini krajevnih skupnosti radovljiske občine trgovina ni dovolj razvita - Investicijska vlaganja so bila v minulem srednjeročnem obdobju dokaj pičla

Na območju radovljiske občine so tri trgovske delovne organizacije in sicer Specerija Bled, Murka Lesce in Zavila, temeljna organizacija združenega dela trgovina Bled s sedežem v Kranju. Razen tega ima v radovljiski občini svoje prodajalne še 33 organizacij združenega dela.

Po načinu prodaje je v občini 119 klasičnih trgovin - tu so vključene tudi bencinske črpalke - 6 marketov, blagovnica, diskontna prodajalna, 18 samopostrežnih trgovin in 10 kioskov.

Po namenu prodaje pa je 86 prodajalnih namenjenih prodaji živil in artiklov, ki jih prebivalci dnevno potrebujejo, 16 prodajalnih tekstila, 13 kmetijskih in obutve, 6 prodajalnih z električnim materialom ter 3 z bencinskimi črpalkami.

Radovljisko gospodarstvo je doseglo v minulem srednjeročnem obdobju 5,7-odstotno povprečno rast

družbenega proizvoda, rast trgovine v tem obdobju je bila 7,2 odstotka. Delež družbenega proizvoda trgovine v družbenem proizvodu radovljiskega gospodarstva se je povečal od 5 odstotkov v letu 1976 na 7,3 odstotke v letu 1980. Na razmeroma visoko rast so vplivali precejšnja kupna moč prebivalstva, gostinstvo in turizem, organizacijske spremembe trgovine in boljše poslovanje trgovskih organizacij.

Po teritorialnem načelu je znašal delež trgovine v družbenem proizvodu občine v letu 1979 13,8 in je nekoliko pod slovenskim povprečjem in na področju Gorenjske. Obenem pa opažajo upadanje deleža družbenega proizvoda trgovine v celotnem družbenem proizvodu Slovenije, Gorenjske in občine.

Investicijska vlaganja v posameznih letih preteklega srednjeročnega obdobja so bila izredno skromna, saj je bilo na področju trgovine v osnovna sredstva vloženi le 101.076 tisoč dinarjev, kar je le 20 odstotkov planiranih naložb.

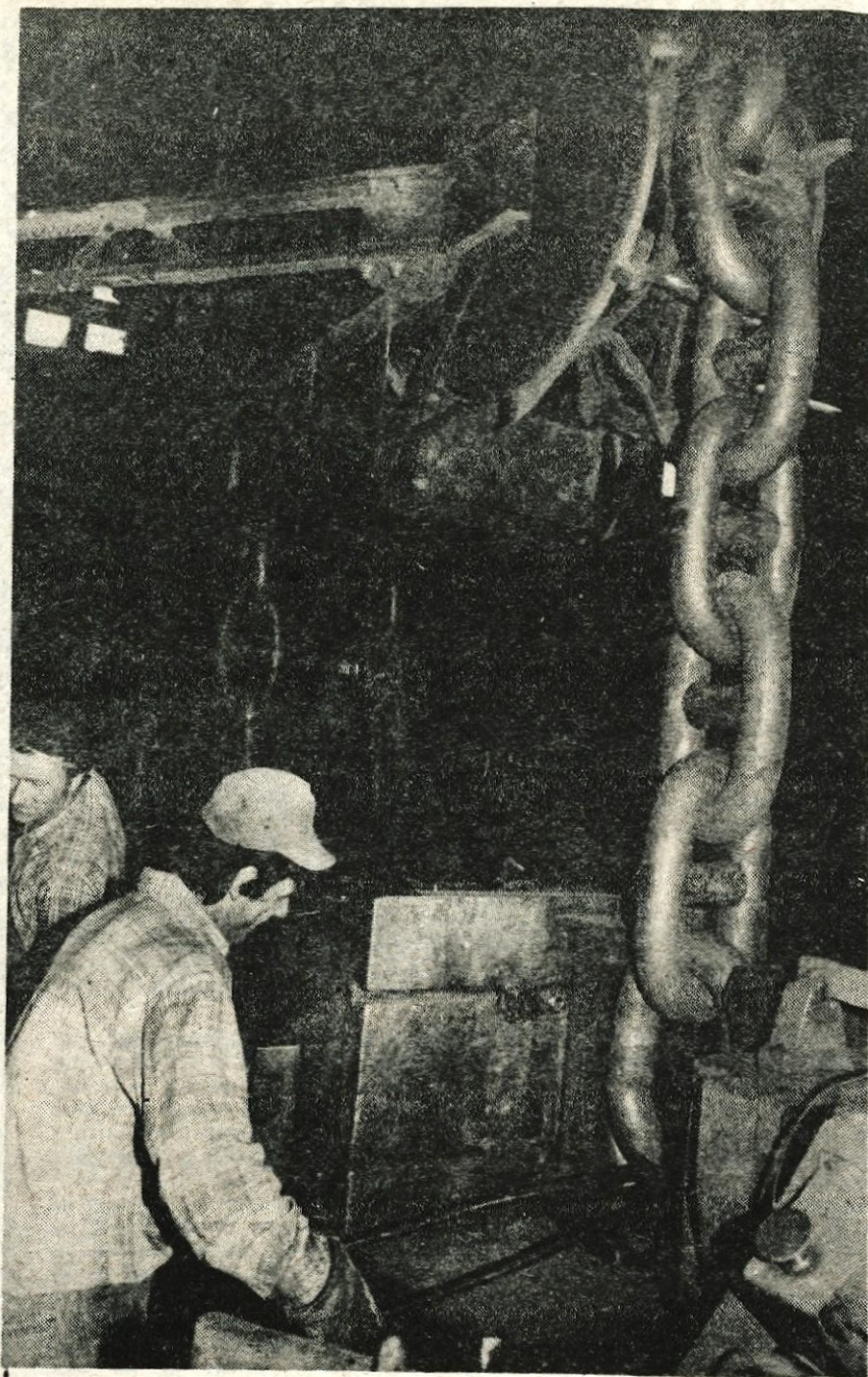
Za trgovino v radovljiski občini je značilno, da ni omejena le na dve domači trgovski delovni organizaciji, ampak je občina odprta tudi za druge delovne organizacije izven občine. Taka odprtost je omogočila, da je mreža prodajalnih razpeta po vsej občini in da je v vsaki krajevni skupnosti vsaj ena prodajalna za osnovno preskrbo krajanov.

Po krajevnih skupnostih je največ prodajalnih na Bledu, Radovljici, Bohinjski Bistrici in v Lescah. V teh krajevnih skupnostih pride več prodajnih površin na prebivalca kot so republiški normativi. Večina krajevnih skupnosti v občini pa tega ne dosega, ob tem pa se postavlja vprašanje rentabilnosti poslovanja, kajti lociranje prodajalnih in manjših krajevnih skupnosti ne bi bilo smotno, posebno, če je jasno, da je večina aktivnih prebivalcev zaposlena v trgovskih centrih.

Obvezno radiofoto grafiranje

Sekretariat za občo upravo in družbene dejavnosti je pripravil predlog odloka o obveznem radiofotografiranju prebivalcev v radovljiski občini. Radiofotografiranje prebivalcev, starejših od 40 let, bo od 19. oktobra do 29. oktobra letos zato, da se odkriva, preprečuje in zatira tuberkuloza, pljučna obolenja in druga obolenja prsnega koša. Akcijo bo izvedel inštitut za pljučne bolezni in tuberkulozo Golnik, stroške pa bo regionalna zdravstvena skupnost Gorenjske Kranje.

Radiofotografiranje je obvezno. Določeno pa je tudi denarna kazenski v višini od 100 dinarjev do 1.000 dinarjev.

Temeljna organizacija sidrne verige v leški Verigi je zaradi izgub že napravila sanacijski program ...

Polletne izgube

V prvem polletju letošnjega leta so temeljne organizacije gospodarstva radovljiske občine ustvarile 15.079 tisoč dinarjev izgub, kar je za 16 odstotkov manj kot v lanskem obdobju. Izguba se je od prvega četrtletja zmanjšala za 44 odstotkov.

Izgube so izkazali: Veriga s temeljno organizacijo sidrne verige, HTP Bled, Kompas Stane Zagar iz Bohinja, Šport hotel na Pokljuki, Kompas na Bledu in Mladinski dom v Bohinju.

Vzroki za nastale izgube so bili v prevažnem obsegu proizvodnje, v problematiki poslovanja in v neurejenih odnosih na internem trgu. Ti vzroki veljajo za temeljno organizacijo sidrne verige.

Temeljne organizacije s področja gostinstva so v prvem polletju letos ustvarile za 82 odstotkov celotne izgube v gospodarstvu, vendar pa je izguba za 31 odstotkov manjša kot v enakem lanskem obdobju. Glavni vzrok za izgubo je sezonski značaj proizvodnje. Podatki kažejo, da bo večina teh delovnih in temeljnih organizacij zaključila devetmesečno poslovanje s pozitivnim rezultatom.

V Radovljici ocenjujejo, da je sanacijski program, ki ga je sprejel Šport hotel na Pokljuki, neustrezen. Sanacijski program, ki ga izvaja Mladinski dom v Bohinju pa ne daje pričakovanih rezultatov, zato predvidevajo, da se bo izguba izkazovala tudi v devetih mesecih letošnjega leta.

Pri obravnavi izgube v hotelu Stane Zagar v Bohinju pa je treba poudariti, da je bil hotel v adaptaciji in veliko časa zaprt za normalno poslovanje.

DOGOVORILI SMO SE

radovljiski občini so na sejah zborov skupščine občine temeljno spregovorili o zaposlovanju, ki je v okviru resolucije - Delovne in temeljne organizacije naj bi v prihodnje posvetile večjo pozornost zaposlovanju ustreznih kadrov - Prednostne naložbe - Obvezno plačevanje krajevnega samoprispjevka tudi za občane, ki imajo v krajevnih skupnostih le nepremičnine

Radovljica - Na minulih sejah zborov skupščine občine radovljice so delegati na skupni obravnavi analizirali uresničevanje družbenega plana Slovenije za obdobje 1961 do 1985, resolucije o družbeno-ekonomski politiki o uresničevanju družbenega plana Slovenije za obdobje srednjeročnega obdobja, resolucije o družbeno-ekonomski politiki in razvoju Slovenije v letu 1981.

Razpravi so sodelovali: Jan Smole, Vlasta Vidic, Leopold Pernuš, delegat Zita, Stanko Vrhovnik, osnovna šola Antona Linhartarja v Radovljici, Alojz Bobec, Anton Tomaž in Ivan Vrhovnik. Janes Smole je predlagal vsam delegatom, da zaključijo v sveti z gospodarstvenih obravnavajo na zborih delovnih organizacij in rezultatov gospodarjenja. Osnovne organizacije ZKS in komunisti morajo stalno zagotavljati stabilizacijske ukrepe in v svojih delovnih okoljih izvajati v praksi. Delegat Zita je predlagal, da delegati na delegatsko sejo, ki predlaga, naj bo TOZD Zita Gorenjska in vsi zbori občine ne obravnavali investicije kot prednostne naložbe v letu 1981. Proizvodnja čokolade naj bi se obravnavala kot proizvodnja hrane, dokončana investicija ima pozitivne devizne učinke, in je zato najna rekonstrukcija zastarele proizvodnje v novi lokaciji. Če skupščina ne izvede v vsi zbori občine ne obravnavali investicije kot prednostne, je vprašanje nadaljnjega razvoja te proizvodnje in njenega obseja.

Delegatka osnovne šole iz Radovljice je postavila delegatsko vprašanje v zvezi s prostorsko stisko v osnovni šoli Antona Tomažarja Linhartarja, ki jo bo v novem šolskem letu 1981/82 odprta. Osnovna šola imela 1.022 otrok; 42 učencev v prvih in bo morala v celoti preiti v dvoizmenjski pouk. Začela se je rekonstrukcija v kuhinjo, še vedno pa

nimajo dovolj denarja. Postavili so vprašanje, kako bodo reševali prostorsko stisko osnovnih šol.

Predsednik izvršnega sveta radovljiske občinske skupščine je odgovoril, da so sredstva v proračunu zagotovljena. Večji del sredstev je nakazanih, 1,9 milijona sredstev za posojilo za ceste pa še ni nakazanih na žiro račun. Leopold Pernuš je opozoril, da so denarna sredstva, ki so namenjena za naložbe v šolstvo, omejena, zato je nujno, da izobraževalna skupnost čimprej izdela programe, ki naj bi upoštevali najbolj nujne potrebe. Združenega dela ne smejo več obremenjevati, saj se lahko zgodi, da se tega, kar so zgradili, ne bodo mogli odplačevati. Zato se je treba v prihodnje obnašati v skladu z možnostmi.

Jože Rebec je povedal, da je posebna strokovna komisija osnovnih šol postavila na prvo mesto investicijo v osnovno šolo Gorje. Osnovna šola Radovljica ima zagotovljena sredstva za adaptacijo kuhinje in popravilo strehe. Glede Čebelice pa se izobraževalna skupnost ni mogla odločiti, ali jo nameniti potrebam usmerjenega izobraževanja ali potrebam osnovne šole.

Vlasta Vidic je menila, da je potrebno kar najbolj izkoristiti tudi stari šoli v Radovljici in Begunjah. Nezasišano je, da izobraževalna skupnost še zdaj ni pripravila programe investiranja v usmerjeno izobraževanje, saj se bliža začetek šolskega leta, sredstva v višini 1,2 milijardi starih din pa so zagotovljena in neizkoriščena.

Po zaključni razpravi so delegati sprejeli sklepe: prednostna so prizadevanja za povečanje izvoza na konkurenčno področje s tem, da se mora posebna pozornost posvetiti marketinškemu pristopu, kadrovskim izboljšavam pri izvornih poslih in v okviru realnih možnosti tudi povečanja izvozne proizvodnje. Na področju obsega proizvodnje in storitev ugotavljajo, da je stopnja rasti manjša od planirane. Delno je to

rezultat strukturne proizvodnje in manjšega števila zaposlenih v prvem polletju. Prizadevanja za boljšo proizvodnjo morajo biti usmerjena k boljši delovni disciplini, boljše izkoriščanju sedanjih zmogljivosti in materialov. Planirani kolektivni dopusti se izkoristijo za temeljne remonte in s tem čim boljše proizvodnjo do konca leta. Obseg investicij bodo morali še naprej obvladati, v okviru lastnih zmogljivosti in zmoglosti. Izvršni svet skupščine občine Radovljica naj bi ponovno obravnaval listo prednostnih naložb, upoštevajoč pripombe zborov občinske skupščine. Ugotovili so tudi, da se splošna in skupna poraba giblje v resolucijskih okvirih.

Na minulih seji družbenopolitičnega zbora skupščine občine Radovljica so najprej spregovorili o kadrovski bilanci za letošnje. Delegatka Elza Osterman je ob tem vprašala, če velja za vse delovne organizacije 1,5-odstotna stopnja rasti zaposlenosti, še posebej za knjižnico, ki je manjša delovna organizacija. Delegat Štefan Hajdinjak je povedal, da bo pri samoupravnih interesih komunalni skupnosti treba ustanoviti določene službe. Vsako leto morajo plačati nadzor pooblaščenih delovnih organizacij okoli 200 do 300 starih milijonov dinarjev, nadzor pa ni kvalitetno opravljen. Kontrolo nad opravljenim delom bi morali sami opraviti kot nosilci investicij. Nadzora ne sme opravljati le izvajalec. Delegat Marjan Vrabc je predlagal, da se do naslednje seje skupščine občine septembra pripravi poročilo o organizacijsko kadrovski problematiki v komunalnem gospodarstvu. Delegat Jošt Rolc, predsednik družbenopolitičnega zbora skupščine občine, pa je predlagal, da se do septembrske seje zberejo podatki o zaposlenosti po delovnih organizacijah. V sodelovanju z mladino naj bi se zbrali podatki o zaposlenosti mladih.

Drago Komman je povedal, da stopnja rasti zaposlenosti precejšnje je inženiring Bled, sestavljena organizacija GLG Bled, v samem poročilu pa sta bili navedeni le knjižnica in interesna komunalna skupnost.

Temeljiteje o kadrih in zaposlovanju

Po daljši razpravi so sprejeli poročilo o kadrovski bilanci za letošnje nadaljevali obravnavo o uresničevanju dogovora o družbeni usmeritvi razporejanja dohodka za lani. Informacijo so sprejeli in se lotili poročila sodnika za prekrške.

Delegati so opozorili, da je delo sodnika za prekrške v precejšnjem zaostanku. V minulem obdobju so opravili nadzor in ugotovili, da je treba izboljšati način dela in pospešiti reševanje posameznih zadev. V Radovljici bodo morali nujno okrepiti službo za prekrške.

Svet krajevnih skupnosti Ribno je zaprosil skupščino občine Radovljica, da sprejme odlok, s katerim se razširi obveznost plačevanja krajevnega samoprispjevka tudi za tiste občane, ki ne prebivajo stalno v krajevni skupnosti Ribno, imajo pa tam svoje počitniške hišice ter gozdne in negozdne površine. Delegati so sprejeli odlok o razširitvi obveznosti plačevanja samoprispjevka v krajevni skupnosti Ribno.

Predloga družbenega dogovora o skupnih obveznostih pri načrtovanju, organiziranju in sofinanciranju prireditev širšega družbenega pomena na Gorenjskem, po katerem se od skupnega predračunskega zneska sofinancirajo v višini 20 odstotkov, v občini Radovljica ni sprejela le telesnokulturna skupnost.

Delegati so podprli tudi predloge sklepov o soglasju k statutum osnovnih šol Radovljice, glasbene šole Radovljica in vzgojno-raziskovalnega zavoda Radovljica ter predlog priznanja skupščine občine Radovljica.

Na minulih seji zbora združenega dela skupščine občine Radovljica so delegati obravnavali točke, ki jih je obravnaval tudi družbenopolitični zbor. Razpravljali so predvsem o reorganizaciji in položaju gostinstva in turizma v občini. Pri tem so opozorili, da so zasebne sobe pomemben sestavni del turistične ponudbe, in na nujno povezovanje dveh turističnih področij, Bleda in Bohinja ter kranjskogorskega. Sedanja prizadevanja na področju gostinstva in turizma so usmerjena h kvalitet-

nemu dvigu turizma. Sprejeli so teze k programu reorganizacije turističnega gospodarstva na območju Bleda in Pokljuke, izvršni svet pa naj bi po treh mesecih poročal zboru združenega dela o uresničevanju.

Pri vprašanju kadrovske bilance so bili predvsem mnenja, da se kadrovska struktura letos ne bo bistveno izboljšala, kar pomeni, da ne bodo v gospodarstvu in v negospodarstvu zaposlili tistih, ki so končali šole. Sindikati se zavzemajo za to, naj bi nezaposleni iz suficitarnih usmeritev sprejeli druga dela, organizacije združenega dela pa naj bi v svoje samoupravne akte v zvezi z zaposlovanjem vključile kriterij, ki bo dajal prednost kandidatom z enako zahtevno izobrazbo. Tudi planiranje kadrov v organizacijah združenega dela je precej pomanjkljivo, moti seveda tudi to, da se kadrovska bilanca sprejema tako pozno. Ugotovili so, da so stopnjo zaposlenosti v občini uskladili z resolucijo, samoupravna komunalna skupnost in radovljiska knjižnica pa sta odstopali od resolucijske usmeritve.

Na zadnji seji zbora krajevnih skupnosti so sprejeli in obravnavali vsa vprašanja ter se domenili za nekatere zaključke, ki so pri kadrovski bilanci enaki, kot so jih sprejeli delegati ostalih dveh zborov. Po daljši razpravi ob obravnavi predloga odloka o razširitvi obveznosti plačevanja samoprispjevka v krajevni skupnosti Ribno so ugotovili, da je odloke o razširitvi obveznosti plačevanja samoprispjevka potrebno sprejemati za vsako krajevno skupnost posebej. Krajevna skupnost mora skupščini dati pobudo za sprejem odloka. Mnenja o tem, katere občane zavezati k plačevanju o razširitvi plačevanja samoprispjevka, so bila deljena.

Ob delegatskih vprašanjih je krajevna skupnost Ljubno želela pojasniti o ureditvi prometne signalizacije v njihovi krajevni skupnosti. Sekretar sekretariata za notranje zadeve je pojasnil, da so bila z ustanovitvijo samoupravne interesne komunalne skupnosti sredstva za reševanje prometne signalizacije prenesena iz proračuna na interesno komunalno skupnost, ki je tudi zadolžena za reševanje teh problemov.

ANDREJ ŠTREM FELJ LHOTSE 9

Na dvojki je že snežilo. Brata Podgornik, Marjon, Čita in Filip so kopali teraso za drugi šotor. Led je trd kot kamenje, ki mu je primešano. Polomili so že dva cepina. Raz pod dvojko se vleče še pri sestopu. Preko daljnogleda se spustimo kar naravnost po vrvi. S tem osemdeset metrskim spustom si prihranimo veliko časa in moči. Na depoju sem bil prvič zadovoljen z opravljenim delom na gori.

V bazi nas je čakala dobra večerja in prva pošta od kar smo odšli od doma.

Dva dneva v baznem taboru mineta kot bi trenil. Prvi dan običajno pišem pisma in berem. Velik del dneva mine med pogovori v jedilnici. Šotori v »Nuptse basecampu« so tako daleč, da se mi pogosto ne da gor. Tako smo pogosto od zajtrka do kosila posedali v jedilnici in klepetali. Sem in tja sem se tudi umil. Vodo so kuharski pomočniki nosili precej daleč iz zgornjega dela ledenika. Le tam je bila čista in v njej ni bilo drobnega peska.

Lhotse je bil v tej sezoni precej oblegan. Po normalni poti skozi Zahodno globel so ga oblegali Bolgari, v južni steni smo bili mi, dovoljenje za dostop iz vzhoda pa so imeli Baski. Njihova odprava je bila sestavljena samo iz štirih plezalcev in treh Šerp. Nepalsko dovoljenje so si tolmačili po svoje. Zato so bili že od vsega začetka namenjeni na Lhotsejevega soseda Lhotse Shar. Bazni tabor so imeli pod sedlom med Island Peakom in Lhotse Shar, na nasprotni strani od našega. Poblize smo se spoznali po naključju.

Njihov vodja je nekega dne prišel v našo bazo. Iskal je Doka. Prejšnji dan so se mu dogajale čudne stvari. Pri sestopu iz enke v bazo ga je trikrat zapustil vid. Sploh se ni zavedal. Niti hoditi ni mogel. Le s težavo se je privlekel v dolino. Dok ga je pregledal. Sumil je, da ima možakar možgansko krvavitev. Predpisal mu je štirinajst dni počitka, potem pa ponoven pregled. Sicer je bil dober alpinist s številnimi ekspedicijskimi izkušnjami. Bil je prijeten, tako da smo takoj postali prijatelji. Pogostili smo ga kot se spodobi. Za popotnico je dobil veliko suho klobaso.

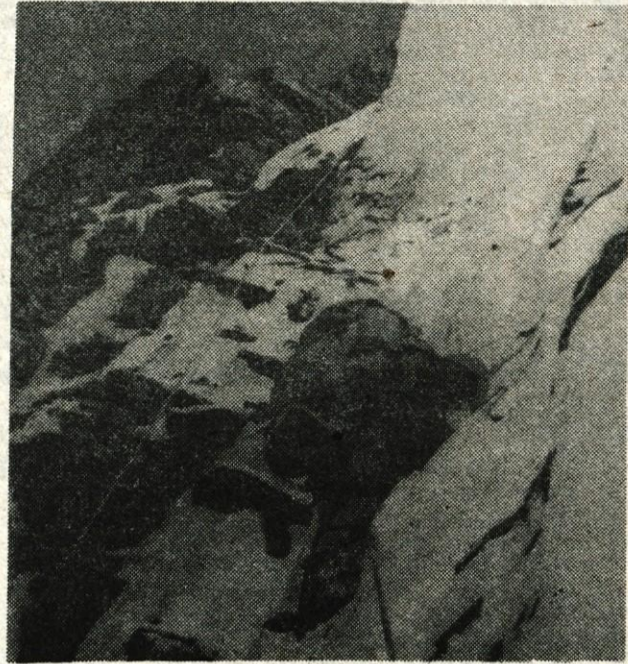
Zadnje dni pred odhodom sta se nam priključila snemalci in novinar, oba iz Novega Sada. Klicali smo ju kar Mika in Peka. Posebej Mika je bil zelo simpatičen fant in izredno prizadeven pri snemanju. Na žalost ni bil alpinist, niti planinec. Zato je prišel le do tabora ena. Ostalo je snemal kar iz baznega tabora z ogromnim teleobjektivom. Pomagal mu je Stipe, ki je šestnajst milimetrsko kamero prinesel do tabora pet.

Tokrat je šel z nami na hrib tudi Mika. Zato, ker je med potjo veliko snemal, smo pozno prišli v tabor. Tako je bil utrujen, da ni bilo govora, da bi še istega dne sestopil v bazo. Zato je prespal v ledeni votlini. Zanj je bilo to nepozabno doživetje. Ves čas med potjo ga je spremljal Lopsang. Nosil mu je filme in kamero. Naslednjega dne je hotel snemati v Daljnogledu. Vendar ga je jutraj postalo strah navpične stene. Premislil se je in odšel v bazo.

Ponoči je snežilo in zapadlo precej novega snega. Pozno smo zagazili v prečko proti lestvam. Udralo se je čez kolena. Stipe je namesto Mike snemal v Daljnogledu. Zato smo potrebovali precej časa, da smo prišli na raz. Že v Daljnogledu je pričel naletavati sneg. Na začetku raza smo srečali Roka, Marjana, Iztoka in Mirota. Vračali so se iz pol poti med dvojko in trojko. Ustrašili so se sneženja in plazov.

Krošnja me je pritiskala k tlom. Danes sem si preveč naložil, vendar nočem odnehati. Dlje kot smo hodili po razu, bolj je snežilo. Stopinje so bile vse zasute. Ves čas sem hodil prvi, nekaj metrov za menoj Mk, potem pa Viki in Stipe. Po kakih tristo metrih raza, se pravi še pred polovico, so začeli levo od nas voziti plazovi. Postajali so vse večji in močnejši, tako da so kmalu poplavlili tudi vse raz.

Zimar sem enakomerno pomikal navzgor. Zaradi snega, ki se je prijel vrvi, mi je zamrznil. Kar naprej

V Daljnogledu.

mi je spodrsaval. Bližal sem se koncu četrte vrvi. Ne-prestano sem gledal voz, kjer je bila ta vrv privezana na naslednjo. Imel sem občutek, da se mu ne približam niti za meter. Kar naenkrat je konec vrvi pred menoj izginit: Plaz! Glavo sem potisnil na prsa in z rokavico zaprl usta. Plaz ni bil močan. Le predhodnica.

Višje kot smo bili, več je bilo plazov in močnejši so bili. Zaradi močnega sneženja sem za seboj videl le Mka. Viki in Stipe sta bila skrita za snežnim zastorom. Samo Vikijev glas je prišel do mene. Vpil je, da naj sestopimo, ker nas bo drugače odneslo. Plazovi iz zgornjega snežnega lijaka so res že pljuskali preko skalne pregrade, ki nas je prej kolikor toliko ščitila. Midva greva naprej, sem se zadržal. Trdno sva bila odločena, da tovorov ne odloživa prej kot v šotoru tabora dva.

Vsakihi deset korakov sva popadala v sneg in grizla v rokavico, da naju sneg ne bi zadušil. Vsakihi se je v strmini nad nama nakopičil stožec snega. Šele okrog štirih popoldne sva prišla do šotorov. Z grozo ugotovim, da je nekdo pustil odprt spodnji šotor. Bil je poln snega. Sneg je neprestano zasipal tabor. Tako sem krošnja lahko izpraznil šele potem, ko sem zlezal v šotor. Mk je takoj odšel v dolino. Potem, ko sem izpraznil še drugo krošnjo, sem zlezal ven. Takoj sem dobil za vrat pošiljko snega. Zadržga pri vходу je zamrznila, tako da je nisem mogel zapreti. Snel sem rokavice in poizkusil, pa nič. Pograbila me je jeza. Še enkrat sem potegnil močnejše. Zadržga se je pokvarila, tako da sem šotor samo zavezal in odšel. Bil sem daleč zadnji. Obesil sem se na vrv, pokazal plazovom hrbet in odtaval navzdol. Mk me je čakal nad Daljnogledom. Skozi zaveso plazov sva se spustila naravnost na enko.

V votlini so bili Aleš, Filip, Vanja ter Podgornika in seveda Stipe in Viki. Tovore sta pustila sto pedeset metrov pod dvojko. Aleš je predlagal, da bi prespali v enki in naslednjega dne še enkrat odšli navzgor. Odkrito sem mu povedal, da sem preveč utrujen in da grem v bazo. Strinjal se je. V prečki pod enko je pridrvel velik plaz. Mka bi odneslo, če ne bi bil privezan na vrv. Hodil sem nekoliko za njim, tako da me največji sunek ni dobil. Kljub temu sem se moral krčevito oprijeti žimarja. Iz plazu sva prišla kot dva snežena moža. Z nočjo smo prišli v bazo.

ki je bil Jelovici bliže kot prvi in v katerem je bilo več takih borcev, ki so se vsaj približno orientirali na tamkajšnjem terenu. Prva skupina teh vodičev naj bi del 2. grupe odredov privedla nad Tržič, druga pa vzhodnejše prek Krvavca na kamniško stran k 1. bataljonu Kokrškega odreda, kjer bi se grupa združila in krenila dalje proti Stajerski.

Naloga teh vodičev je bila sila važna, odgovorna in tvegana. Nekaj vodičev se je porazgubilo, nekaj jih je med potjo padlo, eden pa je prešel celo k Nemcem. Zaradi vsega tega je v borcih 2. grupe odredov, zlasti pa v njenem poveljstvu že med potjo začelo rasti nezaupanje. Spricho različnih razočaranj in žrtv to niti ni bilo čudno.

Na koncu sta bili za vodenje enot 2. grupe odredov sestavljeni dve skupini. V prvo skupino iz 1. in 3. čete, ki naj bi pripeljala enoto v zahodni predel območja Kokrškega odreda v Karavanke, so prišli Miha Perko, odgovoren v vojaškem smislu, Branko Djordjevič-Jure, zadolžen za politično delo, ob njem pa tudi Anton Rozman-Zivko, nadalje Zvone Metlar-Črt in kurirja odrednega štaba Janez Koselj in Mirko Kraljič-Cene. V drugo skupino so bili iz Krvavške čete odredeni brata Janez in Florjan Pregled, Jernej Lanišek, Jože Grlic, Jože Slevce-Niko in Franc Kunstelj-Mitja.

Na pot k Savi in na Jelovico so se začeli pripravljati zadnje dni julija. Po skupino iz 2. čete je izza

IZIGRANA SMRT IN SUŽNOST Martin Prešeren

»Čudno je to vse skupaj, line v bunkerju so, mitraljezev pa ne! Zakaj so pa potem line. Fronc?«

»Marko, tako ti povem, če se prične vojna, bodo že morali nekaj dati oni že vedo, kaj je treba, saj imamo generale.«

»Jaz pa mislim Fronc, da imajo Nemci vsak bunker točno narisano, stoji ter kakšna je oborožitev in koliko vas je v bunkerju. Jaz sem prepričan, da iz tega bunkerja ne bo padel niti en strel. Nemci, če bodo napadli, bodo poslali naprej tanke, kaj boš pa naredil s puško, pa tudi če imajo mitraljez, se tank še zmenil ne bo za tako obrambo. Malo premisli, Fronc, vse skupaj«, je zaključil Marko.

»Prekleta žalostno je videti vse skupaj. Kaj pa naj mi sami naredimo. Nič. Čakati je treba na povelja in prav nič drugega. No, Marko sicer bo, tudi sam najbrže kmalu okusil vso to zadevo.«

»Navsezadnje imaš prav Fronc, res se ne da prav nič pomagati, ampak žalostno je to, da so ljudje v večini zato, da se bojujejo proti sovražniku, pa naj bi bil kdorkoli, posebno proti Nemcem in Italijanom, priprave za obrambo so pa revne, da se nas Bog usmili, pa še kakšno svetnik poleg.«

KARL, JOSEF, HANS IN ERIKA — KONEC MARCA 1941

Na Jesenicah sta se dogovorila Karl in Josef, da se začasno umaknejo iz tega, kar nevarnega področja in sicer v Avstrijo.

Karl je sedel v svoji pisarni železarni na Jesenicah. Na pisalni mizi imel kos papirja, po katerem je hitel pisati pismo naslovljeno na Eriko.

V pismu je pisalo:

Gospodična Erika!

Sporočam Vam, da misliha z gospodom Josefom jutri zjutraj s prvimi vlakom odpotovati v Avstrijo. Svetujem Vam, da se nama priključite, kar teh negotovih dneh, tod nismo več varni. Upam, da sledite dogodkom. Vam sporočam, da so naša življenja v hudi nevarnosti. Bolje je za nas, da se za nekaj dni umaknemo, sedaj, ko je še čas, ker čez nekaj dni je lahko že prepozno. Upam, da me razumete, da je boljše na varnem položaju razpleta in se nato vrniti na domove, ko bodo naša življenja spet v nevarnosti kot pa tu klavno umreti. S seboj povabite tudi svojega brata Hansa. Tudi jutri nasvidenje na Jesenicah v vlaku, kateri vozi v Avstrijo. S spoštovanjem Karl.

Karel je poklical tovarniškega kurirja v svojo pisarno in mu imenovali zapečateno kuverto s polnim naslovom za »gospodično« Eriko in mu dal »Odnosite to pismo na naslov, ki je napisan na kuverti. Opozarjam vas na pismo brezpogojno izročite. Pri vratarju povejte, da se po mojem nasvetu odpravljate s kolesom na službeno pot izven tovarne. Ko boste to opravili, se javite v moji pisarni, ste razumeli?«

»Razumel sem, gospod Karel,« in kurir je že izginil po hodniku. Pismo je vtaknil v aktovko, jo obesil na krmilo kolesa in se pogljal po nekolihih viseči cesti mimo tovarne v smeri Markovega mesta.

Kurir je pogljal svoje kolo več kot pol ure, da je dospel do Erikinih hiše v vasi, pred Markovim mestom. Na vratih je pozvonil in po kratkem času so se odprla hišna vrata, med katerimi se je pojavila Erika. Kurir je brez besed izročil pismo.

»Malo počakajte!« je velela.

Erika je v razburjenosti odpirala pismo. Ko ga je prebrala, je rekla kurirju, naj sporoči gospodu... »Ne, ne, bom dala pismen odgovor, prosim vas, da še malo počakate.«

Stekla je v sobo in se kmalu vrnila s pismom in prosila kurirja, da mu pismo izroči gospodu Karlu, poleg tega pa je kurirju dala napitnino deset dinarjev.

Fant se je Eriki zahvalil, sedel na kolo in se odpeljal proti Jesenicam.

Kurir je potrkal na vrata pisarne gospoda Karla in postal.

»Naprej!« se je zadržal Karel.

Kurir je vstopil in mu izročil pismo.

»Že dobro, lahko greste!« je velel.

Karel je odprl pismo in ga bral.

Spoštovani gospod Karel!

Prejela sem vaše ljubezno pismo, v katerem se izraža vsa vaša skrb za nas, ki smo vsak dan bolj preganjeni in se ne čutimo več varne. Hvalim vas za vašo pozornost, katero izkazujete za ohranitev naših življenj v tako kritičnih dneh. Hans je z veseljem sprejel vaše vabilo in se vam zahvaljuje. »Aufwiedersehen« v vlaku na Jesenicah. Lep pozdrav vam vdana Erika.

mu zašil raztrgano opremo. Partizan je pri Kajžovcu naletel na čevljarjevega sina Janeza. Tudi takoj zasumil, kdo bi mogel biti neznan fant, zato je potem, ko je partizan poprosil za uslugo, skočil gor »po očeta«. Čez nekaj časa pa se je vrnil s pištolo v roki in hotel presenečenega fanta aretirati. Kunstelj pa se ni vzdal nič in zbežal, temveč je napadalca brez razorožiti, saj je bil preizkušeni dražgoški borec. Tedaj sta se spoprijela kar z rokami. Ko je Praprotnik zadel partizana med nože, ga je takoj tudi ustrelil, da ni mrtev obležal pred Praprotnikovih hišo.

Janez Praprotnik je bil tedaj v policijski službi, ne da bi bil partizani to vedeli. Kot tajni agent se je hodil ured v postojanke v Brezje. Kaznovan, in sicer s smrtjo, je bil šele proti koncu vojne.

Nemci so takoj začeli zasiedovati partizansko skupino, ki se je zaradi strela v vasi in zato, kar Franca Kunstlja ni bilo nastalo, umaknila v gozdove nad Brezje. Kljub nevarnosti pa so nato sedel dne na Brezjah ali v neko hišo in hrano, ponoči na 6. avgust pa so po Otočah šli čez Savo. Tod so dobili zvezo s kurirjem, ki jih je pripeljal v štab 2. grupe odredov na Jelovico. Tu so nekateri potem hodili akcije skupaj z 2. bataljonom Savinjskega odreda (Simonovim) dokler ta 10. avgusta ni krenil proti Savi in Krvavcu, kamor se je vodili ti borci Kokrškega odreda.

IVAN JAN-SREČKO

2

KOKRŠKI ODRED

Uskladiščili so jo v skalovju nad sedlom. Takoj zatem se je bataljon premaknil izpod Begunjske prečle ljubelske ceste in je čez Kofce in Dolge njive prišel na Stegovnik. Od tu je odšel v drugo večjo oskrbovalno akcijo proti Tržiču. V trgovini Rotar na Slapu pri Tržiču je dobil precej hrane. Naložili so jo na voz, ki je bil last bližnje Krvinove gostilne, in jo delno celo s konji prepeljali do Jelendola. Od tu so jo spet v nahrbtnikih odnesli pod Stegovnik, voz s konji pa vrnili.

Hrano je pripravljala tudi Krvavška ali 2. četa tega bataljona, pa tudi 1. bataljon KO na Kamniškem, ki ga Nemci v tem času niso napadali.

To je bilo treba povedati zato, ker je bilo pozneje na račun Kokrškega odreda izrečenih veliko očitkov, češ da ni pripravil hrane tako, kakor je velevalo povelje. Poznejši dogodki, zvezani z nemškimi napadi tudi na to območje, pa so itak spremenili vse načrte in izničili vse napore in tveganja Kokrškega odreda.

Vodiči gredo po 2. grupo odredov

Na Jelovico sta v začetku avgusta 1942 poslani po 2. grupo dve skupini vodičev — Smrt dražgoškega borca Franca Kunstlja-Mitje — Navdušujoče srečanje z vodstvom in borci 2. grupe na Jelovici — Silovita nemška ofenziva in presenetljiva dezertacija vodje vodičev Mihe Perka — Težaven začetek pohoda proti Savi.

Druga naloga, ki naj bi jo bil Kokrški odred opravil v zvezi s prihajajočimi oddelki 2. grupe odredov, je bila pošiljanje vodičev čez Savo, grupi naproti. Izbiranju vodičev je bila posvečena izredna skrb. To so morali biti trdni in zanesljivi borci, poleg tega pa še dobri poznavalci terena. Nikomur, razen redkih izjem, ni bil znan teren na Jelovici oziroma na desni strani Save. Po vsestranskem preudarjanju je bilo v ta namen izbranih dvanajst vodičev: šest iz 1. in 3. čete, ki sta tedaj združeno delovali, šest pa iz Krvavške ali 2. čete, vsi pa iz drugega bataljona,

Pred razstavo varnost in družbena samozaščita v Kranju

Varnost na cesti — V večjih križiščih je v konicah kljub sodobni semaforški opremljenosti še vedno potrebna prisotnost miličnika — Foto: L. M.

Varnost in družbena samozaščita

Zvezna razstava Varnost in družbena samozaščita, ki si jo je na prvi po jugoslovanskih mestih ogledalo več kot 2 milijona ljudi, bo na Gorenjskem na ogled osem dni — Svojo pot po Sloveniji pa bo zaključila v Trbovljah

Kranj — Od 21. do 29. septembra bo v razstavnih prostorih Gorenjskega sejma v Savskem logu odprta razstava Varnost in družbena samozaščita. Na okoli 1000 kvadratnih metrih razstavne površine bo na razstavi, ki je letos obšla že vse slovenske kraje, na ogled okoli 500 fotografij in drugih dokumentov ter predstavljene predmete, ki predstavljajo zgodovinski razvoj organov za notranje zadeve v vseh republikah in pokrajinah, dotika se varnostnih vprašanj v posameznih obdobjih našega razvoja in prikazuje proces področij varnosti in družbene samozaščite pri nas.

Razstava je bila prvič postavljena 13. maja 1974 v Zagradu in sicer pod nazivom Tri desetletja varnostne službe. V šestih letih razstava obšla že vse republike, letos, ko proslavimo 40-letnico vstaje naših narodov in 40-letnico ustanovitve varnostno-obveščevalne službe in narodne zaščite, pa je bila od mar-

ca v desetih slovenskih mestih. Na svoji poti po Jugoslaviji si jo je ogledalo več kot dva milijona obiskovalcev, med njimi skoraj polovica mladih. V knjige vtisov pa je vpisanih že več kot 200.000 ocen in komentarjev.

Povsod so razstavo obravnavali kot široko družbenopolitično in samozaščitno akcijo, organizatorji pa so dobili potrebno družbenopolitično podporo na zvezni, republiških in pokrajinskih ravneh. Namen predstavljenega gradiva na razstavi je predvsem seznaniti občane z aktualnimi varnostnimi vprašanji naše družbe in seveda vzpodbuditi samozaščitno osveščenost ter varnostno kulturo sploh, zlasti pa pri mladih.

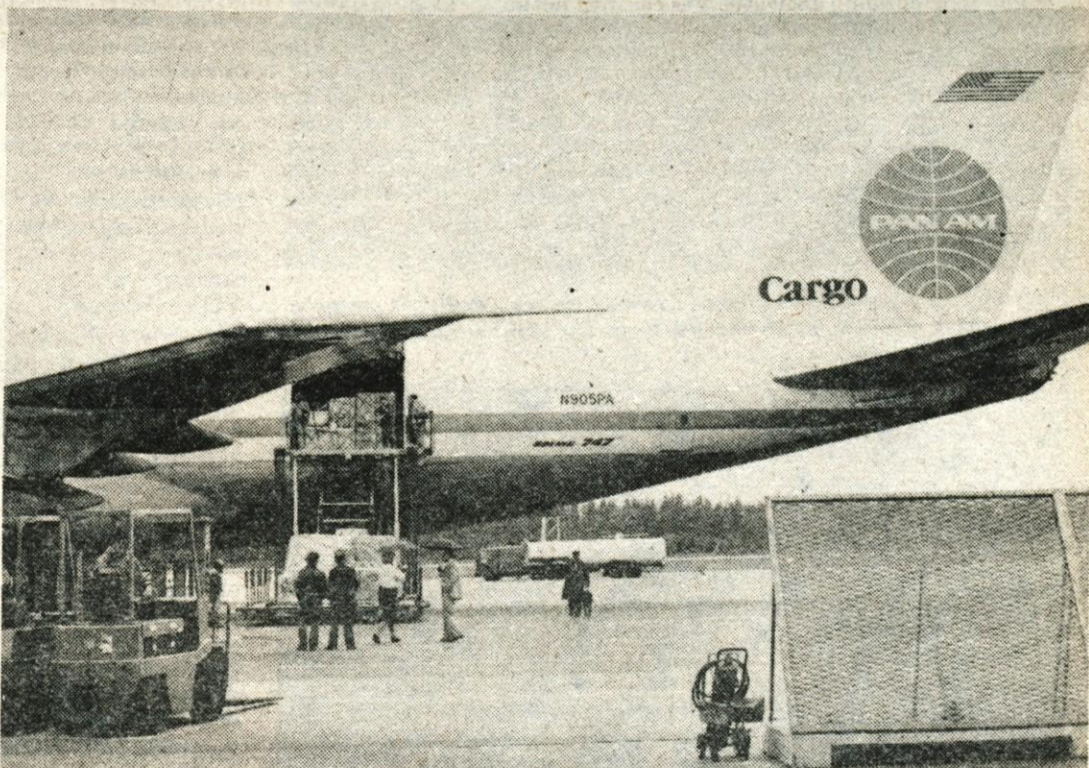
Razstava je za slovenske razmere ustrezno dopolnjena predvsem z dokumenti in predmeti o razvoju našega varnostnega sistema in njegovega porenja v revolucionarnem delavskem gibanju, o vlogi in pomenu Varnostno obveščevalne službe OF in narodne zašči-

te pri zaščiti slovenskega naroda v njegovem boju za nacionalno in socialno osvoboditev, osnovi samozaščitnega ravnanja v NOB in povojni graditvi posebej s poudarkom na današnji samozaščitni organiziranosti in aktivnosti.

Razstava bo v Kranju dober teden, zato si jo bodo lahko ogledali občani iz vseh gorenjskih občin, predvsem pa mladina, posebej pa še občani, ki delujejo na področju družbene samozaščite in splošne ljudske obrambe, delavci na področju obrambe in zaščite, starešine JLA in TO ter vojniki, poslovodni, upravni in drugi delavci, ki morajo poznati sistem družbene samozaščite. Ogled razstave bo organiziran po skupinah; vsako skupino bo po razstavi vodil vodnik, ki bo zgoščeno predstavil vsebino celotne razstave. Vodniki bodo prosvetni delavci, delavci organov za notranje zadeve in pripadniki JLA, ki so se posebej pripravili za to nalogo. Demonstrator-

ji pa bodo obiskovalcem predstavili uporabo tehničnih sredstev, ki jih delavci organov za notranje zadeve potrebujejo pri vsakdanjem delu.

Pokroviteljstvo nad zvezno razstavo Varnost in družbena samozaščita v Kranju je prevzel pokrajinski komite za SLO in DS za Gorenjsko.

Varnost potnikov in letal — Ob hitrem razvoju letalskega prometa se večajo tudi naloge milice in drugih organov zaščite na letališčih — Foto: M. Ajdovec

Spodbuda naši samozaščitni zavesti

Letos, ob 40-letnici ustanovitve varnostno obveščevalne službe (VOS) in narodne zaščite, je v pokrajinskih središčih SR Slovenije na ogled zanimiva zvezna potujoča razstava Varnost in družbena samozaščita. Razstava prikazuje zgodovinski razvoj varnosti in dejavnost organov za notranje zadeve v ohranjanju in varovanju pridobitev narodnoosvobodilne borbe in socialistične revolucije, ter varovanju naše samoupravne svobodne in neodvisne socialistične skupnosti. Prikazana so pomembna obdobja naše revolucionarne zgodovine — NOB in socialistične graditve, obdobja poskusov sovražnikov vseh vrst, da bi onemogočili našo borbo in svoboden razvoj.

Na razstavi je posebej prikazana vloga in pomen varnostnoobveščevalne službe OF Slovenije in narodne zaščite pri varovanju slovenskega naroda v njegovem boju za nacionalno in socialno osvoboditev v času revolucionarnega delavskega gibanja, NOB in socialistične graditve. Zato ima razstava poleg jubilejnega pomena tudi neposreden namen spoznavanja in naše pripravljenosti za podružbljanje varnosti in družbene samozaščite v krajevni skupnosti ter v samoupravnih organizacijah in skupnostih. Občani naj bi se ob tej razstavi še bolj seznanili z varnostnimi vprašanji naše družbe in sedanji nalogami vseh nas v spodbujanju samozaščitne zavesti. Posebno je to pomembno za našo mladino.

Razstava je na ogled prav v letu, ko proslavljamo 40-letnico vstaje naših narodov in narodnosti ter v času, ko se mnogi narodi v svetu še bojujejo za svojo svobodo ali pa za ohranitev pridobljene svobode. Boji za svobodo pa dandanes potekajo v vse bolj zapletenih razmerah in vse bolj različnih oblikah, pri čemer zlasti velike sile uporabljajo najrazličnejše načine vohunstva, podtalnega delovanja, diverzij in direktnih napadov, da bi si podvrgle druge države in narode.

Naša samoupravna svobodna socialistična skupnost uživa v svetu velik ugled. To pa je trn v peti ne le našim notranjim nasprotnikom in naši sovražni emigraciji, marveč tudi blokoma, ki si prisvajata nova področja z izgovorom prinašanja »svobode«.

V tem času je zlasti pomembno, da vsak občan v svojem in družbenem interesu varuje naše pridobitve, ki so bile izbojevane s toliko trpljenja in s tolikimi žrtvami. Izkušnje iz naše revolucionarne preteklosti, hrabrost in zadržljivost ter iznajdljivost pripadnikov VOS in narodne zaščite, nam bodo v trajno pomoč in zgled.

Zdravko Krvina

OTVORITEV V PONEDELJEK

Otvoritev zvezne razstave »Varnost in družbena samozaščita« bo v ponedeljek, 21. septembra, ob 17. uri, v razstavnih prostorih Gorenjskega sejma v Kranju. Popoldne od 16. ure dalje bo na Trgu revolucije v Kranju koncert godbe milice.

Razstava bo odprta do 29. septembra in sicer vsak dan od 8. do 18. ure.

Po razstavi bodo vodili strokovno usposobljeni vodniki; skupine se bodo lahko formirale že v organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, drugih delovnih skupnostih, društvih in organizacijah, prav tako pa tudi na razstavišču neposredno pred ogledom.

Čuvstvo prijatelj in pomočnik — Za varnost in tudi odkrivanje kaznivih dejanj je dobro šolan službeni pes velik in sposoben pomočnik delavcem ONZ. — Foto: F. Perdan

Gost promet na slabih cestah

Na Gorenjskem iz leta v leto narašča gostota prometa in to zaradi večjega števila registriranih vozil, povečuje pa se tudi turistični in tranzitni promet. Lani je bilo v gorenjskih občinah registriranih 41.755 osebnih avtomobilov, več kot 7000 motornih koles, 2200 tovornjakov, skoraj 300 avtobusov, več kot 200 prikolice in še skoraj 500 drugih vozil. V zadnjih desetih letih se je število registriranih motornih vozil povečalo kar za 70 odstotkov, še bolj pa je poraslo število voznikov: lani je bilo na Gorenjskem več kot 61.600 voznikov motornih vozil, traktorjev, koles z motorji, delovnih strojev in motokultivatorjev.

Tem vozilom je treba dodati še motorna vozila s tujo registracijo: lani je na primer na gorenjskih mejnih prehodih prestopilo mejo v obeh smereh več kot 2,3 milijona motornih vozil, od tega največ tujih.

Cestno omrežje na Gorenjskem ni ustrezno in ne sledi naraščanju prometa, postaja celo ovira za boljše odvijanje prometa, obenem pa je za uporabnike cest tudi nevarno: cestišča so preozka, veliko je nepreglednih in slabo speljanih zavojev, tudi preostri so, na več kot 10 odstotkih dolžine cest so prestri vzponi. Še posebej je obremenjena magistralna cesta, ki poteka skozi številna naselja, ki nimajo ustreznih obvozov; na vsak kilometer te ceste pride približno po 10 priključkov.

Do leta 1972 so na Gorenjskem, pa tudi drugod po slovenskih cestah prometne nezgode naraščale, kasneje pa je začelo število prometnih nezgod z materialno škodo, smrtnim izidom in telesnimi poškodbami kljub siceršnjemu naraščanju prometa upadati. Lani se je na gorenjskih cestah pripetilo 489 prometnih nezgod, v katerih je 53 oseb umrlo, 609 pa je bilo huje ali lažje ranjenih. Med vzroki je bila na prvem mestu neprimerna hitrost, na drugem je alkohol, sledi izsiljevanje prednosti itd. V teh nesrečah je bilo ranjenih tudi 129 otrok in mladostnikov, dva pa sta umrla. Letos v prvem polletju, pa se je v 222 prometnih nesrečah huje ali lažje ranilo 268 oseb, 20 pa jih je umrlo, ned njimi 2 otroka.

Za izboljšanje prometne varnosti si prizadeva cela vrsta služb, organizacij in družbenih institucij: strokovno in po svoji poklicni zadolžitvi predvsem cestna in komunalna podjetja, cestno prometne inšpekcije, milica, avtomotodruštva, šole in druge vzgojne ustanove, projektivni biroji, instituti itd. Velika vloga pa je po novem zakonu o temeljih varnosti cestnega prometa zaupana neprofesionalnim organizacijam in skupnostim. Zakon še posebej poudarja, da morajo biti ljudje boljše seznanjeni z varnostno oceno v prometu, s problemi strokovne in finančne narave in da se morajo na vseh nivojih aktivneje iskati rešitve

za prometne probleme: skratka — elemente družbene samozasčite je treba intenzivneje vključiti tudi na področju prometa.

Aktivnost milice na področju prometne varnosti je obsežna, delo pa se seveda povezuje z drugimi organi in službami ter seveda z občani. Glavna področja so: fizično urejanje prometa na cestah in javnih prireditvah, obravnavanje prometnih nezgod, nadzor nad vozniki motornih in drugih vozil, kontrola motornih vozil in tovorov, kontrola hitrosti vozil, nadzor nad izvajanjem prevoza nevarnih snovi, nadzor prevoza tovorov izrednih dimenzij, nadzor nad vzdrževanjem

cest in prometne signalizacije, preventivna dejavnost zopet kršitelje povratnike, varovanje cestnih komunikacij in drugo.

Poleg obsežnega preventivnega dela, pa je še posebej pomembno sodelovanje milice z občinskimi sveti za preventivo in varnost v cestnem prometu, ki v svojih programih določajo tudi različne naloge milicnikom. Po drugi strani pa spet milica zbira statistične in druge podatke, ki so lahko osnova za dejavnost svetov, predvsem njihovih komisij za prometno varnost in drugih komisij, v katerih sodelujejo tudi milicniki. Takšno je na primer sodelovanje s komisijami za prometno varnost na osnovnih šolah, pri raznih prometnih tekmovanjih, krožkih, izpitih za kolesa itd, omeniti pa velja tudi spodbujanje pionirske prometne službe.

VOS na Gorenjskem

Ob pričetku oborožene vstaje na Gorenjskem so prve partizanske enote takoj potrebovale podatke o moči in gibanju sovražnika. V začetku je vsa obveščevalna služba slonela na odborih OF, varnostno službo pa so izvajale partizanske enote. Prav iz obveščevalcev sodelavcev OF in iz najboljših borcev v partizanskih enotah se je začela graditi tudi varnostnoobveščevalna služba na Gorenjskem.

Varnostnoobveščevalna služba je tudi na Gorenjskem dobila organizirano obliko spomladi 1943, ko je centralna komisija VOS poslala na Gorenjsko navodila za organiziranje varnostnoobveščevalne službe. Pokrajinski komiteji KPS za Gorenjsko je takoj po prejemu teh navodil pozval preko Okrožnih komitejev KPS rajonske komiteje naj začno z organiziranjem obveščevalne službe po rajonih. Po teh navodilih se je organizacija VOS na Gorenjskem pričela zelo hitro razvijati. Junija 1943 je bil imenovan načelnik VOS za Gorenjsko, preko poletja pa so bile pri vseh okrožjih ustanovljene Okrožne komisije VOS. Posebna pozornost je bila posvečena izbiri kadrov za VOS. To so morali biti praviloma dotedanji obveščevalci iz terena, dopolnjevali pa so se s predanimi in preizkušenimi borci člani komunistične partije.

Novo obdobje za organizacijo VOS na Gorenjskem pomeni prihod člana CK VOS ob koncu avgusta 1943. Svoje bivanje je izkoristil tako, da so razširili PK VOS za Gorenjsko, dal pa je tudi podrobna navodila o metodah dela varnostne in obveščevalne službe. PK VOS za Gorenjsko se je morala po teh navodilih v veliki meri ukvarjati z organizacijsko-kadrovskimi vprašanji. Še naprej je utrjevala okrožne komisije VOS, pomagala izbirati

rajonske poverjenike, kjer jih še ni bilo ali pa so se mesta zaradi izgub izpraznila. Trudil se je za povečanje varnostnih oddelkov po okrožjih in za povečanje oz. izboljšanje njihove oborožitve. Ponovno je bila utrjena shema poročanja tako na PK VOS kot posameznim vojaškim enotam. Organizacija je napredovala v tolikšni meri, da je v začetku decembra 1943 delalo v VOS že skoro 100 ljudi.

V začetku leta 1944 je VOS na Gorenjskem zelo hitro napredoval, to je veljalo predvsem za varnostno manj pa za obveščevalno službo. Kljub vsemu je število članov VOS naraslo na okrog 300 ljudi.

PK KPS za Gorenjsko in PK VOS sta poleg vojaškega in političnega dela organizirala tudi partijsko delo v enotah VS ter v okrajnih poverjeništvih. Za politično delo so skrbeli politkomisarji, varnostnih oddelkov po okrožjih in politkomisarji okrajnih komand varnostnih grup. Skrbeli so za politične ure in za redno branje partizanske literature.

Aprila 1944. leta je CK VOS poslal direktivo in kasneje tudi svoje predstavnike za reorganizacijo Varnostnoobveščevalne službe. Tako sta se tekom aprila in maja 1944 iz dotedanje VOS organizirala Oddelek narodne zaščite in enota VDV. PK VOS za Gorenjsko je deloval do 11. aprila, OK VOS Škofja Loka do 13. aprila, OK VOS Kranj do 12. aprila in OK VOS Jesenice do 30. aprila 1944. leta. Po okrajih preneha VOS delovati v drugi polovici aprila, le v nekaterih v prvih dneh maja. Vzporedno z ukinjanjem VOS in nastajanjem organov OZNA so se začele združevati varnostne grupe. Iz dotedanjih enot varnostnih oddelkov na Gorenjskem je bil formiran 5. bataljon 2. brigade VDV.

Po šoli še dopolnjevanje

Med delavci UNZ Kranj pravi bi imel vsaj srednje izobrazbe, še ne morejo pohvaliti — S konje, tako individualno kot skupinsko

Čeprav si je nepoučenemu morda težko predstavljati, da ni delo organov za notranje zadeve oziroma milice kaj drugega kot ukrepanje po dogodku ali »gašenje požara«, kot temu pravimo, — pa temu ni tako. »Celo nasprotno,« pravi Miro Dovžan, inšpektor milice pri UNZ Kranj »vse, kar delamo, je vnaprej načrtovano: naše delo namreč načrtujemo na podlagi smernic družbenopolitičnih organizacij, predvsem pa na podlagi varnostnih razmer in vsakodnevnih večkrat je vnaprej predvidenih sprememb. Vsaka enota posebej načrtuje svoje delo in temu primerno razporeja tudi ustrezno število kadra.«

Brez dvoma je vodilo dela v milici predvsem preventivno delovanje, najvažnejša pa je pomoč občanom, njihovo seznanjanje in usposabljanje za premagovanje najrazličnejših težav: to je na primer delo v prometu v sezoni, vzgoja prvošolcev v prometu, preprečevanje kriminalitete itd. Zadnja možnost je vedno represivno delovanje.

Za opravljanje takšnega dela v milici in organih za notranje zadeve je seveda treba imeti kar najbolj usposobljene delavce; kako skrbite za usposabljanje in izobraževanje?

»Lahko se pohvalimo, da na področju gorenjske UNZ skorajda ni več delavca, ki ne bi imel vsaj srednje izobrazbe, s čimer se sicer ne morejo ponašati ravno v vseh delovnih sredinah. Vendar pa pridobljena

Sodelovanje milicnikov

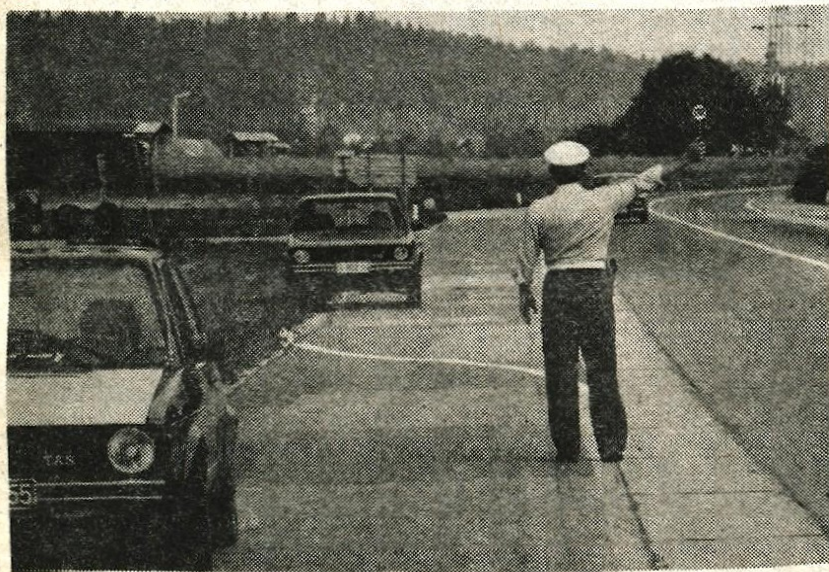

Red na preobremenjenih smučiščih je le ena od milicnikov, ki sodelujejo z GRS tudi o gorskih

Na območju postaje milice Kranj, ki obsega tudi severozahodni del Kamniških Alp, se letno pripeti tudi več nezgod na smučiščih. Tako milicniki kot gorski reševalci se na smučiščih ukvarjajo s preventivno, saj milicniki kot tudi gorski reševalci v gorah in na smučiščih naletijo na pomankljivo opremljene planince ali smučarje. Dejavnost milicnikov se prepleta z nalogami vseh organiziranih planincev, obenem pa tudi skrbijo za

ohranjanje nevarne v gorah, opozorilo milicnikov kot dobroznana planinca.

Sodelovanje je nujno, ker to naloge tako kot sicer v gorah tudi tehnična na primer helikopterskem obveščevalna kovna usposobljenost milice. Pravi milicniki posebej

Nadzor prometa — Milicniki so na Gorenjskem lani izločili iz prometa nekaj več kot 1200 motornih vozil, ki so imela huje tehnične pomanjkljivosti

Upokojeni delavci ONZ

Na Gorenjskem so upokojeni delavci organov za notranje zadeve včlanjeni v klub Maksa Perca. Klub je kolektivni član Zveze društev upokojencev Slovenije, njegov namen pa je, da se upokojeni delavci aktivno vključujejo v vse oblike delovanja na področju razvoja družbene samozasčite in SLO v prizadevanju za višjo raven varnostne kulture občanov. Klub goji tradicije NOB in zgodovine varnostno — obveščevalne službe ter skrbi za prenašanje teh tradicij na mlajšo generacijo. Sodeluje z organi za notranje zadeve ter jim pomaga, kadar je to potrebno. Prizadeva si, da upokojeni delavci poglobljajo znanje disciplin in veščin, ki so jih nekoč poklicno obvladovali. Klub tudi razvija športno, kulturno in rekreacijsko dejavnost za svoje člane. Seveda pa v dejavnost kluba sodijo tudi naloge, ki jih sicer opravljajo vsa društva upokojencev — kot je na primer pomoč pri reševanju raznih socialnih problemov članov.

Najbolj odprte meje

Na Gorenjskem je šest mednarodnih mejnih prehodov in sicer so to cestni mejni prehodi v Ratečah, na Korenjskem sedlu, Ljubelju in na Jezerskem, železniški mejni prehod na Jesenicah in mejni prehod na mednarodnem letališču Ljubljana-Brnik. Na vseh mejnih prehodih postaje mejne milice opravljajo poleg carinskih organov kontrolo potniškega in tovornega prometa. Strokovno delo mejnih milicnikov pri kontroli potnikov, vozil, vlakov in letal je določeno z mednarodno, zvezno in republiško zakonodajo. Osnovno delo milicnikov je ugotovitev pravičnosti potne listine pri prehodu čez državno mejo in vilnosti oseb, ki gredo čez državno mejo ter pregledovanje oseb in prevoznih sredstev. Seveda pa niso le strokovni organi kot sta milica in carina zadolženi za kontrolo in zavarovanje državne meje, pač pa tudi družbenopolitične skupnosti, državni organi, organizacije združenega dela, krajevne skupnosti in druge samoupravne organizacije in skupnosti, katerih območje ali gospodarska de-

javnost sega tudi na območje mejnega prehoda in mejnega pasu.

Posebno mesto med mejnimi prehodi ima prav gotovo letališki mejni prehod Ljubljana-Brnik. Lani je na to letališče 5656 letal v domačem in mednarodnem prometu pripeljalo več kot 580.000 potnikov in nekaj več kot 6000 ton blaga; v letošnjih prvih šestih mesecih pa že več kot 300.000 potnikov in nekaj več kot 3000 ton blaga.

Zaradi varnosti potnikov, letal in ostalih sredstev tudi milicniki mejne milice Brnik uporabljajo pri svojem delu sodobno operativno rentgensko tehniko za odkrivanje sredstev, ki bi lahko kakorkoli ogrozila varnost letalskega prometa. Pri kontroli potnikov in prtljage se s svojimi sistemi rentgenov vključujejo tudi druge službe na letališču kot sta carina in varnostna služba. Delo na takem mejnem prehodu pa ni le kontrola prehoda čez državno mejo, pač pa je tudi skupaj z drugimi službami zagotavljanje hitrega prevoza blaga, omogočanje hitrega potovanja turistov v katerokoli drugo mesto v državi, nudenje informacij. Prav zaradi uresničevanja vseh teh nalog so na letališču Brnik vpeljane oblike sodelovanja in dogovarjanja med milico, carino, letalskimi prevozniki, turističnimi agencijami, špediterji in vsemi drugimi, ki sodelujejo pri prevozu blaga, potnikov ali imajo kako drugo dejavnost na letališču.

Odprte meje — Mejna milica skupaj s carinsko službo preverja potniški promet

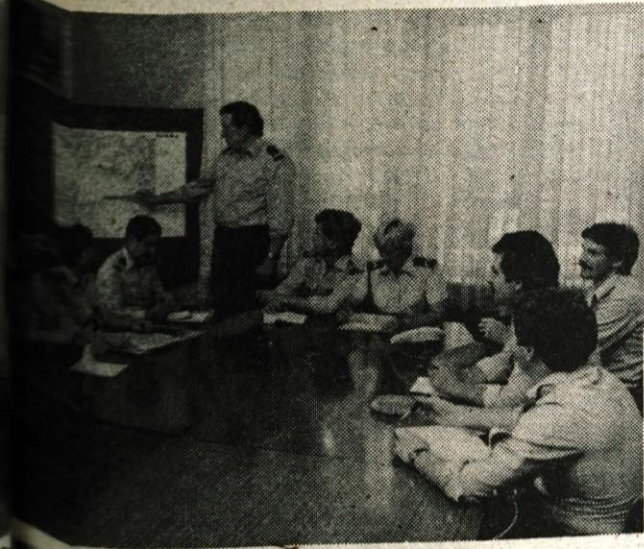
izobraževanje

ki ne
ragijah
zobraževa-

S končano šolo in pridobljenim teoretičnim znanjem pa se najbrž izobraževanje ne konča, mar ne?

»Seveda, znanje se kasneje lahko za posamezne specialne naloge pridobiva na raznih tečajih in seminarjih, pa tudi sicer se vsak sam dopolnilno izobražuje in strokovno usposablja. Sem spada tudi stalna kondicijska pripravljenost, ukvarjanje s športi, urjenje borilnih veščin, obrambno usposabljanje z vojaškimi vajami ter druge oblike usposabljanja, kot je na primer reševanje v gorah. Dopolnilno usposabljanje in izobraževanje v milici je torej zelo široko in ob vseh službenih in konec koncev tudi družinskih obveznostih, ki jih ima vsak, včasih kar težko izvedljivo: vendar pa jo to obveza za miličnika, če naj bo sposoben ob vsakem času nekemu pomagati — ali pa v nasprotju primeru tudi represivno ukrepati.«

je potrebno
delo ob starej-
delavcu. So-
mano: iz osem-
miso stari več
triletno kadet-
lejer med šo-
vojaški rok.
za miličnike,
tudi dekleta:
pod 27 let
šola. Za vse,
olj izkažejo,
naprej na višji
ter kasneje
zavne fakul-

RS

za delo na tem področju. Od leta 1969 UNZ Kranj od leta organizira tečaj za reševalce iz vse Slovenije, na katerem se pod vodstvom inštruktorjev gorarske reševalne postaje Kranj pripravljajo za zahtevne reševalne akcije. Večina udeležencev teh tečajev se kasneje vključijo v delo postaj na svojem območju, kjer se pri reševanju različnih težav, vajah in reševalnih akcijah svoje znanje izpolnjujejo. V sodelovanju s Planinsko zvezo Slovenije in Republiškim inštitutom za notranje zaščite — letalsko enoto milice, pripravljajo gorski reševalci reševanje s helikopterjem vsekakor največ pri reševanju k hitremu in učinkovitemu reševanju ponesrečenih naših gorah; pri vsem tem seveda nikakor ne smejo prezreti požrtvovalnosti in pripravljenosti številnih gorskih reševalcev in vseh drugih, ki sodelujejo pri tem težavnem delu.

Kriminalistična tehnika

Komiteji za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito so politično operativni organi, ki jih ustanovljamo na vseh ravneh. Njihova naloga je ocenjevanje in spremljanje notranje varnostnih razmer in vojaškopolične situacije v svetu, na tej podlagi pa usmerjajo samozaščitne aktivnosti in obrambne priprave. Čeprav sta LO in DS dve dejavnosti, ki izhajata iz istih snov in imata iste cilje — to je ohranitev stabilnosti in trdnosti socialistične in samoupravne družbe ter krepitev varnosti pred zunanji agresivnimi pritiski, je vendarle pomembno njihovo povezovanje v enotni samozaščitni obrambni mehanizem v akciji.

Vse te zadeve pa delavci, ki so nosilci pravic in dolžnosti tudi na področju LO in DS, urejajo v temeljni organizaciji združenega dela: zato v vsaki TOŽD deluje komitej za SLO in DS. V skladu s

Kranjske prometne zagate

Kranj je brez dvoma pomembno regionalno središče Gorenjske, tudi kot križišče prometnih tokov: na žalost pa je posodobitev prometnih poti dolga leta zaostajala, kar se je zelo očitno odražalo v prometno infarktnih situacijah v Kranju.

Problem tranzitnega prometa je bil sicer delno razrešen z obvoznico preko Savskega loga; vendar pa posodobitev križišča pri Iskri ni izpolnila pričakovanj, saj se ni povečala propustnost tranzitnega prometa. To križišče verjetno predstavlja svojevrsten spomenik neustreznim načrtovanjem: druga mesta so našla boljše rešitve v izvennivojskih križiščih, ne da bi bila rešitev kaj dosti dražja. Križišče pri Iskri zahteva kljub semaforški signalizaciji stalno prisotnost miličnikov, še posebej v poletni turistični sezoni. Posredovanje miličnikov je potrebno tudi v križišču na Laborah, v križišču pri Žitu in to vedno v jutranjih in popoldanskih prometnih konicah. Te so bile sicer pred dvema, tremi leti nekaj omiljene z uvedbo gibljivega delovnega časa v večjih delovnih organizacijah.

Kranjske prometne zagate so sicer manjše z dograditvijo Delavskega mostu čez Savo, ki bo po dograditvi celotnega odseka regionalne ceste Jezersko—Kranj prevzel pomemben del prometnih tokov.

Glavno rešitev pa seveda predstavlja planirana avtocesta, odsek Naklo—Ljubljana. Dokler ne bodo zgrajene omejenjene ceste, naj bi vozniki iz Cerkelj, Šenčurja, Jezerskega uporabljali novi odcep ceste od kranjskega pokopališča do Ceste Staneta Žagarja, kar bo nadomestilo sedanjo Ručigajevo cesto; s tem se bo pomembno razbremenila zasedena magistralna cesta skozi Kranj. Magistralno cesto pa lahko razbremenijo z vožnjo čez novi most seveda tudi vozniki iz krajevne skupnosti Planina in Primskovo ter vozniki, ki se vozijo v Iskro in Savo z levega brega Save na desni breg.

Sistem financiranja ONZ

Sistem financiranja organov za notranje zadeve se ni spremenil z novimi zakoni sprejetimi leta 1976 in 1980; obveljalo je načelo, da SR Slovenija zagotavlja sredstva za delo ONZ za uresničitev pravic in obveznosti, ki jih postavlja zakon, razen dela sredstev za postaje milice s splošnim delovnim področjem in njihove oddelke. Tako morajo občinske skupščine zagotavljati sredstva za graditev in vzdrževanje poslovnih prostorov, nakup investicijskih predmetov (razen tehničnih sredstev), drobnega inventarja in potrošnega materiala, za kurivo, razsvetljava in

Varovanje državne meje

Organi za notranje zadeve imajo pomembno nalogo pri varovanju državne meje. Medtem ko delo milice na mejnih prehodih precej dobro poznamo, pa manj vemo o tem, da so miličniki prisotni tudi po vsej dolžini državne meje: varujejo jo s pripadniki obmejnih enot JLA in občani. Miličnik varnostnik je namreč v stalnem stiku z graničarji in občani, ki stanujejo, delajo ali se pogostejše gibljejo ob meji. Prav zaradi teh stikov in medsebojne pomoči so organi za notranje zadeve o vsaki kršitvi mejnega režima obveščeni in zato lažje najhujše kršitve tudi uspešneje preprečujejo. Miličnik mora ne le teren ob meji dobro poznati, pač pa mora biti na primer na Gorenjskem,

kjer meja poteka po grebenih Karavank in Kamniških Alp, tudi primerno opremljen in kondicijsko dobro pripravljen. Družbeno samozaščitno obnašanje občanov ob meji je največja garancija dobro varovane državne meje. Ljudje ob meji morajo biti dobro seznanjeni z varnostnimi razmerami v domovini, o aktivnostih in namerah sovražnika, o načinu ravnanja, kadar je to potrebno in podobno. Za osveščanje prebivalstva glede samožaščitnega ravnanja je sicer bilo že veliko storjenega, a še vedno ne dovolj; posebno vlogo pri tem imajo obmejne krajevne skupnosti. Njihove enote narodne zaščite se zavedajo narode, ki jih imajo pri varovanju meje skupaj z JLA, milico in vsem prebivalstvom.

snaženje prostorov, za poštno, telefonske in telegrafске stroške, za vzdrževanje prevoznih sredstev, zavarovanje prevoznih sredstev, zgradb, opreme in tehničnih sredstev ter za kontrolo potniškega prometa čez državno mejo na mejnih prehodih za obmejni promet in polovico sredstev za stanovanja delavcev.

V zadnjem obdobju so se delovni in bivalni pogoji delavcev milice na posameznih oddelkih in postajah milice izboljšali, saj so bili ob pomoči skupščin občin obnovljeni prostori, ponekde pa so se odločili tudi za novogradnje.

V Škofji Loki je bila s sredstvi občinske skupščine adaptirana in opremljena postaja milice, zgrajena nova stavba oddelka milice Žiri, pripravljena pa je že dokumentacija za stavbo oddelka milice v Železnikih. V kratkem pa se bodo izboljšali tudi delovni prostori delavcev milice v Gorenji vasi.

V Trzinu so prostori postaje milice tako slabi, da adapta-

cija ni primerna, pač pa bo treba zgraditi novo stavbo.

Na področju celotne gorenjske regije so skupščine občin pokazale veliko razumevanje in vsestransko pomagale delavcem organov za notranje zadeve pri razreševanju problemov glede delovnih in bivalnih pogojev.

Tako je občinska skupščina Jesenice financirala poslopje oddelka milice v Kranjski gori, odprt je bil aprila letos. Adaptirana pa je bila stavba postaje milice Jesenice.

Skupščina občine Kranj je v dogovoru o temeljih plana za to srednjeročno obdobje že letos zagotovila del sredstev za novo stavbo UNZ, v katerem bo dobila prostore tudi postaja milice. Lani pa je bila adaptirana stavba oddelka milice Cerklje.

Skupščina občine Radovljica je v celoti financirala prizidek postaje milice Radovljica, nova pa je tudi stavba oddelka milice Bled in posodobljen oddelek milice Bohinjska Bistrica.

Preventiva — del družbene samozaščite

Ustavna načela in družbenopolitična stališča so osnova za družbeno samozaščito, ki je najširša podlaga za organiziranje in uresničevanje varnosti naše samoupravne družbe, vendar pa mora varnost še v večji meri postati skrb in skupni interes vseh delovnih ljudi in občanov. Preventivna dejavnost ONZ je del družbene samozaščite, ki naj preprečuje vse negativne pojave. Zaradi tega preventivna dejavnost ONZ ni neka izolirana dejavnost, pač pa del splošnih družbenih aktivnosti. O tem se sicer piše v sredstvih javnega obveščanja, toda zdi se, da je še premalo poudarjen širši vidik družbene vloge te dejavnosti.

Vsa vprašanja glede osebne varnosti, zaščite zasebnega in družbenega premoženja morajo pomeniti življenjski interes vsakega posameznika. Prav zaradi tega bi moralo v občanih dozoreti spoznanje, da pomagati organom za notranje zadeve, pomeni pomagati samemu sebi.

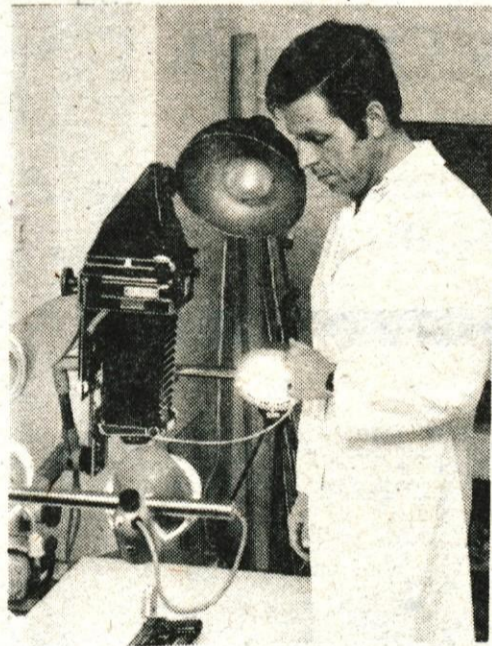
Varna dežela za turiste

Kljub temu, da je Jugoslavija v svetu znana kot mirna in varna dežela, pa se organi varnosti srečujejo iz leta v leto s številnimi in raznovrstnimi kaznivimi dejanji, ki jih pogosto hiter razvoj turizma. V turistične kraje ne prihajajo le turisti željni lepote, miru in počitka, pač pa tudi kriminalci, ki v poletni ali pa v zimski sezoni skušajo izkoristiti turistično gnečo v nepošteno namene. Vendar pa takšno področje kot je Gorenjska na srečo ni zanimivo za kriminalce mednarodnega kova, pač pa v veliki večini zagreše kaznivna dejanja domači delinkventi. Pogošči so v lomi v turistične objekte, v osebne avtomobile, vikend hišice, kopališča, hotelske sobe, šotore v kampih, odnašajo smučiči s smučiči ali jih snemajo z avtomobilskih prtlačnikov, niso redke goljufije z izdajanjem nekritih čekov, pozabljajo plačati hotelske račune ipd.

Ropi in roparske tatvine so redkejšje, v gneči pa izkoriščajo nepozornost lastnikov žeparji. Odvzemi in tatvine motornih vozil ne predstavljajo posebnega problema; pojavljajo pa se tudi primeri laž-

nih prijav tatvin, ko turist razno tehnično blago proda, doma pa potem uveljavlja zavarovalnico za ukradeni v bistvu pa za prodani predmet.

Vendar pa v turizmu problem varnosti lastnine turistov ne predstavlja velikega problema. V radovljiški občini na primer, kjer je lani bilo 134.000 gostov, od tega je več kot polovico obiskalo Bled, nočitev pa je bilo le nekaj manj kot 500.000, približno tretjina vseh kaznivih dejanj odpade na turistično področje, zato lahko govorimo o precejšnji varnosti turistov in njihove lastnine. Varnost turistov in njihove lastnine zagotavljajo organi varnosti, ki tesno sodelujejo z dejavniki družbene samozaščite v gostinstvo-turističnih delovnih organizacijah. Poseben poudarek je dan preventivni dejavnosti, kar opravlja milica z rednimi obhodi in drugimi varnostnimi akcijami; pred turistično sezono pa se delavci ONZ s turističnimi delavci dogovore o potrebah, načinu in obsegu preventivne dejavnosti, ki so jo dolžne izvajati gostinsko turistične organizacije.

Najsodobnejša tehnika — Pri raziskovanju kaznivih dejanj uporabljajo v kriminalističnih laboratorijih najsodobnejšo tehniko

Kriminalistična tehnika je veja kriminalistike, ki proučuje, izpolnjuje in odkriva najprimernejše metode in sredstva naravoslovnih in tehničnih znanosti, da bi jih praktično uporabila pri kar najbolj uspešnem raziskovanju kaznivih dejanj in storilcev. Kriminalistično tehniko morajo dobro poznati delavci milice, ki največkrat prvi pridejo na kraj kaznivega dejanja; njihova naloga je zavarovati in ohraniti dokazno gradivo. Na žalost so tudi primeri, da oškodovanec zaradi nevednosti uniči sledove in spremeni kraj kaznivega dejanja, delavcev milice pa ne obvesti pravočasno. Taki primeri seveda zelo otežujejo delo kriminalistične tehnike. Razumljivo je, da morajo kriminalistično tehniko poleg specializiranih kriminalističnih tehnikov dobro poznati tudi kriminalisti in preiskovalni sodniki. Razvoj in napredek kriminalistične tehnike je vezan na kriminalistične laboratorije, zavode in institute, katerih raziskovalna dejavnost zajema skoraj vse veje naravoslovnih znanosti. Povsod v svetu uvajajo in uporabljajo znanstvene metode pri odkrivanju in dokazovanju kaznivih dejanj.

Uran v Poljanski dolini

Po letu 1974, ko so se začela intenzivnejša raziskovanja uranove rude na Žirovskem vrhu in ko je bil tri leta kasneje sprejet investicijski program za izgradnjo rudnika uranove rude, so se vzporedno s tem postavljala tudi vprašanja varnosti, ki zadevajo tak objekt strateškega pomena. Ne le, da je tak objekt lahko tudi tarča sovražnih ciljev in mora biti zato ustrezno zavarovan, pač pa morajo organi za notranje zadeve pomagati pri razvoju čim popolnejšega sistema samozaščite zaposlenih v rudniku, pri usposabljanju pripadnikov narodne zaščite in sploh vseh delavcev, ki bodo zadolženi za varnost pri delu in na zavarovanju rudnika.

Ustrezno bo treba tehnično izpolniti tudi njihovo lastni sistem varovanja in na vsak način odpraviti miselnost, da je vratar lahko obenem še telefonist in varnostnik.

V okviru vseh teh vprašanj varnosti rudnika urana v Poljanski dolini pa ni na zadnjem mestu tudi odvijanje prometa od rudnika proti Škofji Loki in obratno. Po novo zgrajeni cesti bodo vozila dnevno prevažala velike količine nevarnih snovi: 46 ton žveplene kisline, 12 ton živega apna, 625 kg natrijevega klorata, 190 l kerozina, 96 ton kurilnega olja itd. Že sedanji promet skozi Škofjo Loko je prevelik za takšno cesto in normalno odvijanje prometa, vozila s tovorom za rudnik pa bodo že zdaj gosti promet še bolj zgostila, razen tega pa je treba upoštevati, da bodo vozila nevarne tovore. Kdo bo nosil na primer odgovornost, če bi se v prometni nesreči na klancu pod stavbo občinske skupščine iz cisterne razlila žveplena kislina? Vrsto vprašanj tako glede prometa skozi Poljansko dolino in varnosti rudnika urana bo treba še razrešiti, to pa bo uspešneje ob pri- zavedanju vseh odgovornih, ne le delavcev ONZ.

Dobre varnostne razmere

Na Gorenjskem so bile varnostne razmere v prvi polovici leta dobre — Porast kaznivih dejanj takoimenovanega drobnega kriminala — Slabo še varujemo družbeno premoženje — Še nadalje razvijati samozaščitno zavest občanov

»Kadar govorimo o varnostnih razmerah, vedno upoštevamo razmere, ki trenutno vladajo v svetu doma in s tega zornega kota tudi usmerjamo naše delovanje.« je na začetku razgovora naglasil Ludvik Slamnik, načelnik Uprave za notranje zadeve Kranj. »Seveda pa je pri oblikovanju dokončne ocene o varnostnih razmerah vedno treba upoštevati tudi ekonomski položaj države, saj je od tega v mnogočem odvisno razpoloženje ljudi.«

Podatki o javnem redu in miru, o prometnih nesrečah, o gospodarskem kriminalu v letošnjih prvih mesecih so znani in so bili že objavljeni. Številčno gledano, je bilo na Gorenjskem v primerjavi z lanskim prvim polletjem nekaj več prekrškov zoper javni red in mir, več kot lani je bilo tudi mrtvih v prometnih nesrečah, prav tako pa je bilo odkritih tudi za dobro polovico več kaznivih dejanj splošne kriminalitete kot pa v lanskem enakem obdobju.

»Res nekatere številke v prvi polovici letošnjega leta niso najbolj ugodne, vendar je treba na primer kazniva dejanja pogledati tudi z druge strani«, meni načelnik Slamnik. »Kljub porastu tatvin, goljufij in prikrievanja, pa gre v bistvu za takoimenovani drobn kriminal, medtem ko večjih kaznivih dejanj z veliko materialno škodo v prvem polletju letos ni bilo. Podobno bi lahko rekel tudi za druga področja. Prav zaradi tega ocenjujemo, da so varnostne razmere na Gorenjskem dobre. Pri tem ne gre pozabiti, da so k takšnim ugodnim raz-

Načelnik UNZ Kranj Ludvik Slamnik

meram veliko prispevali občani sami. Samozaščitna zavest namreč dobiva vse bolj oprijemljive oblike med občani: delovni ljudje se vse bolj zavedajo svoje aktivne vloge na področju družbene samozaščite in narodne zaščite. Ta savest je še posebej izražena, kadar gre za zaščito ustavne ureditve.

Dokaj več pa bi še lahko naredili za obvarovanje družbene lastnine, tu smo še preveč brezbrizni, prav to velja

tudi za varnost pri delu in pa delovno disciplino. V nekaterih organizacijah združenega dela je malomaren odnos do skupnega premoženja še posebno velik: delavci ONZ sicer opravljajo preventivne preglede, opozarjajo na čuvanje premoženja ipd. Naletijo pa največkrat na malomaren odnos do družbenega premoženja. Od 50 preventivnih pregledov, kolikor so jih na Gorenjskem opravili delavci ONZ v prvem polletju, bi težko našli organizacijo združe-

nega dela, kjer bi bilo na tem področju že vse urejeno.«

Poletna turistična sezona se izteka, končuje se obdobje, ko so delavci ONZ pravzaprav imeli veliko dela.

»Res, ni bilo ravno malo opraviti, čeprav je sezona minila brez večjih kaznivih dejanj, toda prometni miličniki si niso mogli oddahnuti, saj je bil promet na cestah gost, veliko je bilo nesreč na magistralni cesti. Letos je bilo tudi precej več nesreč v gorah, kljub temu, da na previdnost, na opremo in druge okoliščine, ki jih mora upoštevati planinec v gorah, neprestano opozarja tisk, pa planinska društva in drugi. Helikopter RSNZ je poleti res kar neprestano vozil ponesrečene.

Če je morda to poletje minilo brez velikih dogodkov, ki bi lahko vplivali na naše varnostne razmere, pa se po mojem mnenju ne bi kazalo uspavati na takšni oceni; v svetu so pač razmere, zaradi katerih tudi na tem našem delčku, ki mu sicer upravičeno vsi pravijo oaza miru in varnosti, ne bi kazalo zanemariti nadaljnjih prizadevanj za varno življenje in delo. Pri tem ne mislim le na splošno mladdanske dogodka na Kosovu: na Gorenjskem delovni ljudje in ončani razumejo situacijo v tej pokrajini, zavedajo se, da je treba Kosovu pomagati v organizirani obliki. Ob tem pa kaže poglobljati tudi odgovornost do opravljanja del in nalog predvsem na vseh najodgovornejših mestih; menim, da bi bile marsikatero naloge uspešne opravljene, če bi vodstveni delavci, pa ne le tisti v združenem delu, pač pa tudi v družbeno političnih organizacijah, pogosteje reševali zadeve v neposrednem stiku z delavci — toda mednje je treba že prej, na šele post festum, ko je treba zadeve zgledati.

Vodnik po razstavi Varnost in družbena samozaščita

Zgodovinski del prikazuje nastanek in razvoj ONZ od prvih začetkov obveščevalne in varnostne dejavnosti med NOB do formiranja OZNE, Ljudske milice in KNOJ. Slede dokumenti o sojenju vojnim zločincem, zatiranje kontrarevolucionarnega delovanja v prvih povojnih letih, borba s špijonsko terorističnimi skupinami in ustaško terorističnimi skupinami. Slede dokumenti o sovražni dejavnosti v obdobju stalinističnega pritiska na našo državo, nam deformativne v službi organov za notranje zadeve, ki jih je obravnaval IV. plenum CK ZKJ.

Posebna tema tega zgodovinskega dela, ki je sicer na razstavi postavljena kot njen zaključni del, je posvečena padlim pripadnikom varnostne službe v vojnem in povojnem obdobju. Posebni del razstave je namenjen nastanku in razvoju VOS OF, narodne zaščite, ONZ in OZNE v Sloveniji.

Preprečevanje sovražnega delovanja iz tujine in zatiranje države je prikazano z dokumenti in fotografijami, predvsem metode dela takega delovanja, pa tudi predmeti, ki se pri takšni dejavnosti uporabljajo. Prikazano je tudi zoperstavljanje subverzivnemu delovanju politične emigracije, skupaj s sovražno literaturo. Vključen je tudi prikaz zoperstavljanja delovanju notranjih sovražnikov ter drugih protisocialističnih in protisamoupravnih pojavov.

Delo milice se na razstavi predstavlja s prikazom rednih nalog, ki jih opravlja milica po zakonih in predpisih, razen tega pa je prikazana pomoč milice pri naravnih nesrečah, reševanje v gorah, odstranjevanje eksplozivnih teles ter druga humana dejanja in zagotavljanje varnosti ljudi. Predstavljeno je področje varnosti prometa na javnih cestah, delo mejne milice, pa tudi usposabljanje na športnem področju.

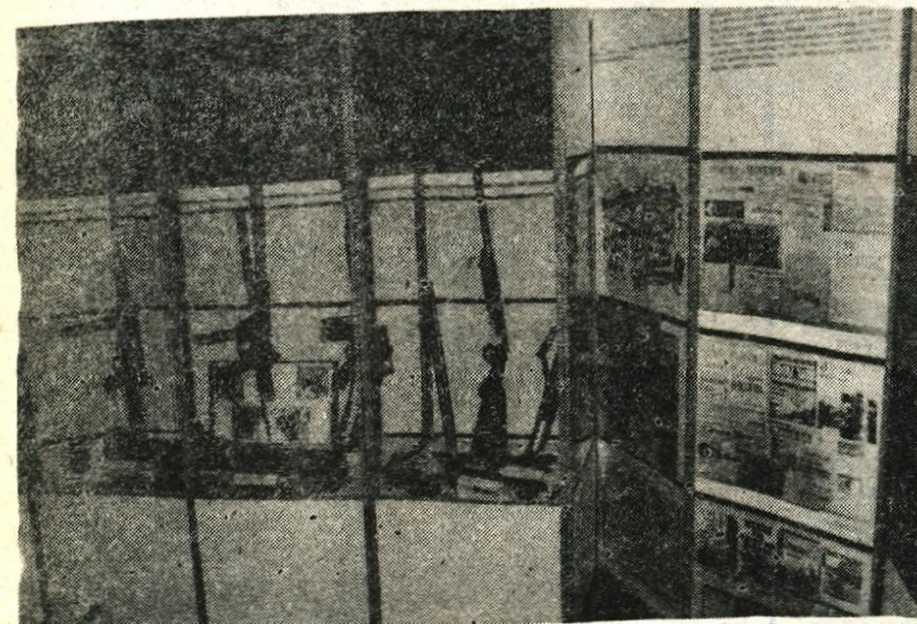
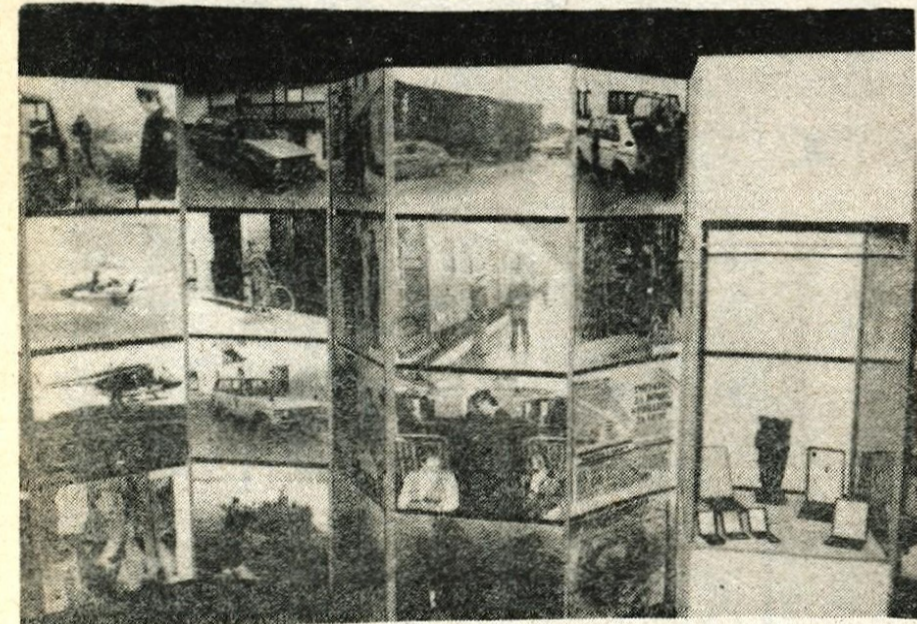
Zatiranje kriminalitete je prikazano z zanimivimi primeri s področja klasičnega in gospodarskega kriminala, na ogled pa so tudi novejša aparature, ki se uporabljajo v kriminalističnem laboratoriju.

Družbena samozaščita je predstavljena kot organizacijska celota varnostnega sistema na več ravneh: delo strokovnih služb in enot ONZ, organizacija varnosti in samozaščite v organizacijah združenega dela, varnostne zaščitne dejavnosti posameznih društev; to področje predstavljajo pomembnejši dokumenti in tudi publikacije o družbeni samozaščiti.

Zaščita pred požari in eksplozijami je pripravljena v sodelovanju z organi, organizacijami in skupnostmi s področja požarnega varstva.

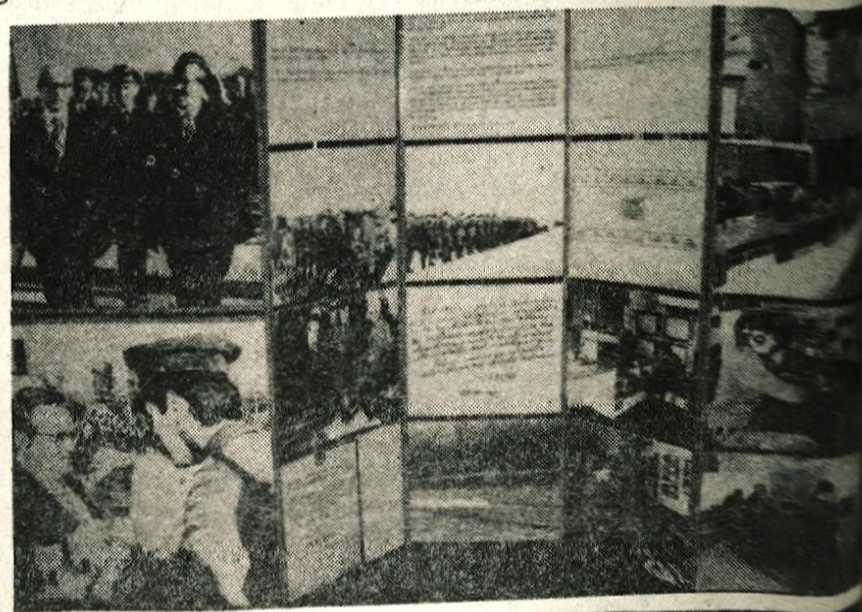
Izobraževanje je prikazano s shemami, fotografijami in drugimi eksponati, zajema pa celoten sistem vseh stopinj izobraževanja v organih za notranje zadeve.

Tehnična sredstva — v posebnem delu razstave je prikazano tudi delovanje tehničnih sredstev, ki jih organi za notranje zadeve uporabljajo pri zatiranju kriminalitete, sredstva, ki jih uporablja milica in državna varnost pri preventivnem delovanju, ugotavljanju kaznivih dejanj pri odkrivanju in preprečevanju terorističnih akcij.

Gradivo za prilogo Varnost in družbena samozaščita uredila Lea MENCINGER, oblikovanje Tehnični sektor ČP Glas

Z RAZSTAVE Varnost in samozaščita v Ljubljani

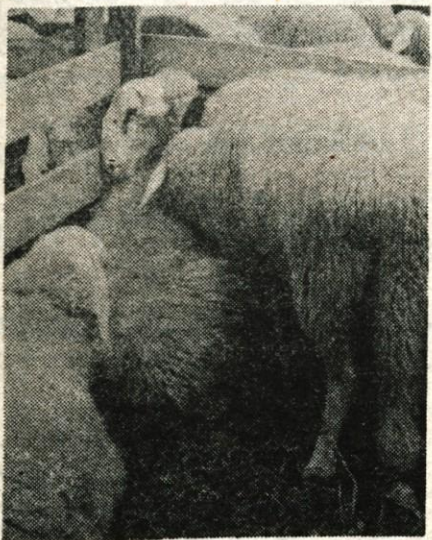
Ovčarski dan na Zatrniku

Na Zatrniku je bil v nedeljo prvi ovčarski dan, ki ga je organizirala ovčarska skupnost pri Kmetijski zadrugi Bled - prvi, spodbudni začetki

Zatrnik - Ovčarska skupnost pri Kmetijski zadrugi Bled je v nedeljo, 13. septembra, pripravila na Zatrniku prvi ovčarski dan, za katerega želijo, da bi postal tradicionalen. V prelepem vremenu se je na Zatrniku zbralo kar precej ljudi, organizatorji pa so se odlično odrezali. Prizadevali so se za prikazali so ovce različnih pasem, strižbo ovac s škarijami in strojno, prejo volne in pletenje. Prizadevali so se za izvenela v domačem, naravnem vzdušju ob pravih ovčarskih opravilih in le želeli je, da bi organizatorji tudi v prihodnje nadaljevali s kar najbolj pristnim in čim prikazom ovčarskih opravil - brez nepotrebne navlake in nepotrebnosti, ki žal nista tuja nikomur drugim tovrstnim prireditvam po Gorenjski.

Vzreja ovac je bila nekaj in na gorjanskem ter reči- območju veliko bolj razširjena danes, ko ima ovce le nekaj desetletov. Vendar je spodbudno, da je vzreja vedno več, dobrodošla in potrebna pobuda pa prihaja od Kmetijske zadruge Bled, predvsem pa od tekstilnih delovnih organizacij: v Almiri, v Suknu Zapuže letos že odkupili tudi prve ovčarske volne, obe delovni organizaciji si prizadevata, da bi jo razširili kar največ doma.

na rečiški gmajni, nato smo se pomikali vedno bolj proti pobočju Pokljuke: na Zatrnik, kjer je paša ovac koristna za smučarske terene in nato na planino Brdo na Lipanci. V Sloveniji in tudi na Gorenjskem vzreja ovac še ni toliko razširjena kot v drugih predelih Jugoslavije, kjer se z vzrejo ovac da dobro zaslužiti in od vzreje živeti. Tudi meso še ni toliko upoštevano in v Sloveniji še ni velikega povpraševanja. Meso jagonj -

Počitek v ograji ...

»živac« teža - je denimo v Sloveniji po okoli 120 dinarjev za kilogram, v drugih predelih države pa je krepko višja cena. Ovce tudi še niso dobile prave vrednosti in cene: nekakšen podcenjujoč ton je čutiti, čeprav je še kako koristna v več pogledih.

Za to območje je najbolj primerna jezersko-solčavska pasma, hitrorasna, plodna. Kmetje v tem predelu si pravilno prizadevajo, da bi gojili kar najbolj kvalitetne pasme tako, da bi ovce prodajali za plemo, jih imeli zaradi mesa in volne, ki jo odkupujeta delovni organizaciji. Letos so kmetje volne še precej prodali, po sprejemljivi ceni od 90 do 120 dinarjev za kilogram neoprane volne, kar jim je spodbuda za naprej. Seveda pa se vzreja in reja ovac splača danes, če imaš možnosti, hlev in vsaj 30 ovac z ovnom - danes lahko računaš na dober dodatni dohodek.

Ramo Spahiča so vsi pohvalili, kmetje so dobili dobrega ovčarja, ki pa so mu v pomoč njegovi trije psi ovčarji, šarplaninci. Ko je zvečer čredo zapustil, je bil brez skrbi: odlični šarplaninci so poskrbeli, da se ni nobeno jagne podalo po svojih nevarnih poteh.

Ovčarski dan na Zatrniku dokazuje, da je ovčereja v tem predelu Gorenjske v prvem spodbudnem razmahu in le želimo lahko, da se z intenzivno vzrejo dobrih in kvalitetnih ovac nadaljuje. D. Sedej

Tretji krajevni praznik na Godešiču

Krajani Godešiča pri Škofji Loki pripravljajo vrsto prireditev ob svojem prazniku - Na Gostečah bodo odkrili spominsko obeležje NOB - Natančno izdelani načrti razvoja krajevne skupnosti vse težje uresničljivi

Godešič - Krajani Godešiča, krajevne skupnosti na robu škofjeloškega mesta, se pripravljajo na praznovanje svojega krajevnega praznika, tretjega po vrsti, ki so ga izbrali v spomin na 14. oktober 1941, ko je bil na Godešiču osnovan krajevni odbor OF. Zvrstilo se bo več prireditev in srečanj. Najprej bodo v soboto, 3. oktobra ob 18. uri odprli razstavo razvoja gasilstva, družbene samozasčite v kraju. Odprta bo čez soboto in nedeljo, če bo zanimanje veliko, pa tja do četrta, 8. oktobra. Godeško gasilsko društvo je letos praznovalo svojo 70-letnico in predložna razstava društvenega dela bo dopolnila praznovanje jubileja. Med ustanovitlji društva pred sed-

mimi desetletji je še vedno delaven 88-letni Vincenc Hafner, ki je letos prejel visoko priznanje - zlato plaketo gasilskega veterana. Gasilci se bodo v praznovanje vključili tudi z vajo, ki jo bodo izvedli v petek, 9. oktobra ob 17. uri.

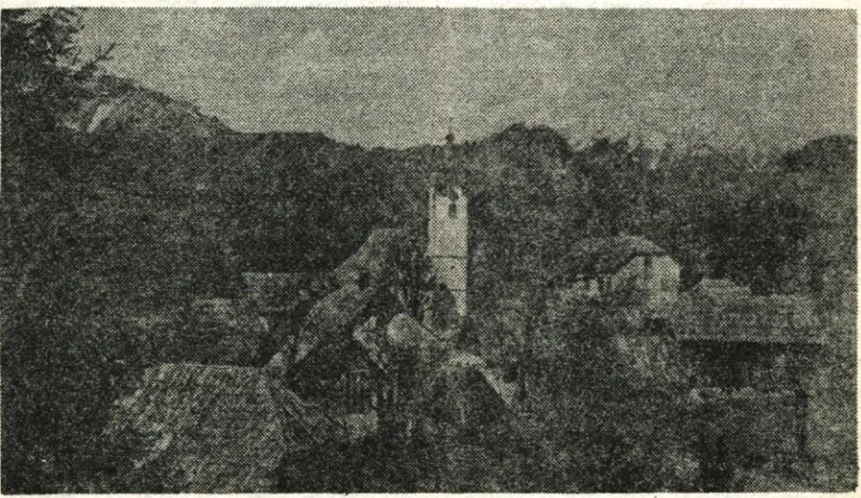
Tako kot pretekla leta bodo pripravili več športnih prireditev, ki se bodo vrstile od 3. do 9. oktobra - posamično in ekipno tekmovanje v namiznem tenisu, mnogoboju in kros po znani godeški progi.

V petek, 9. oktobra, ob 18. uri se bodo srečali borci, ki so izšli z Godešiča. Udeležili se ga bodo tudi mladi. Franc Križaj, Peter Krajnik in Nežka Kersnik jim bodo pripovedovali o dogodkih iz NOB. Tako bo Franc Križaj orisal 11. november 1944, ko je na Gostečah padlo šest tovarištev okrajnega komiteja KPS in odbora OF: Adolf Miklavčič s Suhe pri Škofji Loki, Jože Debenc z Godešiča, Anton Čadež iz Delnic v Poljanski dolini, Ludvik Bizant in Franc Bergant iz Preske pri Medvodah ter Stane Jamnik iz Podrečja. V spomin na ta dogodek bodo namreč odkrili spominsko obeležje na Gostečah. Pobudo za postavitev sta dali krajevni organizaciji zveze borcev z Godešiča in sosednje Trate. Borci so sami opravili 650 prostovoljnih ur, pomagali so jim mladi z Godešiča in rezervni oficirji s Trate. Spominsko obeležje bodo odkrili v nedeljo, 11. oktobra ob 10. uri. Krajani Godešiča se bodo zbrali ob 9. uri in v pohodu krenili do Gosteč. Popoldne ob 15. uri pa bodo na Godešiču pripravili srečanje krajanov s kulturnim programom. Slavnostna seja pa bo na sam dan praznika, 14. oktobra. Na njej bodo podelili krajevna priznanja.

Krajani Godešiča so se marca lani odločili za drugi krajevni samopri-spevek. Za letos so načrtovali, da bodo s sredstvi samopri-spevka ter s prispevkom temeljne telesnokulturne skupnosti zgradili športno igrišče. Zemljišče je pripravljeno, zataknilo se je pri dokumentaciji, saj na lokacijsko dovoljenje čakajo že štiri mesece. Tudi zelene luči, da naročijo izdelavo zazidalnega načrta, še nimajo. Veljal bo 380 tisoč dinarjev. Polovico denarja bodo zagotovili sami, drugo polovico bo prispevala skupščina občine Škofja Loka, toda zagotovila o sredstvih še nimajo. Z zazidalnim načrtom je namreč povezana gradnja trgovine, ki jo delovna organizacija Loka načrtuje prihodnje leto. Za gradnjo trgovine je namreč treba zagotoviti zemljišče, ki ga bodo opredelili z zazidalnim načrtom.

Letos tako odprli le javno telefonsko govornico, ki jo krajani s pridom uporabljajo, ter s sredstvi prvega samopri-spevka postavili pet svetlobnih teles. Natančno izdelan petletni načrt razvoja krajevne skupnosti je torej vse težje uresničljiv. M. Volčjak

Črtomir Zorec POGOVORI O TRŽIČU, NJEGOVIH KRAJIH IN LJUDEH

Lom pod Storžičem (večina hiš je še krita s skodlami)

(15. zapis)

Če je že bila pripoved o lepem Jelendolu bolj vedra, skoro »lovaka«, velja sosednji dolini, ki vodi prav tako na vzhod, do robov in mejnikov trziške občine, resnejša beseda. Kajti prav ob Lomščici in na obdajajočih gorah je omahnila in smrt cela vrsta partizanskih borcev (po dnevu ene teh bitk med partizani in Nemci - 5. avgusta 1941 - je določen trziški občinski praznik). Pa tudi od prej lebdila temna senca žalosti nad to dolino: 29. marca 1937 je snežni plaz s severnega ostenja Storžiča povzročil smrt devetih trziških smučarjev.

LOM POD STORŽIČEM

Tako je treba reči vasi, kajti Lom je tudi pri Logatcu, nad Volčo, pri Tolminu in še kje na Slovenskem. Lom - lom stene, lom kamenja, lom plazu, vsekakor hud naraven pojav - tak lom!

Nekaka naravna znamenitost: gorska dolina od Slapa v dolino ob Trziški Bistrici, prek Loma, Grahovš in Slaparske vasi pa vse do Doma pod Storžičem pri planini Jesenje vodi natanko proti vzhodu, skoraj v ravni smeri! Ves čas pa seve ob hudourniški Lomščici.

Na jugu zapirajo dolino Kriška gora s Kukovnico, Tolsti vrh in Storžič. Severnim vetrovom stoji v bran gorski graben Konjščice (1055 m).

Kot v varni dlani leži v globeli med gorami Lom - nevelika vas, vsekakor pa večja kot kak izgubljen zaselek. Tu imajo svojo šolo, svojo faro pa tudi kar precej stalnih prebivalcev (250), kar sto več kot pred desetletji. Ena od redkih gorskih vasic, kjer število prebivalstva ne upada, pač pa raste! Lep, miren kraj s kar dobro cestno povezavo s Trzičem, ki daje kruha mnogim Lomljanom - svoje nove domove pa si le grade v domači vasi. Ostajajo doma ...

Iz Trziča do Loma je le bore tri kilometre. Vsa dolina ob Lomščici pa meri celih 8 km. Jedro vasi je ob stari cerkvi sv. Katarine, ki se prvič omenja že leta 1421. Prvotno gotsko cerkev so pozneje prizidali in barokizirali. Nekaj posebnega so rezljani in pozlačeni baročni oltarji, najzanimivejši je pač tisti, ki je posvečen obema svetima Antonoma. Vanj so namreč vgradili sohe »štirinajstih svetih pomočnikov«, kot lepo piše po slovensko nad oltarjem. Skupinska cerkvena plastika, ki malo spominja na slavno umetnino na romarski Ptujski gori.

Sicer pa je Lom zelo razložena vas, delno v dolini ob vodi, delno po okoliških rebreh in senogetih. Če bi hoteli določiti nadmorsko višino, bi morali zapisati od 642 do 852 Nm! Iz Loma proti severu, v strmino planinske senogeti, vodi vozna pot skozi zaselek Potarje do turistične postojanke pri Trziču (gostilna, prenočišča, prekrasna panoramska razgledna točka). Na hiši št. 10 na Potarjih je vzdana spominska plošča padlima partizanoma Antonu

Koširju in Stanku Oblaku ter neznanemu Francozu, ki je pobegnil iz ljubeljskega taborišča in tu omahnil v smrt.

Kot Čadovlje tako je tudi pot skozi Lom postala usodna za enega od kurirjev relejne postaje. O tem govori spomenik Roku Kramarju, ki je tu padel zadet od nemške policijske krogle dne 9. januarja 1945 - skoraj pred zarjo svobode ...

Sola v Lomu je bila sezidana v letu 1930, leta 1942 so jo zasedli Nemci, leta 1944 pa so jo partizani požgali. Po osvoboditvi je bilo šolsko poslopje docela obnovljeno. Zdjaj poteka v njem pouk nižjih razredov osnovne šole. Višješolci pa se vozijo z avtobusom v trziško matično šolo.

V letih, ko je sankanje po cestnih strminah še veljalo kot splošen ljudski šport in razvedrilo, je bil Lom nepogrešljiv za sankarje, še posebno za trziško mladino, ki ji pešačenje do Loma ni bilo odveč. Takrat še ni bilo vlečnic in žičnic!

GRAHOVŠE

V dolino ob Lomščici, a že precej više nad Lomom, naletimo še na drugo vasico - Grahovše. Le odkod to lepo slovensko krajevno ime? Od graha menda ne? Od groha, debelega potočnega proda? Sicer pa imamo več krajev, ki se imenujejo podobno, a so v ravnini (npr. Grahovo pri Cerknici, Grahovo ob Bači, Grahi pri Kopru). Moral bom vprašati stare Grahovšane, kot si sami pravijo.

Grahovše so na široko razložena vas ob zgornjem toku Lomščice in njenih pritokih, ki jih tu ne primanjkuje. Večja zaselka, ki sodita pod Grahovše, sta Hrib in Slaparska vas. Celo Dom pod Storžičem nosi tablico z oznako te vasi, četudi je že 1100 m visoko. Podobno Grahovš dopolnjuje cela vrsta samotnih kmetij. Tu so kmetije Uskovnik, Gabrc, Pavšel, Rekar in Frona - vse v povprečni nadmorski višini 1090 m. Planinske stajne na Javorniku stoje celo na višini 1520 m. Treba je še povedati, da so imeli nekateri kmetje iz Loma in z Grahovš tako velike posesti (gozdne), da so po starih predpisih imeli svoj lastni lov.

Polja je na Grahovšah bolj malo, več je senogeti in pašnikov, največ pa gozdov.

GRAHOVŠE IN ČAS NOB

Kot druge gorske vasice tako so tudi Grahovše kdaj pa kdaj nudile zavetje partizanom - za počitek, za politično delo in priprave na bojne akcije.

Tako je bil na pobočju Konjščice dne 22. junija 1941 posvet druge skupine partijskih in skojevskih organizacij za Trzič in okolico pod vodstvom Antona Štefeta-Miška.

Partizanska tehnika TI-OK Kranj se je v februarju 1944 preselila iz Podlublja na pobočje Konjščice, na zemljišče kmeta Pavšla in tu delovala do sredine leta 1944. Na bunker, v katerem je delala tehnika, so naleteli Nemci po naključju, ko so obkoljevali izdani bližnji kurirski bunker G 34; oba so potem uničili. Kurirska postaja se je s pobočja Konjščice povezovala prek Škrbine na Košuti s Koroško.

Pri kmetu Pavšlu (hiša št. 24) so bile dne 12. novembra 1944 volitve v narodne osvobodilne odbore. Udeležba občanov je bila kar 80%.

Ob cesti med Lomom in Grahovšami stoji spominsko obeležje z imenom padlih partizanov Albina Ahčiča in Mata Hreščaka, ki sta kot borca I. udarnega bataljona Koroškega odreda padla v boju z Nemci dne 23. novembra 1944.

OBVESČEVALEC VUČKO I Jelo Peternelj

NESREČE

KOLESAR VOZIL PO LEVI

Podnart - V četrtek, 10. septembra, nekaj pred 19. uro se je s kolesom peljal Zdravko Šmid (roj. 1963) s Posavca po regionalni cesti proti Podnartu in sicer po levi strani ceste. Iz nasprotni smeri je tedaj pripeljal pravilno po desni voznik avtomobila Janez Pušavec iz Radovljice ter trčil v kolesarja; ranjenega Zdravka so prepeljali k zdravniku.

OTROK STEKEL PRED AVTOMOBIL

Kranj - Na Smedniški cesti v Črčah se je v petek, 11. septembra, 19. uri pripetila hujša prometna nesreča, v kateri je umrl 4-letni Janez Papler. Njegov oče Stanislav je pomagal potiskati avtomobil iz mazanani voznici R-4, ker se ji je vozilo pokvarilo. Otrok je to opazoval, nato pa je nenadoma stekel čisto prav pred avtomobil Mar-Hudovernika iz Hrastja, ki je tedaj pripeljal mimo. Otrok je nesreči tako hudo ranjen, da je prevozom v bolnišnico umrl.

ZAPELJAL S CESTE

Škofja Loka - V nedeljo, 13. septembra, ob 16. uri se je na regionalni cesti med Škofjo Loko in Železniki v bližini Studena pripetila prometna nezgoda. Voznik osebnega avtomobila Jože Berce (roj. 1931) iz Železnikov je v levem preglednem ovinku zapeljal s ceste preko kamnitega zidu in se prevrnil na travnik. Voznika so ranjenega prepeljali v bolnišnico. Na avtomobilu pa je škoda za 30.000 din.

POŠKODOVAL PRIKOLICO

Radovljica - Na magistralni cesti med Vrbo in Radovljico se je v soboto, 12. septembra, nekaj po 17. uri pripetila prometna nezgoda, katere povzročitelj je pobegnil. Voznik osebnega avtomobila nemške registracije s camp prikolico Bernard Stegman Fritzwald je peljal proti Jesenicam, iz nasprotni smeri pa je v koloni pripeljal neznan voznik stoenke, ki je nenadoma zapeljal na levo in oplazil camp prikolico. Ne da bi ustavil, je odpeljal naprej; škode na prikolicci je za 15.000 din.

Pogin rib na Brniku

Spodnji Brnik - V soboto zjutraj so vaščani KS Brnik obvestili člane ribiške družine Bistrica-Domžale o poginu rib v potoku Reka. Komisija ribiške družine Bistrica-Domžale si je ogledala potok Reka in ugotovila, da je poginilo več kot 150 kg potočnih postrvi različnih velikosti, dolgih tudi do 40 cm. Pododbor Pšata je takoj organiziral izlov še nezastrupljenega dela potoka Reka in rešil 350 potočnih postrvi, od teh eno tretjino merskih. Vzrok zastrupitve rib v potoku Reka je škropivo proti gosencim, ki je stekel v potok ob pranju škropilnice. Stoodstotni pogin rib je bil v dolžini treh kilometrov. Podobni primeri pogina rib se pojavljajo v potoku Reka vsaki dve leti, tako, da člani ribiške družine Bistrica-Domžale ne morejo več sproti vlagati in

dogojiti zadosti postrvi. Hkrati s poginom rib pa se uniči tudi vsa hrana, tako, da je potok popolnoma mrtev. Škoda, ki se ni v celoti ocenjena, predvidevajo pa, da bo več kot 150 tisoč dinarjev. Hkrati pa velja omeniti tudi reševanje in delni pogin potočne postrvi skozi vasa Cerklje v potoku Reka v noči od 5. na 6. september. Rešeno je bilo 170 postrvi različnih velikosti, okrog 170 pa jih je poginilo, zaradi prevelikega odvzema vode pri zajetju vodovoda za Mengoš. Osmeja septembra pa so uspeli rešiti v tem delu potoka Reka še 371 potočnih postrvi pred poginom. J. Kuhar

Smrtna nezgoda s traktorjem

Bohinj - V petek, 11. septembra, popoldne se je na lokalni cesti med Staro Fužino in dolino Voje pripetila nesreča s traktorjem, v kateri je umrla Dragica Lainišek (roj. 1929). Karel Lainišek iz Stare Fužine je peljal traktor s priklopnikom proti planini Voje. Ko je med vožnjo popravil verigo, ki mu je zdrsnila pod pedal zavore, je v ovinku zavozil s ceste ter se prevrnil kakih 8 metrov in pol pod cesto. Pri prevačanju je priklopnik tako hudo poškodoval ženo Dragico, da je med prevozom v bolnišnico umrla.

Traktor se je prevrnil

Boh. Bistrica - V četrtek, 10. septembra, ob 8.25 se je na Kobli smrtno ponesrečil voznik traktorja Viktor Mrak (roj. 1952) iz Lesc. Med vožnjo po strmih travniku je traktor s priklopnikom začel drseti, nakar se je prevrnil. Voznik Mrak je padel s traktorja in obležal pod priklopnikom mrtev.

Carinski prekrški na mejah

Televizorji, zadrge in zlato

Jesenice - »Število prekrškov na mejnih prehodih Carinarnice Jesenice na Ljubelju, Ratečah, Podkorenju in na Jezerskem je približno iz leta v leto enako,« sta dejala upravnik jeseniške Carinarnice Dante Jasnič in pomočnik upravnika Vinko Komovec, ko smo se pogovarjali o prekrških na mejnih prehodih Gorenjske. »Ob tem se seveda iz leta v leto pojavljajo tudi izjemni primeri, vendar ne bi mogli govoriti, da je prekrškov na meji vedno več. Za naše področje so značilni predvsem prekrški s tehničnim blagom - ni veliko tekstila in kavbojk - kar pa je razumljivo glede na izhodiščne postaje potnikov, ki prestopajo mejo na gorenjskih mejnih prehodih. Prihajajo iz zahodnonemških držav, kjer je doma tehnika, zato se v avtomobilih večinoma znajdejo televizijski sprejemniki, radijski aparati, stereogarniture, blago, za katerega lahko plačajo lastniki carino le do določenega zneska. Ob prepovedi o prenosu večjih količin kave čez mejo so se našli tudi potniki, ki so želeli pripeljati večje količine. Ko gre za nekaj kilogramov kave, je jasno, da gre za zalogo v gospodinjstvu posameznika, ko pa je v avtomobilu več deset kilogramov kave, je razumljivo, da gre za trgovino, preprodajo. Dokaj pogosti so prekrški glede repromateriala za fotografiranje, izdelkov, ki jih uporabljajo pri svojem delu poklicni fotografi, pojavljajo se prekrški ob uvozu rezervnih delov za avtomobile ali prekrški, ko potniki popravljajo avtomobile v tujini. Seveda lahko ločimo prekrške, ki jih kršitelji napravijo za lastne potrebe in prekrške, ko gre za nedovoljeno trgovino. Veliko je primerov, ko najdemo razne predmete v mednarodnih vlakih, ki pripeljejo na železniško postajo na Jesenice, in se lastniki ne javijo. To je predvsem tehnično blago v večjih količinah, ki so izključno namenjene preprodaji. Lahko bi rekli, da so devizni prekrški v porastu, tako pri vstopu kot pri izstopu potnikov. Na meji dobijo cariniki potnike, ki imajo pri sebi veliko dinarskih sredstev ali tuje valute, ki pa je niso dvignili iz svojih

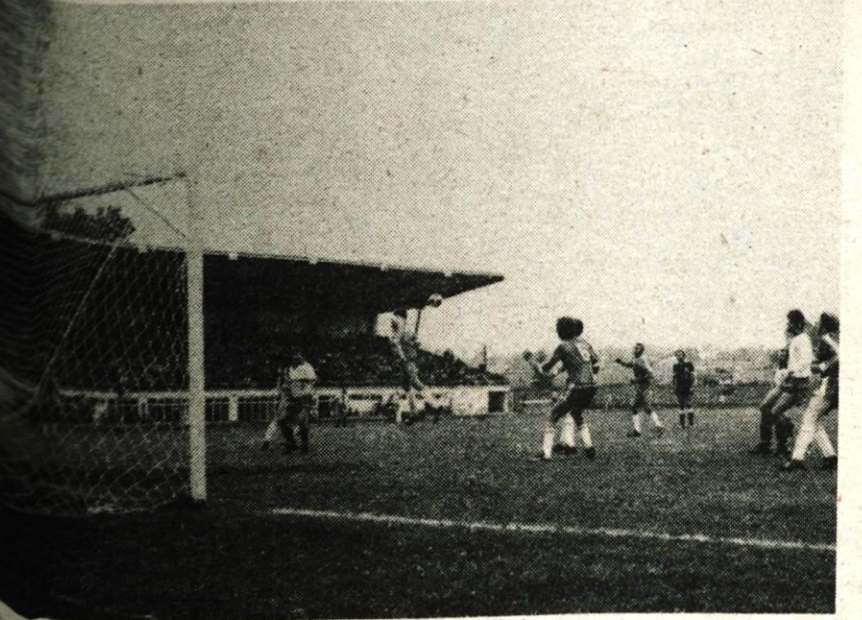
bančnih deviznih računov. Ne morejo se izkazati z dokumenti, da so denar dvignili v banki - pozneje, v postopku, pa lahko to dokazujejo in se izkažejo. Prav tako ne moremo dopustiti, da imajo pri sebi bankovce večje vrednosti, saj je dovoljen iznos le po 100 dinarjev. Pokazalo se je tudi, da so imeli letos nekateri tuji turisti v denarnicah več dinarjev kot je bilo dovoljeno, in je bilo očitno, da so jih kupovali na avstrijski strani. Tako kot sta dejala sogovornika, tako pričajo tudi prekrški, ki so jih v zadnjih mesecih zabeležili na mejah. Zdal so najbolj priljubljeni uvozniki artikli gradbeni in inštalacijski material, televizorji, akustični predmeti ... Nekaj najbolj značilnih prekrškov: ... 7. avgusta so cariniki na Ljubelju pri vstopu v Jugoslavijo na avtobusu odkrili blago neznanega prinašalca; 216 ženskih zložljivih dežnikov, 6 tranzistor-skih radiomagnetofonov, 200 britvic, 12 garnitur za make-up in tako dalje v vrednosti 140.000 dinarjev ... pri carinski kontroli na Ljubelju so cariniki dobili neprijavljen barvni TV sprejemnik, 3 kartone AMC posode iz nerjavnega jekla v skupni vrednosti 88.500 dinarjev ... voznik avtomobila, poklicni voznik, carinski kontrolni ni prijavil 112 zvitkov barvnega fotografskega papirja znamke Sekuracolor v 8 kovčkih iz umetnega usnja, vse skupaj v vrednosti 564.000 dinarjev ... zobni tehnik ni carinski kontrolni prijavil 38 zvitkov papirja znamke Sekuracolor v vrednosti 190.000 dinarjev, za kar je denarna kazen 130.000 dinarjev ... 18. julija so cariniki dobili na vlaku 187 kovinskih zadrževalcev neznanega prinašalca v vrednosti 158.950 dinarjev ... Na mejnem prehodu na Ljubelju so cariniki dobili v osebni vozilu dva vrtna stroja Bosch, 30 žepnih računalnikov

MBO, 16 žepnih računalnikov Casio, 30 kompletov za make-up in vrtni stroj znamke AEG ... 21. avgusta so na mejnem železniškem prehodu na mednarodnem vlaku dobili 519 ženskih volnenih rut in 1200 ženskih rut iz sintetičnih tkanin v vrednosti 60.540 dinarjev ... delavec iz Splita ni prijavil na mejnem prehodu carinski službi generalno popravljene motorja v vrednosti 131.000 dinarjev, za kar je denarna kazen 29.000 dinarjev ... v avtomobilu odkrili 20 garnitur mesarskih nožev ... v avtomobilu dobili 52 kilogramov surove kave in 54 ženskih in 47 moških zložljivih dežnikov, vse skupaj v vrednosti 59.540 dinarjev ... V. Z. iz Ljubljane ni prijavil carinski službi na Jezerskem električne žage, rezervnih delov za Toyoto, dveh ploščic zlata po 100 gramov in 4 ploščice zlata po 50 gramov, rezervnih delov za osebni avto Renault 12 in delov, ki so bili vgrajeni v osebni avtomobil ... Vse skupaj v vrednosti 276.000 dinarjev ... gospodinja iz Bele crkve ni prijavila 200 ročnih ur, 549 baterij za ure, treh kilogramov kave in treh kompletov igralnih kart ... v skriti gumi rezervnega kolesa so cariniki našli 441.250 cevčev za injekcijske igle, pod oblogo stene prtljavnika in pod polico pa 3.000 cevčev za injekcijske igle in 20 brusnih kamnov za ostrenje injekcijskih igel, v skupni vrednosti 211.087 dinarjev. Tako in podobno blago tihotapijo danes na mejah, ker želijo s tem blagom predvsem zaslužiti in se okoristiti. A pazljivost in izkušnost naših carinikov na vseh mejnih prehodih večinoma prepreči, da bi trgovina obilno cvetela. Številni »svercarji« se pač ujamejo in po ustreznih kaznovanih politiki potem najbrž pošteno premislijo, če se jim spet splača tvegati ...

Nogomet Časten poraz Naklancev

Kranj - Pred okoli 2500 gledalci so se v finalu pokala Tita na stadionu Stanka Metkošiča častno poslovili od najboljšega jugoslovanskega nogometnega igralca - tekmovanja za pokal maršala Tita. V finalnem obračunu za pokal Slovenije so morali priznati preloženemu drugoligašu Mariboru, ki se v Kranju v igri z borbenimi in žilavimi nogometaši Nakla doobra namučil. Prvi del se je končal brez zadetkov, igralci Maribora pa so pred vrati zamudili nekaj priložnosti. V 60. minuti se je docela razživela šele v 75. minuti delu tekme. Mariborčani so niti ne delu tekme prevzemali v svoje roke, nogometaši Nakla pa so vse do 69. minute igrali njihovim naletom. Takrat je Rečnik izkoristil grobo napako obrambe. Vratar Ster je pri predstavitvi v kazenski prostor zapustil vrata, Rečnik je dokopal Rečnik, ki mu ni uspelo potisniti žoge v prazna vrata. V 75. minuti je odločni sodnik izključil Goliča pri Naklu in Mariborčani pri Mariboru, ki sta si predskočila v lase. Zadnjih petnajst minut je potekalo v znamenju boljših gostov. S tremi zaporednimi zadetki v 75., 78. in 88. minuti so osvojili pokal Nogometne zveze Slovenije - predal jim ga je Janez Krajnik, član tekmovalne komisije pri zvezi - in se uvrstili na nadaljnje tekmovanje. Poraza Naklancev ne gre jemati tragično. Ze z uvrstitvijo v republiški finale so dosegli največji uspeh v zgodovini kluba, hkrati pa je to tudi pomemben dosežek gorenjskega nogometa. Vedeti je treba, da Naklanci nastopajo v gorenjski rekreacijski ligi. Toda kljub temu so z odličnimi igrami premagali tako znana in na papirju kakovostno boljša moštva kot so garnizija Ljubljanske armadnega območja (v njej so nastopili tudi nekateri prvotligaški igralci), republiškega ligaša Stol iz Kamnika in v polfinalu drugoligaša ljubljansko Svobodo. Barve Nakla so v finalu tekmovanja za pokal maršala Tita branili Ster, Marinšek, Komovec, Mihajlovič, Zelnik, Legat, Zuntar, J. Križaj, Golič, Panjeta, Kalič, J. Celar, B. Križaj in Bučkovič. Ekipo trenirata Voglar in Golič. C. Zaplotnik

minut je potekalo v znamenju boljših gostov. S tremi zaporednimi zadetki v 75., 78. in 88. minuti so osvojili pokal Nogometne zveze Slovenije - predal jim ga je Janez Krajnik, član tekmovalne komisije pri zvezi - in se uvrstili na nadaljnje tekmovanje. Poraza Naklancev ne gre jemati tragično. Ze z uvrstitvijo v republiški finale so dosegli največji uspeh v zgodovini kluba, hkrati pa je to tudi pomemben dosežek gorenjskega nogometa. Vedeti je treba, da Naklanci nastopajo v gorenjski rekreacijski ligi. Toda kljub temu so z odličnimi igrami premagali tako znana in na papirju kakovostno boljša moštva kot so garnizija Ljubljanske armadnega območja (v njej so nastopili tudi nekateri prvotligaški igralci), republiškega ligaša Stol iz Kamnika in v polfinalu drugoligaša ljubljansko Svobodo. Barve Nakla so v finalu tekmovanja za pokal maršala Tita branili Ster, Marinšek, Komovec, Mihajlovič, Zelnik, Legat, Zuntar, J. Križaj, Golič, Panjeta, Kalič, J. Celar, B. Križaj in Bučkovič. Ekipo trenirata Voglar in Golič. C. Zaplotnik

Mariborbeno igro so se nogometaši Nakla v republiškem finalu z bivšim drugoligašem Mariborom poslovili od tekmovanja za pokal maršala Tita. - Foto: ...

Kolesarstvo Pokal Kokrice domačinom

Radovljica - Po sobotni osvojitvi Vršičkega pokala so se kolesarji v Vršičah za najhitreje premagal Škofje-Milan Frelih, brat našega kolesarja Dragana, so se veterani in drugi kolesarji v nedeljo pomerili na dirki za pokal Kokrice. Veljala je tudi za državno prvenstvo. Startu se je zbralo več kot 150 kolesarjev iz vseh slovenskih rekreativnih klubov in iz nekaterih drugih krajev. Razveseljuje je, da je bila tudi v mladinskih in članicah tokrat udeležena množična. Petnajstletna Maja Strazičiča, ki je zmagala med mladimi tudi prejšnji dan na Vršiču, da je konkurenca v ženskem kolesarstvu v primerjavi z lanskim letom napredovala. Ne le po udeležbi, tudi kvaliteti. To potrjuje povprečna hitrost skoraj 38 kilometrov na uro. In ni razloga, je še dodala Maja Strazičič, zakaj ženske ne bi dirkale. Vse kolesarje je bila speljana v krogu od vršičke skozi Rupo, Kranj in nazaj v Vršiče, v posameznih skupinah so dirkali državni prvaki, sicer pa je bil red najboljših treh v vsaki takle: Maja Strazičiča (3 kroge ali 13,5 km); 1. Maja Strazičiča (Kokrica) 21,25; 2. Aleksandra Rog-Franek (Rog-Franek), 3. Marija Kurent (Kokrica) isti čas; članice (3 kroge): 1. Curk 22,46; 2. Marjanka Kokalj, 3. ...

veterani C (6 krogov): 1. Gabrijel Hrovat (Grosuplje) 40,35; 2. Tone Fornezzi (Rog-Franek) isti čas; 3. Zvone Omerzel (Grosuplje) 40,54; veterani D (6 krogov): 1. Ivan Jošt (Kokrica) 42,43; 2. Srečko Kocbek (Branik) 42,48; 3. Henrik Neubauer (Rog-Franek) 44,06; veterani E (3 kroge): 1. Lojze Fajdiga (Branik) 32,22; 2. Milan Zirovnik (Rog-Franek) isti čas; 3. Franc Bratun (Kokrica) 23,36; veterani A (8 krogov): 1. Jože Gliha (Rog-Franek) 50,45; 2. Milan Frelih (J. Stucin); 3. Tone Kunaver (TVD Dol) isti čas; veterani B (8 krogov): 1. Ante Grbeš (Osijek) 50,45; 2. Lojze Dežman (Kokrica); 3. Franc Javornik (Rog-Franek) isti čas; rekreativci od 18 do 35 let (8 krogov): 1. Janez Gorjanc 50,50; 2. Ivan Rajgelj (oba Kokrica); 3. Stane Stare (J. Stucin) isti čas. Prehodni pokal Kokrice so osvojili domačini. H. Jelovčan

LAMPČIČ ZMAGOVALEC

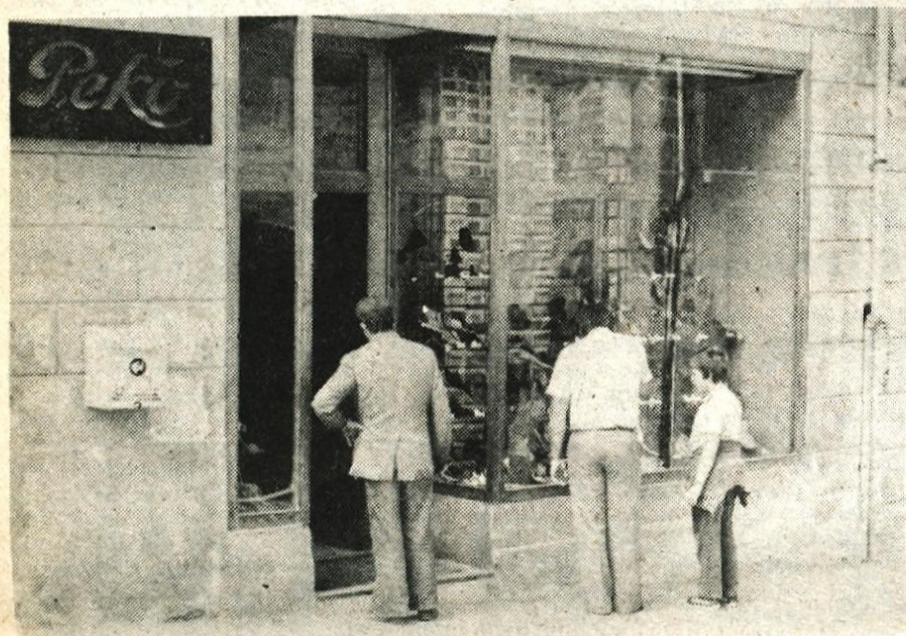
S preizkušnjo na kronometer se je v nedeljo končala tradicionalna mednarodna kolesarska dirka za mladince Po Istri in Sloveniji. V skupnem seštevku je po vseh etapah zmagal Savčan Janez Lampič. K njegovemu velikemu uspehu so veliko pomagali s tovariški vožnjo tudi drugi jugoslovanski reprezentantje; Ljubljancan Pavlič ter Kranjčana Polanc in Marn.

Obisk v Pekovi prodajalni v Škofji Loki

Mladi hočejo mehke čevlje

Danica Nastran iz Podlubnika v Škofji Loki je za sinka Andraža kupovala copate. Pravi, da zaradi vselej kupi Cicibanove ali Pekove čevlje, ker v tovarni upoštevajo zahteve zdrave otroške obutve. Tudi zase rada kupuje pri Peku, mehke, udobne čevlje imajo. Za zimo je škornje kupila že spomladi, na razprodaji.

Pekovo prodajalno v Škofji Loki boste našli v starem mestnem središču, prav nasproti znane slaščičarne pri Homanu.

Stopili smo preteklo soboto v Pekovo prodajalno v Škofji Loki. V središču starega škofjeloškega mestnega jedra jo boste našli, prav nasproti znane slaščičarne pri Homanu. Že vsa povojna leta ima Peko v Škofji Loki svojo prodajalno, od leta 1963 v sedanjih prostorih. Ločani so torej že dodobra navajeni nanjo in radi kupujejo Pekove čevlje. Povemo jim lahko, da bo Peko svojo prodajalno v Škofji Loki po novem letu prenovil. Kupili bodo novo opremo in prodajalno preuredili, kar bo seveda prispevalo k prijetnejšemu nakupu.

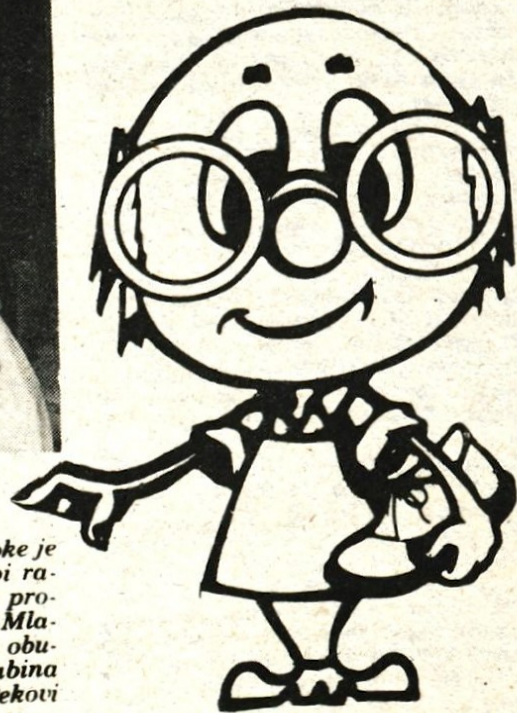
V prodajalni smo v soboto dopoldne našli vse tri prodajalke, poslovodkinjo Anico Bernik, pomočnico Kati Jesenovec in učenko Olgo Hafner. Kati in Olga sta stregli kupcem. Anica pa je pravkar pregledovala seznam čevljev, ki bodo iz Pekove tovarne prišli za prihodnje

Mali Andraž je ponosno stopil iz prodajalne in v vrečki sam nesel nove copate.

Sabina Florjanovič iz Škofje Loke je dobila nove čevlje. »Semiške« bi rada, vsi imajo v šoli take, je v prodajalni dopovedovala mami. Mladi imajo radi udobno, športno obutv, smo zlahka ugotovili. In Sabina nam je dejala, da je prav v Pekovi izloži videla »prave semiške«.

poletje. Že zdaj morajo tudi v prodajalnah misliti, kaj bodo naročili. Izhodišče so jim seveda podatki, kaj so prodali to poletje, po katerih modelih so kupci najbolj segali.

Te dni pa kupci prihajajo po jesensko obutev. Tudi prvi zimski modeli so že v prodajalni, koncem septembra in v začetku oktobra pa bo v trgovini že vsa zimska obutev, škornji torej.

Zadnjih štirinajst dni so prodali največ otroških copat in trim obutve. Treba je bilo pač obuti šolarje. Zdaj je največja »šolska« gneča že za njimi in ljudje prihajajo kupovat čevlje, primerne tudi za deževne dni. Poslovodkinja nam je povedala, da je prav zanimivo, kako ljudje kupujejo čevlje. Ob deževnih dneh prodajajo največ takšnih z gimijastim podplatom. Kot da kupci ne bi mislili za dan, dva naprej. Posebej moški kupujejo tako. Ko jim dež razmoči čevlje, pridejo pač po nove.

Poslovodkinja Anica Bernik

Prodajalka Kati Jesenovec

Učenka Ogla Hafner

Pred nami je torej jesen z mokrimi dnevi in izbrali smo nekaj modelov, ki bodo najbolj primerni.

Začnimo pri najmlajših. V Peku so zanje pripravili odlično obutev, izdelano po zahtevah zdrave obutve za otroke. Čevlji, ki so jih poimenovali Amigo in Detel, bodo kot nalašč za malčke. Mehki so, gumijast podplat imajo, šivani so na robu in še nekaj — lep, športen izgled imajo, kar je otrokom danes pač tako pomembno. Čevlji so to, ki jim bodo otroci rekli superge. Od številke 19 naprej so na voljo.

Mladi imajo radi mehke čevlje, smo zlahka ugotovili ob našem obisku v prodajalni. »Semiške« bi rada, vsi imajo take, je mami dopovedovala šolarica. Izbrali sta mehke, udobne čevlje z nizko peto. Vse kaj drugega kot nekaj torej, ko so že dekletca hotela imeti tesne čevlje z višjo peto. Danes je moderna udobnost!

Tudi moški si bodo lahko izbrali mehke, udobne čevlje. Modela Rabbit in Raccoon iz mehkega rustikalnega usnja, s poudarjenimi okrasnimi šivi in podplatom, ki bo kos tudi dežju, so kot nalašč za prožen korak in neutrudljivo hojo.

Je že tako, da je pri ženskih čevljih izbire največ. Med množico modelov lahko izbirajo. V prodajalni imajo tudi že prve gležnarje. Izbrali smo dva. Model Jasmina in eleganten gležnar z višjo peto, model Ernestina pa športni, posebej mlada dekleta bodo rade segle po njem, zato je na voljo že od številke 35 naprej.

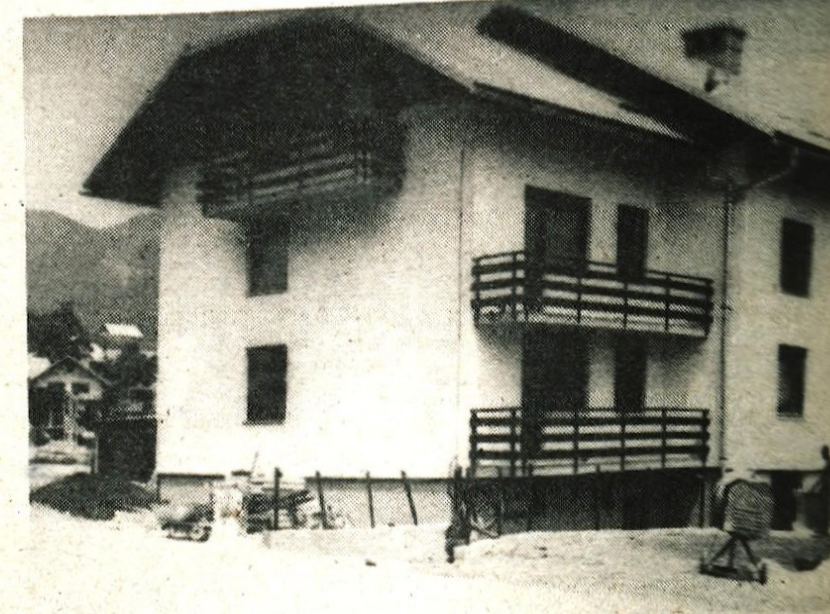
Ob koncu bi vam radi povedali še to, da v Pekovi prodajalni lahko kupite tudi nogavice in seveda pribor, ki spada k čevljem: kreme, vezalke, vložke.

Pričeli z obiranjem sadja — V sadnem nasadu Resje pri Podturi Potočah nad Preddvorom so že pričeli z obiranjem in prodajo sadja ozimnico (v Potočah v sredo, v Resju včeraj). Prvovrstne hruške v predvorskem sadovnjaku so po 18 dinarjev in jabolka po 12 dinarjev. Podobne so cene sadja tudi v nasadu Resje. Letošnja pozeba načrtovani pridelek pecej zmanjšala. V Potočah je sadjarjeva prizadela uničila toča, ki se je razvijala po krajih pod Storžičem 17. junija letos. Od 130 ton sadja bo le 30 ton primerne za prodajo. Med njim prevladujejo rdeči in zlati delišes ter jamesgrive. — Foto: C. Zaplotnik

Gank in gorenjski nageljni — Vedno manj je v zgornjesavski dolini starih gorenjskih domačij, ki so še delane s kamnom ter krite s kritino, macesnovimi deskami in skodlami in delane v čop. V čopu bile krite tako, da niso bile na koncu odrezane, ampak so imele sebo nadstrešje. Tudi lepo zrezljanih gankov, na katerih so se bali tili gorenjski nageljni, ni več. Staro se počasi, toda zanesljivo umirja novemu. Toda vseeno se najde prava stara gorenjska domačija, z zrezljanim gankom, na katerem še cvetijo gorenjski nageljni. Tako ta gank v Kranjski gori... Foto: A. Kerštan

Gorje — V Spodnjih Gorjah so letošnje poletje dogradili nov stanovanjski blok, ki ga je gradilo SGP Bled-Grad. Izgradnjo bloba največ financiralo stanovanjsko podjetje Alpdom iz Radovljice, nekaj denarja pa je prišlo tudi od sklada pokojninskoinvalidskega zavoda občine Radovljica. Nekaj stanovanj je bilo odkupljenih, ostala pa so najemniška. V začetku letošnjega avgusta je dobilo ključe deset novih družin, med njimi tudi nekaj upokojskih. Svoje klubske prostorske s sanitarijami so vendarle dobili tudi upokojski društva Gorje-Zasavje. Tako bodo imeli upokojski prostore za svojo dejavnost in družabna srečanja. — Foto: J. Ambrožič

Od 15. do 30. septembra v blagovnicah v Ljubljani in v Mariboru in v prodajalnah na Topniški v Ljubljani, v Kamniku, Ptuju v Metliki — posebno bogata izbira kopalniške opreme.

Ker se ne kopamo samo v morju, in ker preživimo v kopalnici precej časa, si jo uredimo tako, da nam bo všeč in da bo kar najbolj uporabna. Pred odločitvijo o nakupu se oglašite v Metalki, saj:

- lahko kupujete na potrošniško posojilo,
- dobite vse na enem mestu,
- vam strokovno svetujemo,
- pri nakupu nad 10.000,00 din blago prepeljemo zastonj do 35 km od prodajalne,
- kabine za tuširanje Sigmee iz Žalca tudi montiramo zastonj,
- imamo tudi prodajno novost — kopalnice Gorenje.

kopalnice

NOVO NA TRŽIŠČU
KOPALNICE GORENJE

metalka

**DOM UČENCEV
IVO LOLA RIBAR**
Kranj, Kidričeva 53

Komisija za delovna razmerja razpisuje prosta dela in naloge

1. **TAJNICE**
2. **EKONOMA — VODJE KUHINJE (ponovni razpis)**
3. **KUHINJSKE POMOČNICE**
za določen čas, nadomeščanje delavke za porodniškem dopustu

Pogoji:

pod 1.

- srednja ekonomska ali upravno-administrativna šola,
- znanje stroještva

pod 2.

- hotelska ali gostinska šola,
- najmanj 2 leti delovnih izkušenj z vodenjem kuhinje,
- nabavo in izdajanjem materiala,
- vozniški izpit D kategorije

Razpis je odprt 15 dni po objavi.

Komisija za delovna razmerja
PETROL LJUBLJANA
TOZD Trgovina na drobno Kranj

objavlja prosta dela in naloge:

1. **PRODAJALCA NAFTNIH DERIVATOV**
na območju občine Jesenice
2. **PRODAJALCA NAFTNIH DERIVATOV**
na območju občine Radovljica

Pogoji: dokončana osnovna šola ali PK delavec

— se združuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Poseben pogoji je uspešno opravljeno poskusno delo.

Kandidati naj pošljejo vloge z opisom dosedanjega dela in dokazila o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na naslov: Komisija za delovna razmerja PETROL TOZD Trgovina na drobno Kranj, Staneta Zagarja 30.

»SUKNO« Industrija volnenih izdelkov
Zapuže z n. sol. o.
TOZD Tekstilna tovarna Zapuže

Odbor za medsebojna delovna razmerja pri TOZD Tekstilna tovarna Zapuže ponovno razpisuje naslednja prosta dela in naloge:

VZDRŽEVALEC
predilnice mikane preje

Pogoji: dokončana kovinarska poklicna šola
odslužena vojaška obveznost

Delovno razmerje se sklene za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in 3-mesečnim poskusnim delom.

Kandidati naj pošljejo vloge v roku 15 dni po objavi na naslov: »SUKNO« Zapuže, 64275 Begunje (s pripisom »za razpis«). Informacije tel. št. 75-550.

Kandidati bodo o uspehu razpisa obveščeni najkasneje v 15 dneh po opravljeni izbiri.

VATROSTALNA
ZENICA

TOZD „JESENICE“ JESENICE

Komisija za delovna razmerja
objavlja

prosta dela oziroma naloge

REFERENTA ZA NORMATIVNO DEJAVNOST, INFORMIRANJE TER LJUDSKO OBRAMBO IN DRUŽBENO SAMOZAŠČITO

Pogoji:

— višja šolska izobrazba organizacijske ali upravne smeri ter dve leti delovnih izkušenj

— Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: Vatrostalna Zenica TOZD „JESENICE“, Jesenice 64270, Savska cesta 6.

— Izbiri bodo kandidati pismeno obveščeni v 15 dneh po preteku razpisnega roka.

Industrijski kombinat

PLANIKA
Kranj
TOZD tovarna obutve
Breznica

objavlja za potrebe TOZD Breznica naslednja prosta dela in naloge

UREJANJE OGREVANJA

Zahteva se 3-letna srednja strokovna izobrazba strojne smeri in eno leto delovnih izkušenj, poskusno delo traja 2 meseca.

Pismene ponudbe sprejema kadrovski oddelek kombinata Planike Kranj, Savska Loka 21, v 15 dneh po objavi. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh od poteka roka za vložitev prijave.

AVTOKOVINAR
Škofja Loka
Kidričeva 51

vabi k sodelovanju

VEČ STRUGARJEV

Pogoj:

- KV strugar,
- 1 leto delovnih izkušenj

Za vsa dela in naloge je poseben pogoj poskusno delo, ki traja dva meseca ter odslužen vojaški rok.

Osebni dohodek po pravilniku o oblikovanju in delitvi sredstev za osebne dohodke.

Pismene ponudbe pošljite v roku 15 dni po objavi oglasa, na naslov Delovna organizacija Avtokovinar, Škofja Loka, Kidričeva 51.

KMETIJSKA ZADRUGA
ŠKOFJA LOKA

objavlja prosta dela in naloge

DELAVKE
V MLEKARNI

Za opravljanje teh del je potrebno dobro zdravstveno stanje. Delo je enozmensk, delovni čas je gibljiv od 5. do 17. ure.

Prijave sprejema sekretariat Kmetijske zadruge Škofja Loka 15 dni po objavi.

Poleg Metalke sodelujejo tudi: Gorenje, Velenje; INKOP, Kočevje; Marles, Maribor; Meblo, Nova Gorica; Novoles, Novo mesto; Sigma Žalec.

OBVESTILO

Vpisovanje otrok v 1. razred osnovne šole za šolsko leto 1982/83 bo v soboto, 19. 9. 1981 od 8. do 12. ure.

Starši so dolžni vpisati vse otroke, rojene v letu 1975 in do 28. 2. 1976. Pri vpisu naj predložijo Izpisek iz rojstne matične knjige.

Vpis bo na vseh centralnih osnovnih šolah in njihovih podružnicah v občini Kranj, razen za Osnovno šolo Planina in Stane Zagar, ki bo v vrtcu Najdihojca na Planini.

Sole vpisujejo učence iz svojega šolskega okoliša.

Otroke, ki imajo stalno bivališče v starem mestnem jedru Kranja, vpisujeta Osnovna šola France Prešeren ali osnovna šola Simon Jenko, tiste pa, ki stanujejo v naseljih Planina II, Huje in Klanec pa vpisuje Osnovna šola Simon Jenko s podružnico Primskovo.

Osnovne šole občine Kranj

Razpisna komisija pri delavskem svetu
»POLIKS« TOZD LAHKA OBUTEV

razpisuje naslednja prosta dela in naloge

VODJE TEHNIČNEGA SEKTORJA
za dobo štirih let

Pogoji:

- višja strokovna izobrazba čevljarke smeri in najmanj 3 leta delovnih izkušenj na podobnih delih in nalogah,
- srednja strokovna izobrazba čevljarke smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj na podobnih delih in nalogah,
- da je gospodarsko razgledan,
- da je moralno-politično neoporečen,
- da izpolnjuje splošne in posebne pogoje, predvidene za ta dela in naloge

Kandidati za razpisana dela in naloge naj pošljejo svoje vloge v 15 dneh od dneva razpisa na naslov: »Poliks« Žiri, Splošni sektor, Stara vas 37, Žiri, s pripisom: »Za razpisno komisijo Tozd Lahka obutev«.

Kandidate bomo obvestili o izbiri v 30 dneh po razpisnem roku.

UPRAVNI ORGANI IN STROKOVNE
SLUŽBE OBČINE KRANJ

razpisujejo naslednja dela in naloge:

V sekretariatu za občno upravo

1. **VODJE KRAJEVNEGA URADA PREDDVOR**

Pogoji:

- srednja strokovna izobrazba upravno-administrativne, ekonomske smeri ali gimnazijski maturant
- eno leto delovnih izkušenj
- trimesečno poskusno delo

2. **VODJE KRAJEVNEGA URADA PREDOSLJE**

Pogoji:

- srednja strokovna izobrazba upravno-administrativne, ekonomske smeri ali gimnazijski maturant
- eno leto delovnih izkušenj
- trimesečno poskusno delo

Za razpisana dela in naloge pod 1. točko bo sklenjeno razmerje za določen čas s polnim delovnim časom — za čas nadomeščanja odsotnega delavca zaradi začasne nezmožnosti za delo oz. bolniškega staleža. Za razpisana dela in naloge pod 2. točko bo sklenjeno delovno razmerje za določen čas s polnim delovnim časom — za čas nadomeščanja odsotne delavke na porodniškem dopustu.

Od kandidatov pričakujemo moralno-politično neoporečnost in pravičen odnos so samoupravljanja.

Kandidati naj pošljejo pismene vloge s kratkim življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov: Občina Kranj — splošne službe, Kranj, Trg revolucije 1, najkasneje v 15 dneh po objavi razpisa.

INA INŽENJERING
Delovna skupnost skupnih služb
ZAGREB
Proleterskih brigada 78

objavlja prosto delo in delovne naloge

GOSPODINJE

doma za delo v počitniškem domu v Bohinju –
Ukanc 100.

Pogoji:

- KV gostinske smeri,
- 2 leti delovnih izkušenj na takih ali podobnih delih,
- en delavec za nedoločen čas

Obvezno poskusno delo traje en mesec.

Ponudbe pošljite na naslov: Ina – Inženjering, Zagreb, ulica Proleterskih brigada 78, z oznako »za oglas« v roku 8 dni po objavi oglasa.

O rezultatu izbire bomo kandidate obvestili v 30 dneh od izteka roka za dostavo ponudbe.

inštalacije p. o. ŠKOFJA LOKA

Komisija za delovna razmerja razpisuje
prosta dela in naloge v finančno računovodskem oddelku

VODJE SLUŽBE KNJIGOVODSTVA

ki bo opravljala naloge iz knjigovodstva, poslovanje z vrednostnimi papirji ter obračunavanje in nakazovanje pogodbenih in zakonskih obveznosti ter sestavljanje bilance.

Pogoji:

- srednja ekonomska šola z 2 – 4 leta delovnih izkušenj na področju knjigovodstva ali računovodstva ali
- poklicno-administrativna šola s 3 leta delovnimi izkušnjami na področju knjigovodstva ali računovodstva.

Za objavljena dela in naloge sklenemo delovno razmerje za nedoločen čas.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na naslov »Inštalacije Škofja Loka, Kidričeva 55.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po izbiri.

BEOGRADSKA BANKA
TEMELJNA BANKA LJUBLJANA
Komisija za izobraževanje

razpisuje

kadrovske štipendije za šolsko leto 1981/82, in sicer
6 štipendij za poklic **EKONOMSKI TEHNIK**
3 štipendije za poklic **ADMINISTRATIVNI TEHNIK**

Kandidati morajo prijavi oz. vlozi (obr. DZS 1,65 – Prošnja za štipendijo) priložiti:

- potrdilo o vpisu v šolo,
- overjen prepis oz. fotokopijo zadnjega šolskega spričevala
- potrdilo o premoženjskem stanju družine in številu družinskih članov, ki živijo v skupnem gospodinjstvu (izdaja oz. potrjuje ga davčna uprava in matični urad pri skupščini občine)
- potrdilo o dohodkih staršev iz preteklega koledarskega leta, navedeni morajo biti vsi dohodki iz delovnega razmerja, iz kmetijstva, obrti in dohodki iz dela v podaljšanem delovnem času in drugih virov. Če so starši upokojeni, priložijo odrezek od pokojnine za december 1980.

Prijave z dokazili morajo kandidati poslati v roku 15 dni od dneva objave na naslov: Beogradska banka, Temeljna banka Ljubljana, Keranikova 10.

Kmetijsko živilski kombinat
Kranj

z n.sol.o. Kranj, C. JLA 2

TOZD Tovarna olja OLJARICA BRITOF

oglašna
na osnovi sklepa Komisije za delovna razmerja
prosta dela oz. naloge

**ČIŠČENJE PISARNIŠKIH, GARDEROBNIH
IN SANITARNIH PROSTOROV**

Posebni pogoji:

- delo se opravlja v popoldanskem času

Kandidati naj pošljejo prošnje Splošno kadrovskemu sektorju
KŽK Kranj, C. JLA 2, v 15 dneh po objavi.

MALI
OGLASI
telefon
23-341

PRODAM

Prodaj italijanski športni voziček za
DVOJKICE. Čaglič, V. Vlahoviča 6, tel.
27-435, Kranj

Ugodno prodaj 2700 kosov STREŠNE
OPEKE spičak. Okornova 14, Kokrica,
Kranj, tel. 26-649 8530

Prodaj SLAMOREZNICO ultra in
dvobrazdni PLUG. Bodešče 6, Bled 8543

Prodaj 2 kub. m suhih smrekovih
PLOHOV. konzolno DVIGALO ter PUN-

TE in BANKINE. Hribar Franc, Križ 15,
Komenda 8658

Prodaj diatonično HARMONIKO,
znamke melodija. Jereb Ivan, Dobračeva
176, Ziri 8742

Prodaj termoakumulacijsko PEČ
elind 3, PEČ na olje in novo PEČ kup-
persbusch. Telefon 25-488 ali Brezje pri
Tržiču 13 8743

Prodaj globok OTROŠKI VOZIČEK.
Lakner, Kidričeva 18, Kranj 8744

Usnjen KOMBINEZON za motorista
(175 cm, 70 kg) prodaj. Telefon 25-488
8745

Prodaj globok OTROŠKI VOZIČEK.
Telefon 064-60-215 8746

Prodaj dve leti staro OPRAVO:
jedilni kot z mizo in 3 stole. Rant, Suha
32, Škofja Loka 8747

Prodaj novo PEČ küppersbusch. Te-
lefon 25-247 8748

avto-moto društvo škofja loka

64220 škofja loka, jegerovo predmestje 10

tel. 23-341

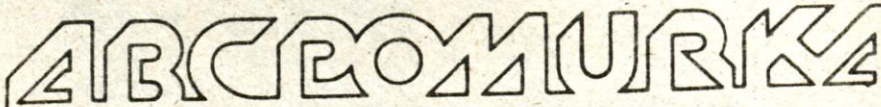
OBJAVLJA JAVNO LICITACIJO

rabljenih osebnih vozil, ki bo v SREDO, 23. 9. 1981
ob 17. uri v prostorih AVTO-MOTO društva.

Licitira se:	leto:	izklicna cena:
osebni avto Z 750	1976	27.000,- din
osebni avto Z 750	1976	27.000,- din

Ogled osebnih vozil je možen 23. 9. 1981 od 16. do 17. ure na
parkirišču AMD Šk. Loka

Licitacija bo pismena. Pred licitacijo je potrebno polo-
žiti varščino v višini 10 odstotkov od izklicne cene. Lici-
tacija je po načelu videno-kupljeno.

**LOKA, proizvodno, trgovsko
in gostinsko podjetje n. sol. o.
Škofja Loka**

Delovna skupnost skupnih služb objavlja prosta
dela oziroma naloge

1. OPERATERJA NA SISTEMU V ODDELKU AOP,

Pogoj:

- končana srednja ekonomska šola,
- odslužen vojaški rok

Prednost pri izbiri imajo kandidati z znanjem progra-
miranja.

Delo se združuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Poskusno delo traje 60 koledarskih dni. Kandidati naj
pismene vloge z dokazili o izobrazbi pošljejo v kadrov-
sko službo podjetja Loka, DSSS, Kidričeva 53, Škofja
Loka, v 15 dneh po objavi oglasa.

HRANILNO KREDITNA SLUŽBA ŽIRI – ROVTE o. sub. o.

Razpisna komisija za razpis imenovanja individualnega
poslovnega organa – vodje Hranilno kreditne službe –

razpisuje v skladu z določili Statuta in sklepa Zbora delegatov
Hranilno kreditne službe prosta dela in naloge

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA – VODJE HRANILNO KREDITNE SLUŽBE

Kandidat mora poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom in
družbenim dogovorom o uresničevanju kadrovske politike v
občini Škofja Loka, izpolnjevati še naslednje:

- da ima višjo šolo ekonomske ali pravne smeri in 3 leta delovnih
izkušenj,
- da ima srednjo šolo ekonomske smeri in 5 let delovnih izkušenj

Delo in naloge razpisujemo za 4 leta.

Pismene prijave o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v roku
15 dni od dneva objave v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komi-
sijo« na naslov Hranilno kreditna služba Žiri – Rovte o. sub. o., Žiri
Stara vas 14.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v roku 8 dni po sklepu samouprav-
nega organa.

Priloga naj vsebuje:

- življenjepis
- opis dosedanjih zaposlitev
- dokazilo o izpolnjevanju pogojev.

Prodaj otroško POSTELJO
avtosedel. Telefon 25-247

Prodaj ŠTEDILNIK kuppers-
rabljene PLOHE, 5 KLEŠC na
OKNO 140x140 in 2 STOLA. Jankov
22/a, Kranj

Prodaj KOMPRESOR s pri-
vrtanje in shtemanje. hitri, sk
Telefon 24-728

Po stari ceni prodaj PEČ za
kurjavo, 30.000 kolorij, in ve-
OKEN. Naslov v oglasnem oddelku

Prodaj stereo AVTORADIO
tofonom, še v garanciji. Dolac
Hudi graben 7, Tržič

Prodaj večjo količino maziv
PLOHOV. Ogled popoldan. Šest
Goriče 21, Golnik

Prodaj barvni TELEVIZOR
elektronik, brezhiben, polno
do julija 1982. Šetina, Kranj, Vr-
9/6, tel. 26-546

Prodaj PLETILNI STROJ
superva. Naslov v oglasnem oddelku

Prodaj smrekove DESKE in
Naslov v oglasnem oddelku

Prodaj eno leto stare KOKOŠI
ce in KOKOŠI za zakol. Capar
Naklo

Ugodno prodaj poldruge leta
NEMškega OVČARJA. Šest
Golnik 7

Prodaj 3 kub. m PESKA
OKNO 120x90, dvojno zastekljeno
BALKONSKA VRATA 220x100
fon 81-608 in 74-806

Prodaj KRAVO po izbiri
Dobruša 5, 61217 Vodice

Prodaj 14 dni staro TELIČNO
gačnik, Podbrezje 77, Duplje

Ugodno prodaj GNOJNICNO
lesen, približno 600-litrski
Poljče 2, Begunje

Prodaj 170-litrski HLA
znamke zanussi končar, tip B-
delux. Ogled možen vsak dan po
Kranj, Kurirska pot 34, Primskovo

Prodaj mlado KRAVO, tik
vijo. Poljšica 26, Zg. Gorje

KUPIM

Kupim globok OTROŠKI VOZIČEK
Telefon 26-551

Kupim LES za ostraže (gruč,
ali okrogel. Ponudbe pod: Les

Kupim nov ali malo rabljen
TOR same-delino ali fiat. Be-
Janko, Zadobje 17, Gorenja vas

VOZILA

Ugodno prodaj RENAULT
boliran. Sp. Duplje 74

Ugodno prodaj ZASTAVO
1973. Naslov v oglasnem oddelku

Prodaj FIAT 126-P, letnik 1978
19, Duplje

Prodaj NSU 1200 C, registrirano
1. 9. 1982. Čirče 25, Kranj

Ugodno prodaj ZASTAVO
1973. Fister Marjan, Prezrenje
nart

Prodaj CITROEN GS break
leta. Telefon 24-728

Prodaj AUDI variant, celotni
rezervne dele, motor brezhiben,
ran do 15. 10. 1981. Zakrajšek, Pol-
157, Škofja Loka

Prodaj FIAT 850 sport. Stage
min, Koroska 53, Kranj

Ugodno prodaj kamion TAN
letnik 1971. Vozilo je brezhibno.
Posavec 32, Podnart

FIAT 125-P, star eno leto in
žiran, dobro ohranjen, takoj
Telefon 74-762 od 14. ure dalje

Prodaj MOSKVIČ z rezervnimi
letnik 1966, registriran do aprila
Čapelja Janko, Kuratova 41, K
Kranj

**BRIVSKO FRIZERSKI
SALON
NADA
Radovljica
Gorenjska 6**

Razpisna komisija
objavlja prosta dela
in naloge

**INDIVIDUALNEGA
POSLOVODNEGA
ORGANA**

Pogoji:

- da je delavec frizer-
brivske stroke z
manj 5 let praxe
srednjo šolsko izob-
bo,
- da je moralno polno-
neoporečen

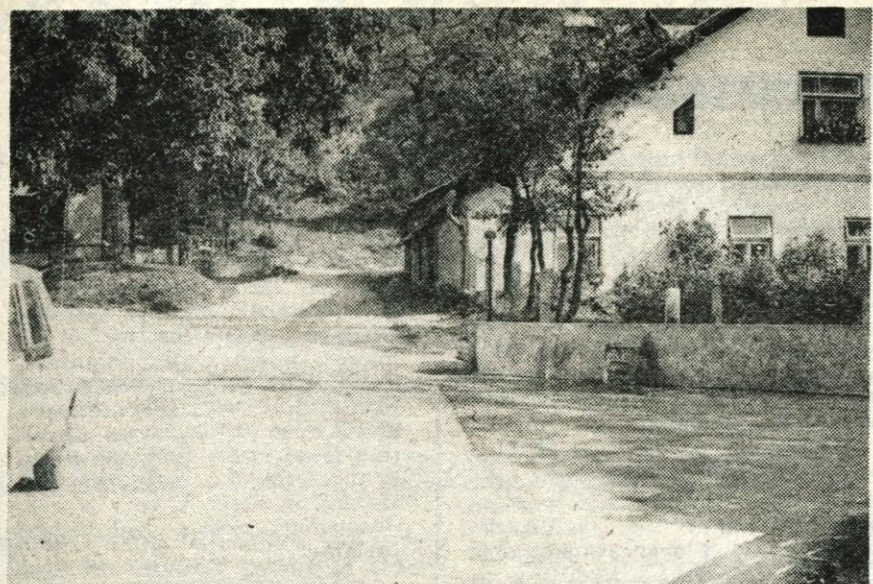
Kandidati naj pošljejo
pismene ponudbe s
loženimi dokazili v
dneh po objavi na zg-
omenjeni naslov.

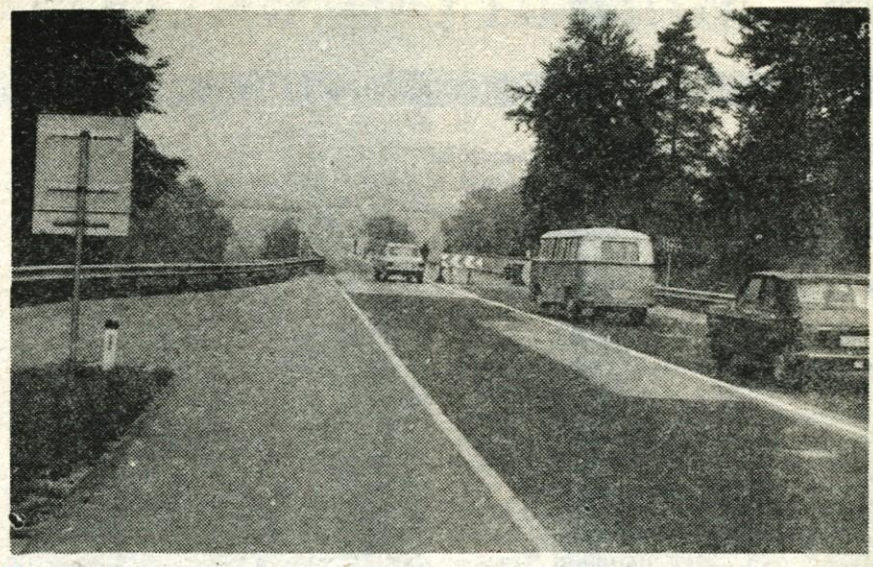
GRAŠKI VELESEJEM
26. SEPT. – 4. OKT. 1981

Prodaja odlično ohranjen R-4, letnik 1974, Podbrezje 81 8775
 Prodaja ZASTAVO 750, po delih, Mladost Fehim, C. revolucije 9, Jesenice 8776
 Prodaja ZASTAVO 750, v voznem stanju, cena i SM. Tavčar Pavla, Za gradom 8777
 Prodaja ZASTAVO 101, po delih ter ZASTAVO 101, letnik 1974, v voznem stanju, Novak Božo, Dobravca 4, Podmurn, tel. 70-491 8778
 Prodaja ZASTAVO 750, letnik 1970, celovito ali po delih, Savs, Begunjska 17, Lince, tel. 74-207 8779
 Ugodno prodajo dobro ohranjeno ZASTAVO 101 komfort, staro dve leti, registrirano do septembra 1982. Ogled od 10 ure dalje. Vrtačnik Jože, Senčur, Koralova 9 8780
 Prodaja ZASTAVO 750, letnik 1978, Senčur, Pot ilegalcev 10, Koroška Bela - Jesenice, tel. 83-115 8641
 Prodaja ZASTAVO 750, Marolt, Poljanca 24, Podnart 8737

Asfalt v vasi - Krajevna skupnost Žirovnica je v minulem srednje-ročnem obdobju poskrbela tudi za asfaltiranje številnih cest v krajevni skupnosti. Ob pomoči krajevnne skupnosti Žirovnica in z denarnimi prispevki krajanov na Breznici - vsako gospodinjstvo je prispevalo denar - so asfaltirali tudi ceste v vasi na Breznici. Vendar pa bo treba ceste še dokončno urediti. - Foto: D. Sedej

Obnovitvena dela na magistrali - Od viadukta na Peračici do odcepa ceste proti Trziču v teh dneh potekajo obnovitvena dela na gorenjski magistrali. Na viaduktih polagajo delavci nov asfalt, gradnjo na cesti pa so z znaki dobro označili in vožnjo mimo gradbišča uravnava tudi semaforji. Promet kljub delom zato poteka brez večjih zastojev - Foto: D. Sedej

STANOVANJA
 Nudimo brezplačno STANOVANJE v Kranju mimim upokojencem za pomoč v vrtu. Pisemne ponudbe pod: Poljanca 24, Podnart 8709
 Nudimo komfortno enosobno STANOVANJE v Kranju prodam. Ponudbe pod: Poljanca 24, Podnart 8782 - kredit

MARIJA PRIMC
 Cesta na Klanec 3 Kranj (v bližini gostilne Blažun)
 Vam nudi kvalitetno in hitro izdelavo vseh vrst očal.
 Se priporočam!

Prebrano dekle išče SOBO v Kranju ali okolici. Nudi pomoč v gospodinjstvu. Šifra: Jesen 8783
 Nudimo par išče STANOVANJE za dobo bivanje v Kranju ali okolici. Po dogovoru tudi v naprej. Šifra: Ne bo vam 8784
 Dva poštena fanta iščeta SOBO za 6 mesecev. Redno plačilo. Sp. Bitnje 7/a, Jesenice 8785

POSESTI
 Prodaja polovico starejše HIŠE (Stran 4 sobe in del podstrešja za adaptacijo). Ponudbe: 64 M - kredit 8786
 V Ljubljani - Šiška zamenjam novejšo KUHARJO (29 kv. m) za enakovredno, lahko tudi starejše stanovanje v okolici Radovljice. Cenjene ponudbe pošljite po tel. 061-346-388 8788

K MESU ODLIČNA KAMNIŠKA GORČICA

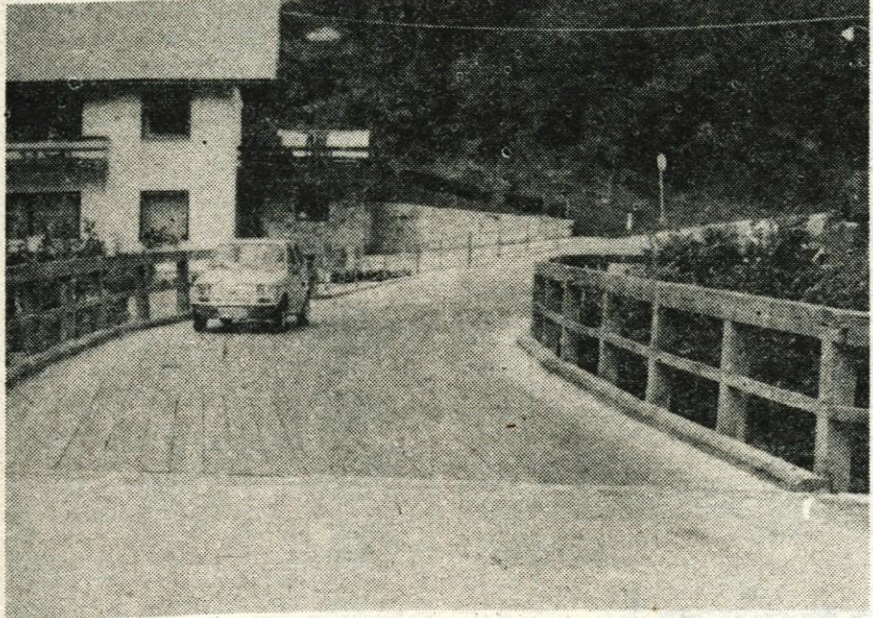
ZAPOSILITVE
 ČEVLJARSTVO KERN, Partizanska c. 1, Kranj, takoj zaposli KV ČEVLJARJA, ki so sposobni. OD dobrih strojno opremljenih KV KLJUČAVNICARJA, sprejem KV KLJUČAVNICARJA, Peklarj Pavel, Koralova 46/a, Skofja Loka 8722
 Sprejem strojnega pohištvenega MIZARSTVA, sprejem takoj. Jezerška c. 73, Kranj 8725
 ali VKV KUHARJA, KV NATAŠARJA (mlajšega) ter ženske za pomoč v gospodinjstvu, takoj zaposlamo. GOSTIŠČE, sprejem takoj. Blejski otok - Bled, tel. 77-820 8726
 ČEVLJARSTVO - KLAKOČAR, Sr. 41 sprejme delavko, ki ima veselje delati (iz okolice Preddvora) 8787
 Nudimo zaposliti stavbnega KLEPARJA, ki kleparja za priučitev. Svetelj, Koralova 31, Cirkce - Kranj 8790

OBVESTILA
 Nudim mreže za PREBIRALNIKE, PIRJA, FRLIC, Zevnikova 5, Kranj, tel. 27-937 8510
 OBLUJEM rezilna in druga orodja, tel. 79-615 8789

ŠD ADERGAS priredi dne, 20. 9. 1981 ob 16. uri veliko veselico.

IGRA ANSAMBEL HAZARD

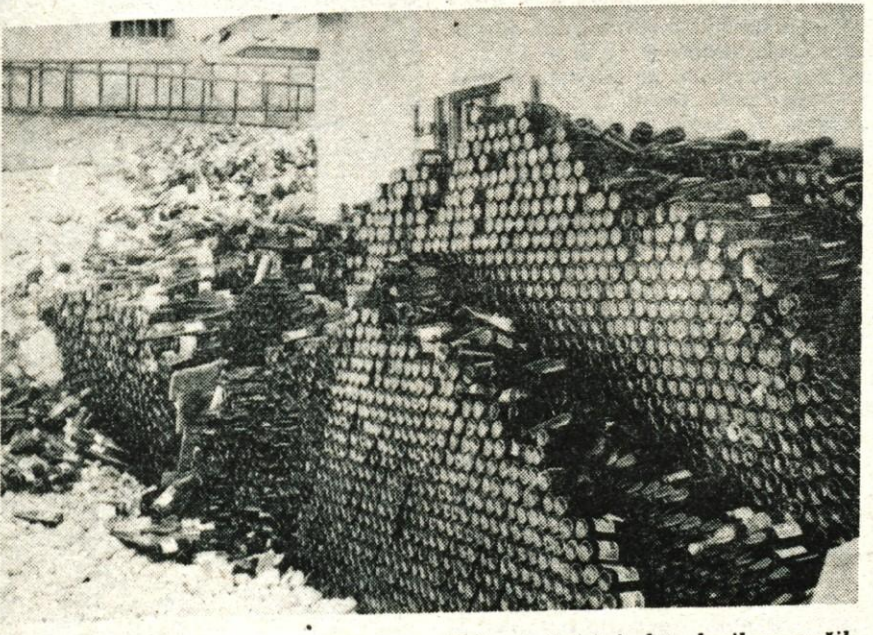
OSTALO
 Če radi naučili STANDARDNIH in PLESNIH PLESOV? Poučujemo na domačem - posameznike in pare. Oglasite se. Ples - družabnost 8736

Most čez reko Radovno v Spodnjih Gorjah je bil dolgo časa težko prevozen, saj so vozila po njem kar poskakovala. Nato so ga končno in na hitro le popravili in prav bi bilo, ko bi popravilo mostu zdaj pohvalili. A kaj, ko je le nekaj dni za tem, ko so delavci odšli, že odstopilo nekaj desk, da zdaj pošteno zaropota, ko se pelješ po njih. Zebli so očitno popustili zato, ker so bili na hitro in malomarno pribiti... - Foto: D. Sedej

Nastop službenih in šolanih psov - Minulo nedeljo, 13. septembra, je bil na nogometnem igrišču na Jesenicah nastop službenih in šolanih psov Kinološkega društva Bled Vodniki so s svojimi psi, med katerimi so številni prejeli že lepa mednarodna priznanja in ki so se že odlično izkazali v raznih reševalnih akcijah, prikazali vaje poslušnosti in uporabnosti nemških volčjakov. Z nastopom so ponovo dokazali, da si društvo nenehno prizadeva, da bi usvojilo čim več dobrih psov, ki bi bili koristni tudi ob reševanju izpod lavin ter v elementarnih in drugih nesrečah. - Foto: D. Sedej

Zdaj vemo, kje so steklenice - Kdor je letošnje leto lazil po naših planinah, je menda prav pri vsaki koči lahko videl na kupe praznih steklenic. Če pogledaš z vrha Triglava proti Kredarici, se tam za kočo vzazeleni kar majhno jezerce samih radenskih in vna. Pri Planiki na drugi strani Triglava pa so steklenice od piva takole zgledno zložili v skladišče. Do konca septembra, obljubljajo, bodo vse v dolini. Foto: D. Dolenc

Vsem sorodnikom in znancem sporočamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustil v 79. letu starosti naš ljubljani mož, oče, stari oče, praded in stric

FRANC VRTAČNIK st.

iz Visokega

Na zadnjo pot ga bomo pospremili v sredo, 16. septembra 1981, ob 15.30 izpred hiše žalosti na Visokem št. 59 na pokopališče v Senčur.

ZALUJOČI: žena Milka, sin Franc z družino, hčerka Lojzka z možem in hčerka Julka

Visoko, Kranj, Kokrica, Jesenice, Ljubljana

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi našega ljubljenega moža, očeta, starega očeta, tasta in strica

RADENKA PRODANOVIČA

iz Senčurja

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izraze sožalja in darovano cvetje. Posebno se zahvaljujemo sosedom, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani in nam nesebično pomagali. Zahvaljujemo se kolektivu TOZD Komunala Kranj, KŽK - Center za krompir, TOZD Elektro Sava Kranj, kolektivu EAŠC Kranj, dijakom II. in IV. letnika UAS, dr. Mihaelu Sajevcu za zdravljenje, pevcem za žalostinke, g. župniku za pogrebni obred in vsem, ki ste našega dragega očeta spremili na njegov zadnji poti.

VSI NJEGOVI!

Senčur, Trzič, Svojudrug, 8. septembra 1981

ZAHVALA

Ob prerani izgubi dragega moža, očeta, starega očeta in brata

FRANCETA JORDANA st.

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, sodelavcem in vsem prijateljem za izrečeno sožalje in darovane vence in cvetje, kakor tudi vsem, ki ste ga pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala tudi vsem gasilcem in pevcem, tovarišu Šatlerju za govor in g. župniku za lep pogreb.

ZALUJOČI: žena Marija, hčerka Marica z družino, sin Franci in drugo sorodstvo!

Podbrezje, Ljubljana, Achen, 6. septembra 1981

ZAHVALA

Ob tragični nesreči nas je v 2. letu starosti za vedno zapustil naš dragi in ljubljani sin, brat, vnuk in nečak

KLEMEN BOHINC

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, sodelavcem, znancem in prijateljem za izražena sožalja, darovane vence in cvetje ter spremstvo na njegovi vse prezgodnji zadnji poti. Zahvala velja tudi g. župniku za lepo opravljen pogrebni obred in vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih kakorkoli stali ob strani in nas tolažili.

Vsem skupaj in vsakemu posebej iskrena hvala!

ZALUJOČI: mamica, ati in bratca Boštjan in Uroš!

Zg. Brnik, 9. septembra 1981

Emonina kmetijska kooperacija v Kamniku bo na pobudo občine organizirala pri svojih kooperantih in pri novi ovčarski pašni skupnosti vzrejo ovac - Plemenska čreda, ki jo bodo kupili s sredstvi blagovnih rezerv, se bo večala na podlagi blagovne menjave - Podobno bodo na Menini planini naselili tudi čredo plemenskih telic

Kamnik - V kamniški občini imajo veliko možnosti za pospeševanje pašništva, ki je v preteklih šestdesetletjih počasi upadalo in danes se na planinah v kamniški občini pase polovico manj živine, kot bi se lahko. Na planinah imajo okrog 800 hektarov pašnikov: na Kamniškem sedlu, Rzeniku in Dolu, Veliki planini, Konjščici, Mali planini in Kosovcu, Gojski planini, Košutni in Zavrati, Limovski planini, Lipovcu, Menini in Bibi planini. Kmetje, ki pasejo na planinah, so povezani v levet pašnih skupnosti, veliko je tudi manjših, ki povezujejo dva ali tri kmete. Najbolje sta organizirani pašni skupnosti Mala in Velika planina, posebej v Tuhinjski dolini pa so pašniki opuščeni. Zaraščajo se, čeprav je za pašnike uporabnih površin na planinah okrog 1.000 hektarov. Kmetje na planine več-

noma ženejo govedo, vzreja ovac je skoraj povsem zamrla. Letos se je okrog 80 ovac paslo na kamniškem sedlu, nekaj na Rzeniku.

Na planinah veljajo stoletne pravice paše, nad katerimi bdijo pašne skupnosti. Vsi pašniki so splošno ljudsko premoženje. Emonina kmetijska kooperacija se bo zato najprej lotila pospeševanja pašništva na opuščeni pašnikih v Tuhinjski dolini, ki so prav zaradi tega najbolj primerni za večje posege, za agrotehnično obdelavo. Denar za pašnike pri kmetijsko zemljiški skupnosti se je namreč doslej drobil za razna popravila ograj in stanov na planinah.

Pobudo za organizirano vzrejo ovac so dali občinski dejavniki in Emonini pospeševalci so si možnosti za ovčerejo, pa tudi govedorejo ogledali na Menini in Bibi planini. Na Bibi planini je namreč Emona imela nekdanje vzrejališče plemenske živine, zdaj pa so hlevi že šest let prazni in so postali tako rekoč nikogaršnji. Prav zaradi zaraščanja pa so pašniki tu zelo primerni tudi za vzrejo ovac in ob upoštevanju tega dejstva, pa tudi sicer, je vzreja ovac cenena in ekonomsko opravičljiva. V višjih predelih planine bodo pasli ovce, v nižjih pa govedo, ki je pašno bolj zahtevno.

Emona bo povezala vse rejce ovac, ki imajo danes nekaj manjših tropov, v novi ovčarski pašni skupnosti, ki jo bodo osnovali v Tuhinjski dolini. Zanimanje za vzrejo ovac je posebej med mladimi kmeti, saj so nekateri pustili delo v tovarni in se

povsem posvetili kmetiji, zato iščejo nove možnosti razvoja kmetije.

V Emonini kooperaciji so že sestavili predlog, po katerem bodo jeseni kupili plemensko čredo ovac, okrog 100. Naseliti namerevajo avtohtono pasmo solčava, ki daje dobro meso. Čredo bodo čez zimo vhlivali, nad njo bodo čez zimo bdeli veterinarji, da bodo ovce spomladi, ko jih bodo gnali na pašo, v dobri zdravstveni kondiciji.

Pri realizaciji te naloge bodo finančno poleg Emonine kmetijske kooperacije sodelovale tudi hranilno kreditna služba ter Ljubljanska banka, pa delovna organizacija Utok, ki je pokazala zanimanje za kožo. Nekaj plemenskih živali pa bi delno kupili s sredstvi občinskih blagovnih rezerv, s katerimi so lani že kupili ovna. Emonina kooperacija bo skrbelo, da bodo zaloge ovac v živem vedno na voljo. Rejec, ki si bo prek nje nabavil čredo bo svojo obveznost poravnal s prav tolikšnim številom plemenskih ovac v roku treh let. Na osnovi obračanja teh sredstev po principu blagovne menjave se bo sorazmerno hitro večala plemenska čreda, sredstva pa ne bodo podvržena nikakršnim inflacijskim gibanjem.

Na podoben način nameravajo izkoristiti sredstva blagovnih rezerv tudi na področju govedoreje. Tako imenovane zaloge mesa v živi teži so kmetje lani zelo dobro sprejeli, zato si lahko obetamo uspeh tudi pri naselitvi črede plemenskih telic na pašnikih Menine planine. Pri Emonini kooperaciji pripravljajo predlog, da bi kupili 200 glav plemenskih telic simentalske svetlo lisaste pasme, ki bi jih skupaj s kooperanti redili po podobnem principu kot ovce. Pašo na planini pa bi lahko kombinirali tudi s košnjo.

M. Volčjak

Poletno smučišče se prazni

Že četrto leto Ledine odigravajo vlogo poletnega smučišča, s svojo zasedenostjo pa zgovorno opravičujejo izgradnjo celega kompleksa. Eden prvih planinskih objektov, ki so ga v celoti zgradili Slovenci, združuje celoto telesnokulturnih dejavnosti in interesov, zato je resnično privlačen za množice.

Kljub skromnim površinam snega so bile v letošnjem poletju Ledine ves čas zasedene. Na ledeniku so trenirali predstavniki klubov iz vse Slovenije, po smučinah so se spuščali rekreativci, pa tudi nekaj tekem se je odigralo. Vsako leto sem najdejo pot tudi zamejci, saj so cene kot tudi bravninski pogoji silno ugodni. Letos so ob kranjskem občinskem prazniku prvikrat izvedli tudi tekmovalne, za katerega v prihodnje pričakujejo, da bo postalo tradicionalna množična oblika letnega smučanja.

Ledine so letos privabile preko 10 tisoč obiskovalcev. Na voljo sta jim bili dve vlečnici, nekoliko manjša krpa snega kot preteklo leto, vendar pa je vreme prizanalo in obetalo prijetne konce tedna v višini. Največ gostov je bilo mladih, saj so zanje posebno ugodne cene storitev, pa tudi sicer so ti visokogorski pogoji, v katerih je potrebno nekaj planinskega idealizma za nekoliko trše razmere, primerni tej strukturi obiskovalcev.

Za Ledine se resnično ni bati, da bi bile prazne, saj je bilo letos mnogo več povprašanja, kot pa ga zmorejo obstoječe kapacitete. Vendar za zdaj še ne razmišljajo o povčanju zmogljivosti, pač pa menijo, da bi veljelo goste, ki prihajajo sem na treninge in s podobnimi nameni, nastaniti na Jezerškem.

Tudi zdaj, ko je letna sezona v glavnem pri kraju, Ledine ne bodo prazne. V septembru namreč načrtujejo ledeniško šolo, ki bo potekala v dveh turnusih, 19. in 20. septembra in 26. in 27. septembra. Pobudo zanjo so dali organizatorji zimskih pohodov, ki menijo, da le s konkretno akcijo morejo zmanjšati gorske nesreče, do katerih prihaja ob sedanjih množični ekspanziji v gore. Preizkušali bodo planinsko opremo, dereze in cepin, ki nista je dekoracija, pač pa nujen del opremljenosti vsakogar, ki pleza po gorakem svetu. Ta prispevek varnosti v gorah je nujen, čeprav ravno na Ledinah ni bilo kakih težkih nesreč. Letos celo ni bilo niti ene poškodbe, pohvalijo pa se tudi, da sta vse večja tudi red in disciplina in tako ne prihaja do obmejnih nevednosti.

D. Z.

Letošnje poletje in sneg na Ledinah sta privabila vrsto smučarjev raznih slovenskih klubov in iz zamejstva, pa tudi marsikateri rekreativec se je spustil po smučini. - Foto: J. Žnidaršič

O, yes, Jezersko!

Če je bilo tista dva avtobusa Angležev, ki jih je Globtour pripeljal v soboto popoldne na Jezersko iz vseh blejskih in bohinjskih hotelov in penzionov, od začetka se malce po angleško zadržanih in se niso sprostiti niti ob poskočnih vižah harmonikarja v čedni narodni noši in planšarskem klobuku pred Kazino, pa jih je zagotovo obrnil tisti frakelj domačega pri jezerskem peku. Za dobrodošlico, pa da se duša ogreje. Takoj so bili drugačne volje. Sploh pa še, ko so se stlačili skozi Franceljno pekarijo, si od blizu ogledali, kako se na Slovenskem še po starem, na drva kruh peče, in zahrustali v veliko, še vročo zemljo, ko jih je Francelj z loparjem pravkar potegnil iz peči. Led je bil do konca prebit.

Dobre volje ni zmanjkalo do večera. Ob idiličnem Planšarskem jezeru jim je potem zaplesala pred-dvorska folklor. Največ veselja pa so povzročile družabne igre. Nikoli ne bi verjela, da se bodo te po angleško urejene gospe vseh starosti in umirjeni gospodje z očali in oboroženi s fotoaparati in kamerami tako pulili za tisto vrv in jim bo malo mar, če bodo snežno bele hlače in svetla krila vsa zelena od trave in povaljana. In da bo tako preprosta igra, kot je metanje kamenja proti črti, ki so jim jo pred bifejem ob jezeru začrtali z omelom, izzvala toliko pristranskega smeha.

Tisti, ki pozna Angleže malo bolj, kot na primer vodič Miha Cerar iz

Ljubljane, saj spremlja Angleže pri Globtoursu že dvanajst let in več, vé povedati, da so Angleži odprti ljudje, le pritegniti jih je treba in se bodo srčno radi vključili v igro in razgovor, da je le kaj. Podobno pravijo tudi drugi. Toda treba se je ukvarjati z njimi. Že res, da hočejo kvalitetno hotelsko postrežbo, primerno hrano - od jugoslovanskih posebnosti so sprejeli le jedi na žaru in džuveč, vse ostalo hočejo po evropskem okusu, ker so jim naše narodne jedi premastne, pretežke. - in radi vidijo zanimive kraje, kulturne spomenike itd. Že dolgo let blejski hoteli prakticirajo, da svoje goste vozijo na izlete po Sloveniji, pa tudi v zamejstvo. Tudi to je premalo. Tujci si žele nekaj povsem preprostega: tesnejši stik z ljudmi, z deželo, katero so obiskali. Da prežive kakšen dan tudi z domačini. Kakšno veselje je vsakokrat za tuje goste v Preddvoru, ko gredo skupaj na Breg, si tam ogledajo breško cerkvico, potem se pa usedejo pri Španu v hišo, prigriznejo kos domačega kruha z zaseko, popijejo »štampere« sadjevca, pokukajo v hlev, poberejo sadje po vrtu... To je čisto nekaj drugega.

Preddvorski gostje so takšne pozornosti deležni že nekaj let, za blejske pa zlepa niso mogli najti nekaj podobnega. Pa so letos le nekako našli skupen jezik s Centralom, ki ima že dobre preddvorske izkušnje, in pripravljeni so jim bili priskočiti na pomoč. Ponudili so jim Jezersko s programom, kot smo ga opisali zgoraj. Celo leto, od junija sem, že prihajajo Jugotoursovi blejski in bohinjski gostje zdaj na Jezersko. Vsako soboto so tu in vsakokrat se zadovoljni vračajo. Seveda bi bilo še veliko lepše zanje, če bi se lahko ustavili recimo pri Makeku ali na kakšni drugi kmetiji. Bolj domače bi bilo. Morda kdaj kasneje. Da se je le začelo!

Pri Jugotoursu, kjer proučujejo statistiko gostov, ugotavljajo, da se 35 odstotkov njihovih gostov vrača. Če jim bodo ponudili take in podobne »domače« programe, bodo zagotovo prihajali še raje. Ste že videli Angleže plesati kolo? Še ne? Na Jezerškem bi jih bili lahko videli to soboto. In da Angleže spraviš tako daleč, da plesaje, držec se drug drugega, sestopajo iz avtobusa pri Kazini in zaplešejo po dvorišču do šanka, kot to storimo mi, kadar smo res najbolj razpoloženi in je »štj-munga« res ta prava. Potem veste, da jim je bilo na Jezerškem tudi to soboto lepo in da so popustile tudi pri zadržanih Angležih vse zavore. Bil je to dan, ki ga ne bodo nikoli pozabili. Ne bi ga smeli pozabiti tudi naši turistični delavci in bi morali tuje goste voditi tja, kjer sami gostje pravijo, da je lepo, kjer se gost res dobro počuti. Če bo tako, bo zagotovo še raje prihajal.

D. Dolenc

Po telesno in duhovno moč v planine

Krvavec je bil to nedeljo prizorišče množičnega shoda planincev iz vse Slovenije. Letos so se že trinajstič zbrali iz Zasavja, Dolenjske, Stajerske ter še iz mnogih drugih krajev domovine, o čemer je pričal slovesen mimohod društvenih praporščakov, ki mu ni in ni bilo konca. Zbrali smo nekaj vtisov tistih gornikov, ki ne zamudijo nobenega teh srečanj, in tistih, ki se v to tradicionalno obliko vključujejo prvikrat.

Stane Gantar, član planinskega društva iz Kranja, veteran pohodništva, planinarjenja, vzponov, pa tudi srečanj, kakršno je bilo nedeljsko.

»Za vse planince je to velik dan, za gorenjske in kranjske, ki to srečanje letos organiziramo, pa še prav posebno. September je pravi čas za planine, zato je pripomoglo k uspehi organizaciji tudi vreme. Hoja v hribe, telesni napori, športni užitek in tovarištvo pa ni vse, kar spremlja goreče planince. Tu je tudi naša skrb za naravo, ki jo skušamo ohraniti čisto in kolikor se dá nedotaknjeno. Da bi nam to kar najbolj uspevalo, pa moramo storiti tudi odločen korak k vzgoji planincev, mladih in malo starejših, da bodo imeli do neoskrunjene gorske narave pravi odnos.«

Jože Majcenovič prihaja iz Savinjske doline in je dolgoleten član planinskega društva Zabukovica ter načelnik gorske straže.

»Vesel sem, da se vsako leto srečujemo v okrilju gora. Tradicionalnega shoda se udeležim skoraj vsako leto in vedno odhajam poln lepih vtisov. Seveda pa prihaja ob tako množičnem obisku gora tudi do težav, ki se posebno kopičijo v prvem delu

poletja. Ljudje iz planin ne poznajo le polni spoznanj in doživetij, pač pa največkrat tudi s polnimi naročji začimbe cvetja. Gorskih stražarjev, ki branili floro pred uničenjem, je premalo. Zato bi morda v slehernega planinca vzgojiti usposobiti za gorsko stražo.

Marija Korbi iz Ptujja je letos samim letom izkušenj v planinstvu in s prvim obiskom srečala planincev obeta, da bo postala zaprisežena planinka.

»Za zdaj še nisem zabeležila kdove kakšnih uspehov v planinstvu, pač pa sem se že udeležila nekaj kratkih in manj zahtevnih tur po Pohorju, želim pa se Triglav in druge očake, kjer je planinsko zmago potrebno malo športne vneme in poguma. Meravam prehoditi transverzalo v prihodnjih letih pa sem se že nila udeležiti tudi vseh srečanj kakršno je današnje.«

